62348/B

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

D., S.F.M.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30519007

XXI 2

D. 1/15
Degl
LONDON·MEDICAL SOCIETY

CASUS MEDICINALES XXVI. SELECTIORES

TOTIDEM TABULIS
AD
MENTEM STAHLIANAM
PATHOLOGICE, THEORETICO-PRACTICE,
BREVITER DESCRIPTI,
ET
IN GRATIAM TYRONUM PRACTICORUM
EDITI
A
S. F. M. D.

LIPSIÆ,
APUD AUGUSTUM MARTINI.
ANNO MDCCXXV.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

BRITISH MUSEUM
SALE DUPLICATE
1787

QUi huncce librum pandis, Lector benevole, fortaſſe putabis, Autorem ejus id ipſum etiam egiſſe, quod plerique in Compendiis ſuis Practicis, qui poſt morborum definitiones, nec illas interdum accuratas, ordine quidem therapeutico ſic ſatis eleganti, ſed nullo prorſus habito ſelectu, innumera fere remedia ſub uno titulo recenſent, imo augent, & nova excogitant, aut ad minimum commendant, adeoque ex aliorum ore fabulam narrant; Aſt manum de noſtris Tabulis, ſi tantum fabulas quæris, quas conſcribendi, & formulas artificioſe componendi Autoris noſtri non fuit animus, ſed ille potius, ut in his Prælectionibus ſuis Academicis veritatem ſine coloribus nudam oſtenderet, atque auditoribus ſuis brevem quidem, ſed rectam,

& ad felicem Praxin ferentem, viam monſtraret. Unde ſecutus eſt etiam Celeberrimum hujus ævi Practicum, Excellentiſſimum Stahlium, cujus fundamenta Medicinæ novæ firmiſſima, & Methodum medendi prorſus fere infallibilem, ingenue tradidit, inque Compendii formam & Tabularum ordinem, tam accurate tamque breviter redegit, ut uno quaſi intuitu omnia ſimul compareant & perſpecta eſſe poſſint. Hinc, quum modo laudati Viri Methodus curandi huc usque penitus fere latuiſſet, ideoque a multis anxie deſideraretur, hoc egregium MStum, cum ad noſtras etiam manus perveniret, tanto magis, ut prelo ſubjiceretur, dignum judicavimus. Haud multas quidem L. B. in hoc Specimine Practico invenies formulas, ſed, quod Anima Praxeos Medicæ eſt, fidelem & accuratam morborum Hiſtoriam, Methodum & Medicamenta, quibus ſemper tuto fidere licebit. Tu modo aggredere hoc iter jucundiſſimum, ante oculos Tibi jam eſt via regia, a qua non poteris in devia deflectere, cum Ducem habeas Naturam, & comitem ipſam Experientiam, quæ te certe in Praxi nunquam deſerent, ſed ſemper ad exoptatum finem perducent. Vale & fave.

IN-

INDEX TABVLARUM.

Tab. I.

De morbis in genere.

Tab. II.

De Plethora.

Tab. III.

De Hæmorrhagiis in genere.

Tab. IV.

De Congeſtionibus.

Tab. V.

De Affectibus Arthritico-ſpaſticis.

Tab. VI.

De Convulſivis affectibus.

Tab. VII.

De Febribus in genere.

Tab. VIII.

De Febribus intermittentibus.

Tab. IX.

De Febribus acutis & malignis. &c.

Tab. X.

De Inflammatione & Febribus Inflammatoriis.

Tab. XI.

De Variolis & Morbillis.

Tab. XII.

De Febribus, quarum Indoles nondum ſatis eſt perſpecta.

Tab. XIII.

De Dyſenteria.

Tab. XIV.

De Hæmorrhagia narium.

Tab. XV.

De Hæmoptyſi.

Tab. XVI.

De Vomitu cruento.

Tab. XVII.
De Mictu cruento.
Tab. XVIII.
De Fluxu Hæmorrhoidali nimio.
Tab. XIX.
De Fluxu Hæmorrhoidali ſuppreſſo.
Tab. XX.
De Hæmorrhoidibus cœcis.
Tab. XXI.
De Fluxu Menſium nimio.
Tab. XXII.
De Suppreſſione Menſium.
Tab. XXIII.
De Hæmorrhagia Uteri nimia.
Tab. XXIV.
De Lochiorum Fluxu ſuppreſſo.
Tab. XXV.
De Malo Hypochondriaco-Hyſterico.
Tab. XXVI.
De Aſthmate convulſivo.

PATHOLOGIÆ THEORETICO-PRACTICÆ

TAB. I.
DE
MORBIS IN GENERE.

I. *Morbus* eſt ſtatus præternaturalis hominis vivi.

II. *Signa* ſunt;

1.) Receſſus aut defectus quicunque à reliquo, quem alias in actionibus ſuis *Principium vitale* obſervat, more, ordine, vigore, deflectens.

2.) Motus extraordinarii & inſoliti, aut præter conſuetum gradum & ordinem agendi intenſi, ut plurimum tamen ad læſiones præoccupandas, aut reparandas, directi.

3.) Actionum reliquarum, non ſolum vitalium & animalium, ſed & ipſarum rationalium perturbatio, ceſſatio & aliqualis neglectio.

4.) Dolor, aut certe intimior δυσφορίας, moleſtiæ aut anxietatis velut inexplicabilis perceptio.

III. *Subjectum* ſolet eſſe

1.) Homo vivus,

2.) præ brutis,

3.) Fœminæ præ viris,

4.) Otio, intemperantiæ, aut certe lautiori diætæ deditis, molliter educati,

5.) Iracundi, meticuloſi, ſpeculabundi ſive ſuſpicaces.

IV. *Differentia* deſumitur

1.) A cauſis: alii enim morbi oriuntur & foventur à vitiis humorum & partium ſolidarum, adeoque à cauſis materialibus; alii innituntur cauſis magis immaterialibus, motibus nimirum erroneis aut perverſis.

2.) Ab impetu & duratione: alii ſunt chronici, alii acuti, imo peracuti.

3.) Ab eventu: alii ſunt lethales, alii non lethales.

4.) Ab habitudine ad curationem: alii ſunt curabiles, alii incurabiles.

5.) A prægreſſa medicatione: alii ſunt corrupti, alii non corrupti.

6.) Ab inducta aſſuetudine: alii ſunt habituales, alii nondum obfirmati.

7.) A Recurſu plus minus ſtato: alii ſunt periodici, alii vagi.

8.) Ab invadendi & graſſandi modo: alii ſunt contagioſi, alii non contagioſi; alii ſunt ſporadici, alii epidemici, alii endemii.

9.) A more & indole: alii ſunt maligni, alii minus maligni.

10.) A ſymptomatibus: alii ſunt legitimi, alii ſpurii ſive nothi.

11.) A circumſtantiis ætatis & temporis: alii ſunt congrui, alii incongrui.

12.) Ab origine: alii ſunt hæreditarii, alii adventitii.

13.) A ſede cauſæ morbificæ: alii ſunt idiopathici, alii ſympathici.

V. *Prognoſis.*

1.) Multi morbi curantur ſine concurſu Medici, ſeu medicatione artificiali, nulli vero citra συνεργείαν Naturæ.

2.) Morbi ſine omni medicatione ſibi relicti, & ſponte decurrentes longe evidentius indolem ſuam manifeſtant, longe certius ſtatas periodos & dies criticos obſervant, longe ſecurius & conſtantius conquieſcunt,

aut

aut longe tranquillius ad mortem properant, quam qui variis medicamentis & medicationibus, præſertim manifeſtius operantibus, tractantur.

3.) Morbi hæreditarii à crebriori recurſu in habitum & asſuetudinem deducti, raro perfecte rurſus tolli atque exſtirpari, ſed ſaltem mitigari poſſunt.

4.) Plenariam alicujus viſceris, aut partis organicæ deſtructionem reſarcire ac reparare, nec *Arti*, nec *Naturæ* conceſſum eſt.

5.) Morbi certis ætatibus, aut certis anni temporibus & tempeſtatibus familiares, ſi hi ipſis circumſtantiis reſpondeant, & congruant, minus periculoſi ſunt, quàm qui multum inde deflectunt.

6.) Viſcerum, aliarumque partium, etiam nobiliorum læſiones pedetentim invaleſcentes, longe facilius tolerantur, quàm qui repentina violentia inferuntur.

7.) Morbi, qui ab initio quidem cauſas materiales pro fundamento & fomento habuerunt, demum vero in conſuetudinem degenerarunt, ita plerumque inſoleſcunt, ut etiam, ſublatis iſtis cauſis materialibus, pertinaciter tamen perdurent, aut recurrant.

VI. *Remedia* ſeu auxilia ſunt vel

α) *Diætetica*, h.e. prudens regimen non ſolum circa cibum & potum, ſed & calorem & refrigerationem per veſtimenta & ſtragula, aut concalefactiones conclavium, moderandum, item admonitiones & conſilia pro refrænandis, aut evitandis Animi commotionibus patheticis.

β) *Chirurgica*, v. g. VSio, Scarificatio, Hirudines, Setacea, Fonticuli, Veſicatoria, Frictiones, Pediluvia, quin omnes actiones manuales, Deligationes, Repoſitiones artuum, Inciſiones, Trepanatio, Cataractæ depoſitio, Paracenteſis.

γ) *Pharmacevtica* ſeu ſtricte ſic dicta Medicamenta, quæ reſpiciunt

α) Materiam morbificam, ejusque

1.) Correctionem, ut Alterantia,

2.) Eliminationem, ut Evacuantia, Diuretica, Diaphoretica, Salivantia, Emmenagoga.

β) Motus quoslibet

a) exſtimulant pleraque jam enumerata Evacuantia, item Analeptica & Confortantia, ut & Aphrodiſiaca, &c.

b) Corrigunt & ſedant Specifica, Anodyna, Paregorica.

VII. *Methodus* medendi cum cautelis Practicis.

1.) Medicus eſto Naturæ miniſter non magiſter: motus & intentiones Naturæ imitetur & juvet; raro maturare aut corrigere audeat.

2.) Nunquam moveat, ſeu etiam motum exſtimulet, niſi materia ſit mobilis, & viæ expeditæ.

3.) Si Natura materiæ morbificæ emotionem jam intendit, aut plane ſuſcepit, caveat, ne ſuperaddito ſtimulo fiat nimium.

4.) Facilius eſt motus in ſolidum ſupprimere, quam moderare.

5.) Specifica, ut & Evacuationes particulares non adhibeat, niſi præmiſſis univerſalibus, h. e. inſtituta antea, ubi opus, Venæſectione, Catharſi, Sudatione, &c. non vero his omnibus ſimul in omnibus individuis adhibitis.

TAB. II.
DE
PLETHORA.

Plethoræ notanda ſunt

I. *Signa diagnoſtica*, quæ ſunt

1.) Reliqua ſanitas ſatis illibata.

2.) Appetitus bonus & tolerantia quoque ciborum aſſumptorum optima; bonæ concoctionis & digeſtionis index.

3.) Somnus bonus & profundus, quietus etiam valde, niſi quod calidiore loco & tempore inquietus, ſeu jectigabundus evadat.

4.) Inſomnia anxia, ſive præfigurationes onerum portandorum, incendiorum, effuſionum ſanguinis.

5.) Segnities ad paulo laborioſiores motus, aut ſub his repentina fatigatio, præcipue vero inter ambulandum, currendum, aut ſcandendum per loca acclivia, reſpirationis velox difficultas.

6.) Aſpectus in paulo habitioribus, valde rubicundus, in macilentioribus vero, aut ſtrenuo labori aſſuetis, qui utrique valde amplas venas habere ſolent, inſignis harum plenitudo & diſtenſio.

7.) Sub levi ſudatione obtingens ſenſus in cute leviſſime punctorius, quaſi hic illic ſeta leviter compungerentur.

II. *Subjectum*. Plethoræ communiter obnoxii ſunt homines

1.) ætate juniores,

2.) otio dediti,

3.) Diæta plena ac lauta utentes,

4.) antea evacuationibus ſanguinis, ſive ſpontaneis, ſive artificialibus largioribus aſſueti, aut vitæ generi laborioſo addicti, qui labores depoſuerunt, & tamen lautis utuntur cibis.

III. *Differentia.* Plethora eſt

α) vel 1) abundantiæ, ubi ſanguis ſimpliciter abundat,
2) exundantiæ, ubi jam congeſtiones & reſtagnationes minatur, aut eruptiones molitur.

β) vel 1.) Simplex, ubi ſanguis in ſe bonus, ſed ſuperfluus Naturam onerat,
2.) cum Cacochymia, i. e., dyſcraſia ſanguinis, inprimis ſpiſſitudine ſanguinis conjuncta.

IV. *Prognoſis.*

Plethorici non ſolum variis morbis, v. g. Hæmorrhagiis, Febribus continuis, Inflammationibus &c. propter plethoram ſunt expoſiti; ſed &, ſi alias ob cauſas morbos incurrant, v. g. Vulnera, Fracturas, Luxationes, Febres intermittentes, Variolas, &c. his ipſis gravius & periculoſius decumbunt.

V. *Remedia.*

1.) Victus parcior & diæta tenuior.

2.) Motus corporis laborioſior, non impetuoſus quidem, interim tamen diutius continuandus, frequentius repetendus, quæ phyſice quidem ſatis efficacia, ſed ob mollitiem & deſidiam plerorumque ſubjectorum, moraliter fere inutilia ſunt. Reſtat itaque

3.) Sincera ſanguinis eductio per Venæ ſectiones & ſcarificationes.

VI. *Methodus* medendi.

1,) Libertas alvi promoveatur & expediatur ante ſanguinis miſſionem.

2.) VSio in junioribus in brachio, in provectioribus in pede adornetur circa Æquinoctia, Luna decreſcente

3.) In fœminis prægnantibus Venæ ſectio in brachio inſtituatur circa medium geſtationis tempus, quo alias ſane hunc fluxum expertæ ſunt.

4.) Poſt

4.) Poſt ventilationem ſanguinis ſubjungi poſſunt Analeptica & lenia Diaphoretica ad æqualem ſanguinis diſtributionem promovendam.

VII. *Cautelæ* Practicæ

1.) Plethorici per ſcarificationem inſufficientem, aut Venæſectionem parciorem, facile in febres acutas, affectus arthriticos aliaque mala præcipitantur, ita, ut ſanguinis miſſione plane abſtinuiſſe, quam eandem non ſufficiente quantitate adornaſſe præſtiterit.

2.) Plethoricis Alexipharmaca calidiora, præſertim cum regimine ſudorifico data, Diuretica violentiora, præſertim cum regimine, °°° ſta acriora, & quælibet ſanguinem fortiter commoventia, item Balnea & Pediluvia fervidiora aut frequentiora, repentini & violenti corporis motus, vini generoſioris immodeſtior ingurgitatio, ſumme noxia, quin fere venena ſunt.

3.) Venæ ſectio generalius omnis generis habitus, ſexus & ætatis hominibus convenit; ſcarificatio vero nonniſi corporis habitui ſpongioſiori, affectibus magis ſurſum ad caput, collum, ſcapulas, humeros &c. vergentibus, & chronicam pertinaciam ac repullulationem minitantibus, ætati etiam adhuc vegetiori debetur, & frequentiores repetitiones, ad minimum ſingulis anni quadrantibus, poſcit.

4.) Evacuationes ſanguinis aſſuetæ, licet interdum nullum poſitivum uſum habere videantur; neglectæ tamen & omiſſæ poſitivum damnum afferunt.

TAB. III.
DE HÆMORRHAGIIS IN GENERE.

Hæmorrhagiarum notanda eſt

I. *Differentia.*

1.) Aliæ ſunt Activæ, aliæ magis Paſſivæ,
2.) Criticæ, Chronicæ,
3.) Period.& ſtatæ, Vagæ,
4.) Tolerabiles & innoxiæ, aliæ nimiæ, h. e. nimis frequenter repullulantes, aut nimis impetuoſe invaleſcentes, quæ proprie hujus loci ſunt.

II. *Subjectum.* Hæmorrhagiis facilius & frequentius obnoxii ſunt homines

a) ætate juniores,
b) temperamento Sanguineo, vel Cholerico, aut Melancholico cum his mixto, præditi,
c) Indole animi activiores, iracundi,
d) Statu corporis plethorici, evacuationibus ſanguinis aſſueti,
e) Diætæ lautiori, inprimis vinoſæ dediti.

III. *Prognoſis.*

1.) Incredibilem ferè ſanguinis jacturam homo tolerare poteſt ſine lethali exitu.
2.) Hæmorrhagiæ, ut ut enormes, ſibi vero relictæ, donec illarum impetus ſponte recedat, non tam facile tabidos affectus, hydropicos, aut œdematoſos tumores poſt ſe trahunt, quàm quæ variis artificiis, inprimis vero adſtringentibus fortioribus tractatæ & oppreſſæ fuerunt.

3.) Hæmorrhagias impetuoſiores, imprimis vero criticas, repente cohibitas, mox graviſſimæ anxietates, imò Lipothymiæ, motus ſpaſmodici, aut ſtupor, imò Paralyſis partium conſentientium excipiunt.

IV. *Remedia.*

1.) VSio extra paroxyſmum præſervationis gratia, in paroxyſmo revellendi intentione, adminiſtrata.

2.) Ligaturæ, Frictiones, aut quæcunque ſenſibiles alterationes repentinæ partium remotiorum, aut oppoſitarum.

3.) Nimiam ſanguinis tenuitatem & agilitatem, temperantia, abſorbentia, Emulſiones, ✝da lenia.

4.) Turgeſcentiam ejusdem moderantia: ⦶ depuratum, Lap. Prunellæ &c.

5.) Antiſpaſtica: ♁ina, Spec. & Confect. de Hyacinth. Smaragd. præparata.

6.) Tonico-Nervina: ⊖ia Volat. Urinoſa, præſertim cum Tinct. Alcalica: v. g. Tinct. ♀ri, vel ♂ii-♀ſata ſociata.

7.) Sedativa, Anodyna: Semen Hyoſciami, MP. de Cynogloſſa &c.

8.) Adſtringentia: Lapis Hæmatites, Corallia, cum ✝do exhibita, Crocus ♂tis ſubtilior, Solutio ⊖li ♂is ex minera Haſſiaca zu Allmanrotha.

9.) Amuletica & Sympathetica: Bufo exſiccatus, Pulvis ſympatheticus Dygbæi, Lignum ſympatheticum h. e. lignum fraxini circa ſolſtitium æſtivum ante ſolis ortum cæſum, Rad. papav. rhoead. ipſo Feſto D. Johannis iuſtrumento aureo effoſſa, Sanguis proprius toſtus & exhibitus.

V. *Formulæ* Remediorum ex. gr.

Pulvis Temperans D. D. Stahlii.

℞. Ocul. 69. Corall. rubr. præparat. aa. ℈ß.

Matr. perl. præparat. Arcan. duplicat. ſ. ♀ri ⊖lat. aa. ℈i.
⦶ri depurat. vel Lap. prunell. ℈ij.
♁is ♁ii vel nativ. ℈i.
M. div. in 6. partes æquales, quarum una ſingulis vel binis horis exhibeatur vid. Diſſertat. de Hæmopt. §. 30.

Pulvis antiſpaſmodicus.

℞. ♀ri ⊖lati, ⦶ depurat. aa. ʒij.
Conch. præparat. ʒi.
♁is optim. ʒß.
M. F. pulv. Doſ. ℈i.

Pulvis moderatè ſiſtens.

℞. Pulv. Antiſpaſmod. ʒi.
Spec. Hyacinth. gr. xvi.
MP. de Cynogloſſ. gr. iv.
M. Div. in 4. part. æqual.
D. S. Anhaltendes Pulver gegen die Nacht eins oder zwey zu geben.

Mixtura Tonico-Nervina, ſive Diuretico-Diſcutiens.

℞. Tinct. ⊖is ♀ri, vel Tinct. ⦶ri c. Regul. ♁ii ♂li fixati.
⁓ C. C. mediocriter dephlegmati, probe tamen rectificati aa.
M. Doſ. gutt. à 30 - 40. bis vel 3. de die, tàm in ipſo paroxyſmo, quàm extra eundem præſervationis gratia.

VI. *Methodus* medendi.

In omni hæmorrhagia attendere decet
1.) ſanguinis quantitatem,
2.) craſin & motum ejusdem,
3.) Intentionem Moventis.

a) San-

α) *Sanguinis quantitati* conſulitur, partim etiam intentioni Moventis ſatisfit per VS. præſervatoriam extra paroxyſmum, aut fienti jam eruptioni ſanguinis in paroxyſmo aliquatenus indulgendo.

β) *Craſin* ſanguinis

1) tenuiorem corrigunt, Abſorbentia, emulſiva, acidula.

2) Spiſſiorem emendant, potus dilutior & ſimul motus corporis proportionatus, ⊖ia media digeſtiva, Antiſcorbutica temperata.

Motum ejusdem

a) turgefactorium cumpeſcunt, ⦶, Acidalenia.

b) congeſtorium præoccupant & revellunt, Hirudines, Pediluvia, Frictiones & Ligaturæ extremorum, Cucurbitulæ non ſcarificatæ, tandem Tonico-Diuretico-Diſcutientia, ⊖ia △lia cum Tinct. Alcalica ſociata.

γ) *Exacerbationem* ipſius *Agentis* ſeu principii vitalis demulcent Anodyna, Sedativa è gemmis, Analeptica, Amuletica. Externa vi quaſi reprimit terror tàm moralis quàm phyſicus.

1.) Extra paroxyſmum itaque ejusdem recurſus præoccupandus VSne præſervatoria, Temperantibus ⦶oſis, Tonico-Nervinis & Diuretico-Diſcutientibus, v. g. Mixtura è ⁓ CC. & Tinct. ♀ri; it. Diæta tenuiore, motibus corporis moderatis, evitatione cauſarum occaſionalium, ſanguinem fortiter & repente commoventium, imprimis Iræ & potus vini immoderatioris.

2.) In paroxyſmo Temperantibus, Divertentibus, Demulcentibus, Tonicis res gerenda, & non niſi ſumma urgente neceſſitate ad Adſtringentium uſum confugiendum.

3.) Poſt paroxyſmum Analeptica, Tonica, Diſcutientia ſubjungenda.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Hæmorrhagiæ non immodicæ, non nimium frequentes, in ætate adhuc juniore, præſente ſenſibili plethora, cauſarum quoque occaſionalium incitamentis, demum ad eruptionem pertingentes, nullam ſenſibilem fatigationem, ſed ſublevationem potius poſt ſe trahentes, nequaquam ſupprimendæ, imo ne quidem curandæ ſunt.

2.) Alterantia in hæmorrhagiis, ſenſibili plethora, aut aſſuefactione ſubnixis, absque prægreſſa aut ſubjuncta imminutione ſanguinis ventilatoria, nihil unquam ſolidi aut conſtantis efficiunt, licet in præſens paroxyſmum compeſcant.

3.) Anodyna minus locum habent, ubi ab immateriali potius cauſa v. g. periodo temporis, Animi pathematibus, hæreditaria diſpoſitione, conſuetudine, quam materiali aliquo incitamento, v. g. plethora evidente, potu æſtuoſiore, motu vehementiore, &c. Hæmorrhagiæ concitantur & exacerbantur.

4.) Fatiſcentibus jam propter prægreſſam ſanguinis enormem profuſionem viribus, præſtat anodynis abſtinere, ne major inde virium dejectio ſequatur, & ſolis Analepticis atq; Nervinis non nimium acribus inſiſtere.

5.) Amuletica & ſympathetica, vel ſub his plane initiis, vel ſub declinatione, non in ἀκμῇ ſeu ſumma exacerbatione adhibenda ſunt.

6.) Amuletica ejusmodi præſentiorem effectum præſtant in ſubjectis ſenſibilioribus, & animi magis penſitabundi, qui vix expectandus eſt in iis, qui indolis torpidioris, aut turbulentioris, & impatientis ſunt.

7.) Θia

7.) ⊖ia ∧lia, præſertim largioribus doſibus exhibita, in ſubjectis habitu ſpongioſiore præditis, ſeu Sanguineis, ubi Plethora concurrens per VSnem, aut ipſum fluxum ſanguinis, nondum aliquatenus imminuta, aut quando febris complicata eſt, præter alia incommoda, tumores œdematoſos plerumqeu inducunt.

8.) Adſtringentibus extra paroxyſmum, ejusque recurſum his ipſis intercipere & præoccupare velle, plerumque conamen irritum, quin periculoſum eſt. Imo ne in ipſo quidem paroxyſmo ad ea confugiendum eſt, niſi ſumma demum & urgente neceſſitate. Per ſola adſtringentia τὸ nimium fluxus compeſcere, plerumque vanus conatus eſt.

9.) Exiguæ adſtringentium doſes fluxum ſæpe augent, largiores vero, aut ſubjectis ſenſibilioribus exhibitæ, fluxum plane ſupprimunt, & facile aliorum viſcerum conſtipationes, & graviores læſiones inducunt.

10.) Nullibi vero minus efficiunt, quàm in Hæmorrhagiis narium internè exhibita, extrinſecus vero naribus injecta, aut inſufflata paulò præſentiorem efficaciam exerunt.

11.) Circa Hæmorrhagiam Criticam notandum, quod paucum nihil ſit criticum: paucitas enim hic indicat, ægrum eſſe debilem & enervatum, Naturam movere quid, ſed parum promovere.

12.) Talis hæmorrhagia ſæpius à ſpumeſcentia ſanguinis oritur, unde ægroti plethorici die 3. vel 5. refrigerantibus tractandi ſunt, ut nimiæ ſpumeſcentiæ occurratur. Cavendum vero ſibi eſt ab uſu Spiritus ⊖is in febribus, inprimis ſi pectus male ſe habeat, tuſſim enim exaſperat, Urinam nimis ſtimular, & facile obſtructionem hepatis parit.

13.) Si vero Critica hæc hæmorrhagia nimis vehemens ſit, internè leviter Adſtringentia ſimulque Confortantia v. g. Corall. præparat. Spec. de Hyacinth. Smaragd. præparata, & ſi ſumma urgeat neceſſitas, Anodyna in refracta Doſi uſurpari poſſunt.

14.) Externè verò nihil eſt tentandum, aliàs anxietates repentinæ cooriuntur, præter ligaturas & frictiones, it. ▽ camphoratum leniter crocatum, vertici & temporibus illitum.

COROLLARIUM.

Circa *Hæmorrhagias* Vulnerum, ſive à læſione externa oriundas, adeoque paſſivas magis, notanda ſunt:

I. *Differentia*

α) Aliæ enim magis immediate è vaſis capacioribus inprimis arterioſis diſſectis; aliæ mediatè magis è partibus poroſis prorumpunt.

β) Aliæ nudo paſſivo effluxui ortum debent; aliæ cum activo ſimul appulſu & affluxu conjunctæ ſunt: Illæ in vulnere recentiore, hæ in progreſſu demum circa quartum diem eveniunt.

II. *Prognoſis.*

1.) Hæmorrhagiæ, quæ vulneribus corpori plethorico, aut homini, in ipſo ebrietatis, vel excandeſcentiæ actu conſtituto, inflictis ſuperveniunt, ſi repentè & violenter per adſtringentia & ſanguinem coagulantia reprimantur, plerumque tumores & inflammationes partis læſæ, imò febres vulnerarias, interdum ſatis æſtuoſas, poſt ſe trahunt, aut majori cum impetu circa ſtatum recrudeſcunt.

2.) Poſt immodicas plane ſanguinis per partes vulneratas & vaſa diſciſſa profuſiones, univerſo corpori ca-

che-

chectica diſpoſitio, vulneratæ verò parti inſignis debilitas, tumor œdematoſus, aut contra aridura imminet.

3.) Homines plethorici, vinoſi, iracundi, hæmorrhagias largas à vulneribus paſſi, plerumque anniverſario tempore, vel circa ipſa loca affecta, vel circa loca hæmorrhagiis aliis dicata, ſpaſticos, tumeſcentes, inflammatorios, quin febriles affectus, qui alias evacuationes ſanguinis conſuetas ſuppreſſas ſubſequi ſolent, incurrunt, niſi vel actuali evacuatione artificiali, vel matura talium commotionum præoccupatione pharmacevtica iis occurratur.

III. *Remedia.*

1.) VS. revulſoria, Compreſſiones & ſtricturæ partium vulneratarum, aut ipſorum vaſorum diſciſſorum Ligaturæ interceptoriæ, vel materiales obturationes;

2.) Vaſorum diſciſſorum majorum Cauteriſatio:

3.) Partis vulneratæ, in recens mactati animalis adhuc calentis corpus, immerſio:

4.) Sanguinem erumpentem coagulantia, parteſque poroſas conſtringentia & obturantia: ♈Rtiſſimus, ⚇ Terebinth. æthereum, ⊕da concentrata, Solutio ☉, ⊖li, Colcothar ejuſdem, Medulla crepitus lupi, (vulgò Boſiſt) Farina volatilis, Pulvis ranarum exſiccatarum, & Albumen ovi ſiccatum & pulveriſatum, Telæ aranearum &c.

Ex compoſitis celebris eſt liquor ſtypticus Boudeti, cujus mentio ſit in Act. Hafn. V. II. 41. it. 133. nec non Vol. III. Obſ. 45. it. Liquor ſtypticus Soc. Regis Anglicæ in Officina Chymica Staphorſtii deſcriptus, porro Liquor ſtypticus Weberi peculiari tractatulo,

An-

Anchora Sauciatorum inſcripto, commendatus, tandem Pulvis Iſchæmus Hildani & Barbette.

IV. *Methodus* medendi cum cautelis practicis.

1.) Hæmorrhagiæ, ni præſentiſſimi periculi metus contrarium ſuadeat, quin urgeat, ab initio aliquatenus indulgeatur.

2.) Quodſi vero vas capacius arterioſum læſum, adeoque periculum in mora fuerit, quantocyus & quibuscunque remediis eadem reprimatur, ſive interceptione & ligatura, ſive cauteriſatione, ſive ſanguinis erumpentis coagulatione.

3.) Quodſi hæmorrhagia ex arteria non plane diſciſſa erumpens, pertinaciter quoque ſæpius recrudeſcens alia ſubſidia eludat, transverſim penitus diſſecetur, & extremitas ſuperior cauterio tangatur.

4.) Tumor partis vulneratæ, aut Febris vulneraria, ſi epentinæ ſanguinis reſtrictioni ſuperveniat, aut ipſa hæmorrhagia circa ſtatum cum violentia inſigni recrudeſcat: VSone revulſoria in parte oppoſita, internis antifebrilibus, & externis camphoratis opus eſt.

5.) Factæ nimiæ profuſionis damnis per analeptica, diætam reſtaurantem, vini generoſioris uſum medicum, partisque læſæ, per nervino-balſamica externa roborationem, ſuccurritur.

6.) In vulneribus circa juncturas & partes tendinoſas, ✠da pro ſanguine ſiſtendo non conveniunt; rectius officio ſuo tum fungetur ℴ Terebinth. æthereum &c.

TAB. IV.

DE
CONGESTIONE.

Congeſtionum notanda ſunt

I. *Definitio:* Congeſtiones ſunt compreſſiones (convulſiones) activæ partium, mediante motu tonico, quibus ſanguis, & cum hoc reliqui humores verſus & in certa loca reſtringuntur & recipiuntur, copioſioris ſecretionis, vel hæmorrhagicæ perruptionis gratia. Vel adhuc brevius: Sunt reſtrictiones & detentiones ſanguinis, verſus & in illa loca, hæmorrhagiis deſtinata. Accidunt circa caput, nares, fauces, pectus, ventriculum, renes, inteſtinum rectum, & occurrunt circa ventriculum, ſive circa venam portæ.

II. *Signa.*

a) In parte affecta, occurrit hujus 1.) infarctus, 2.) inflammatio & diſtenſio vaſorum, ita ut exiliſſima viſumque alias fugientia vaſcula, in conſpectum prodeant, 3.) augmentum caloris & coloris naturalis, 4.) dolor quandoque gravativus, quandoque tenſivus & pungitivus, arteriarum pulſui reſpondens, 5.) partis ita laborantis ad motum ineptitudo.

b) In partibus remotioribus vero aut oppoſitis, occurrit ſpaſtica quædam ſtrictura & aſpectus quaſi exſanguis & exſuccus, major etiam frigoris ſenſibilitas, aut actualis harum partium refrigeratio.

III. *Effectus.*

1.) Generales: Congeſtionibus ejusmodi complicantur facile & ſuccedunt tumores, dolores, inflammationes,

nes, ulcerationes manantes, ſtupores & debilitates paralytodes partium.

2.) Speciales & quidem

α) Congeſtionum ad caput: Cephalalgiæ cum rubore faciei, & inflatione vaſorum circa tempora, Ophthalmiæ & dolores compunctorii quaſi in intimo meditullio bulbi oculi, cum inflatione exiliſſimorum vaſculorum ſanguiferorum, imò actuali bulbi protuberantia, Otalgiæ, & Anginæ, Aphthæ, affectus delirioſi & comatoſi (quo in caſu jam Antiquiores raptum humorum ad caput accuſarunt,) circa dies criticos, cum Urina tenui & pauca, Epilepſiæ juniorum cum vehementibus oculorum torſionibus, Apoplexia ſanguinea, Vertigo, profundiori capitis ad terram inclinationi, aut pedum vel præcordiorum refrigerationi ſuperveniens, memoriæ debilitas.

β) Ad pectus: Anguſtiæ, reſpirationes oppletivæ, Aſthmata convulſiva periodica.

γ) Circa hypochondria: dolores cardialgici, tenſorii, lancinantes, vomibundæ torſiones ventriculi, quin univerſa pathematum hypochondriaco-hæmorrhoidalium ſcena, inprimis alvi non tàm ſimplex ſiccitas, quàm actualis ſtrictura, ſenſibiliores tales exacerbationes vel antecedens, vel concomitans.

δ) Ad renes & hæmorrhoides: Varices crurum, variaque nephritica, iſchiadica & podagrica præludia.

IV. *Prognoſis.*

Quo magis hujus generis affectus aſſuefiunt, eò promptius etiam, citra materialis, aut occaſionalis cauſæ veram proportionem, facile recrudeſcunt, crebrius

brius inſultant, diutius continuant; imò veluti in jugem habitum transmigrant. Idque tantò certius, ſi diæta præpoſtera, animi turbulentis commotionibus, medicamentis & regiminibus calidioribus, intempeſtivo narcoticorum uſu exacerbentur, aut perturbentur. Sanguinis ventilationes in ipſo paroxyſmo adminiſtratæ, non raro in præſens ſenſibile quidem levamen afferunt, ſed, reſtituta eadem ſanguinis abundantia, tanto promptius affectus hi repullulant, tantoque pertinacius idem ſubſidium denuo expoſcunt.

V. *Remedia.*

1.) Cauſam antecedentem, ſanguinis nempe abundantiam, tollunt VS. & Scarificationes præſervatoriæ, it. hirudinum applicatio congrua.

2.) Motus congeſtorios avocant, revellunt, divertunt pediluvia, frictiones, cucurbitulæ non ſcarificatæ, fonticuli, rubefacientia ſive Sinapiſmi Veterum, Veſicatoria, Setacéa, tandem alvi quoque cum aliquo ſtimulo expeditio per Clyſteres vel Infuſa laxantia.

3.) Æqualem univerſæ maſſæ humorum diſtributionem promovent blanda diaphoretica, diluentia, paulo largius calide hauſta, v. g. Infuſa Thée, Coffée, Veronic. Salv. fl. Lauendulæ, &c. ipſa quoque Alexipharmaca moderatis doſibus, & juſtis temporum opportunitatibus data.

4.) Nimiam ſanguinis expanſionem compeſcunt abſorbentia, 🜕ſa.

5.) Spaſticam fibrarum ſtricturam demulcent 🜍ina, v. g. Pulvis Antiſpaſmodicus &c.

6.) Ipſius moventis exacerbationem demulcent anodyna, emulſiva, gratiora analeptica, Specifica.

7.) Sanguinis congeſti & reſtagnantis diſcuſſionem promovent externa Topica, v. g. ☿ camphoratus, Epithema ex ſem. carvi, bacc. juniperi, ⊖e communi & mica panis fermentati &c. his ſubordinata lenia repellentia ex ⊕o, Saccharo ♄ni, ♆to roſaceo.

8.) Tonum partium roborant ſuccinata, ⊖ia △lia Urinoſa, v. g. Eſſ. Succini cum Eſſ. lignorum, ſaſſafras, mixtura tonico-nervina ex ⸗ CC. & ♂ii Tinct. vel ⊖is ♀ri.

VI. *Methodus* medendi.

1.) In paroxyſmo ante omnia alvus expediatur per Clyſterem, aut blandum aliquod laxans, ſubjungantur abſorbentia, ⊕oſa, Cinnabarina cum diaphoreticis fixis, imo, ſi dolorum atrocia, aut affectus vehementia poſtulat, poteſt his lene anodynum verſus tempus ſomni adjungi. Subjungantur denique & interponantur Alexipharmaca temperata, adhibitis ſimul in ſubſidium externis topicis.

2.) Extra paroxyſmum Ventilationes ſanguinis præſervatoriæ, circa Æquinoctia inſtituantur, aſſuefactæ jam conſtanter repetantur, neque temere negligantur, præmiſſis, interpoſitis, ſubordinatis pediluviis, laxantibus cum epicraſi, ſuccinatis, ⊖ibus △ibus, concurrente ſimul conveniente rerum non naturalium uſu, inprimis circa motum & potum ſufficientem.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Ventilationes in ipſa affectus exacerbatione adminiſtratæ, non niſi præſenti paroxyſmo ſubveniunt, rebus autem tranquillioribus adornatæ, magis in futurum quoque ſuam extendunt efficaciam.

2.) Anodyna, ut & Diaphoretica poſitiva, ſive Alexiphar-

pharmaca non facile exhibeantur, niſi alvo prius expedita.

3.) Si copioſior ſubſit congeſtio, & corpus inſuper ſpongioſius, vel ſuſpicio obſtructionis viſcerum, abſtinendum eſt in incremento & ἀκμῇ affectus, à ⊖ibus △ibus, præſertim ſæpius datis.

4.) In notabili vero declinatione, à paucis inprimis Doſibus incipientibus non male ſe gerunt.

5.) Durante adhuc reſtrictione reliquarum partium, adeoque nondum patente reditu è loco ſuæ reſtagnationis & libera diſtributione ſanguinis, ad externa Topica diſcutientia, vel repellentia non eſt properandum: exacerbantur enim inde tenſiones & dolores potius, quam leniuntur.

6.) In omnibus congeſtionibus ſanguinis ad ſuperiores partes, ubi æſtus febrilis abeſt, multum levaminis afferunt pediluvia, multum quoque confert in tali conſtitutione, pedes & præcordia denſioribus integumentis à frigore præmunire.

7.) Pediluvia calidiora, præſertim, ſi altius pedes immergantur, aut nimis diu immerſi detineantur, in corporibus valde plethoricis, alvi concurrente obſtipatione, facile commotiones febriles exſuſcitant.

8.) Veſicatoria magis in acutis, Fonticuli & ſetacea in chronicis humorum ad certas partes reſtrictionibus & decubitibus locum habent.

9.) In pertinacibus Hypochondriaco-Iſchiadico-Podagrico-Hæmorrhoidalibus congeſtionibus, peculiaris efficaciæ ſunt hirudines orificio ani applicatæ, vel ſpontaneus & ſufficiens hæmorrhoidum fluxus.

TAB. V.

DE AFFECTIBVS SPASTICO-ARTHRITICIS.

Affectuum Spaſtico-Arthriticorum notanda veniunt

I. *Differentia* à congeſtionibus & commotionibus ſanguinis hæmorrhagicis ſimplicioribus;

1.) Hæ propius adhuc, illæ vero eminus magis excretiones ſanguinis reſpiciunt & intendunt.

2.) Hæ magis ad interiores, illæ vero ad exteriores muſculoſas partes vergunt.

3.) Hæ breviori, illæ vero longiori duratione utplurimum circumſcribuntur.

4.) Hæ magis poros partis vel vaſa ſanguifera ipſa; illæ vero fibras potius muſculares ſigillatim tendere & affligere videntur.

5.) Hæ magis in inflammationes vel ulcerationes; illæ potius in rigores, contracturas, vel tabidas extenuationes partium pronæ ſunt.

II. *Species* diverſæ.

1.) Alii affectus ſunt leviores, adeoque Arthritidis nomen nondum promereri vulgo crediti, ſed ſola Rheumatum, derer Flüſſe/ compellatione larvari ſoliti;

2.) Alii ſunt graviores vel generalem Arthritidis denominationem jam apertius profitentes, vel pro locorum affectorum diverſitate, diverſis quoque nominibus inſigniti. Sic in capite audiunt dolores Odontalgico-hemicranici; in thorace Pleuritis ſpuria; in lumbis Nephritis ſpuria; in coxis Iſchiadicum malum; in pedibus Podagra; in manibus Chiragra.

III. *Si-*

III. *Signa.*

1.) Dolor quandoque tenſivus, liberis artus iſtius, quem occupat, motibus impedimentum ſolummodo afferens, & nonniſi ſub conatu movendi evidentius emicans;

2.) Quandoque conatus magis lancinans & fibratilis, ſub levi etiam motitatione membri, velut rupturæ periculum afferens;

3.) Non tamen jugiter æqualis, ſed per vices remittens, quin interdum intermittens;

4.) Sæpe ſine rubore & tumore notabili;

5.) Qui, ſi accedat, dolorum ſenſibilem mitigationem plerumque afferens;

6.) Urina Sedimentum ♀eum poſt refrigerationem in fundo deponens, & lateribus vaſis affigens; quod proinde à ſabulo calculoſorum probe diſcernendum, quippe quod ſtatim cum Urina emittitur, & mox in fundo colligitur, nec lateribus adhæreſcit.

IV. *Subjectum.* Affectus hi familiares ſunt perſonis

1.) habitus ſpongioſioris, ſive de Temperamento Sanguineo participantibus:

2.) Evacuationes ſanguinis naturales, vel artificiales expertis, aut certe promeritis:

3.) Indolis animi iracundæ, diætæ lautæ vinoſæ, Veneri deditis:

4.) Ætatis non plane juvenilis, ſed conſiſtentioris, quin jam ad ſenium tendentis:

6.) Parentibus arthriticis, nephriticis, calculoſis, podagricis, hæmorrhoidariis prognatis.

V. *Prognoſis.*

1.) Leniores etiam horum affectuum ſpecies, ſi ſæpius recurrunt, non minus in conſuetudinem abeunt,

quam

quàm graviores, imo ſucceſſu temporis facile in graviores & fixiores arthriticos dolores degenerant.

2.) VS. in ipſo paroxyſmo inſtituta, ſine ſubjuncto debito regimine modeſte diaphoretico, aut juſto parcior, non raro commotiones febriles exſuſcitat.

VI. *Remedia.*

1.) Cauſæ antecedenti, ſc. ſanguinis abundantiæ proſpiciunt ventilationes ſanguinis, partim per promotionem excretionum naturalium, Menſium & Hæmorrhoidum; partim per vicarias evacuationes artificiales, VSes & Scarificationes, quin & hirudines.

2.) Orgaſmum & tenuitatem ſanguinis ⊖ino-♀rei, corrigunt Abſorbentia, ⅅoſa, emulſiva.

3.) Spaſticam fibrarum tenſionem leniunt Cinnabarina.

4.) Æqualem humorum diſtributionem promovent Diapnoica ſive Diaphoretica temperata.

5.) Motus exacerbationem

α) leniunt Anodyna & Specifica,

β) revellunt Externe Diuretica, v. g. ⊖ia △lia cum ⊖is ♀ri Tinct.

γ) Externe diſſolvunt eandem Diſcutientia, v. g. 🜄 Camphoratus, ⌒ formicarum, Empl. Sapon. Barbette: In phlegmaticis Ceratum de Galbano, Sacculi ex furfuribus triticeis & ⊖e toſto, Suffitus ex flor. Stechados citrin. HB. Sabinæ, Thure, Maſtiche &c. frictiones cum pannis mollioribus calentibus, vel excutia molliore: Motus voluntarii exercitium ſtudio intenſum, & quæcunque ſenſum vel in parte affecta, vel conjugata fortius aut conſtantius alterant v. g. Acu punctura Japonenſ. Moxa Chinenſ. Veſicatoria, Scarificationes profundiores in parte immediate affecta.

VII. *Me-*

VII. *Methodus* medendi.

1.) Extra paroxyſmum VSes præſervatoriæ circa Æquinoctia, Scarificationes circa Novilunia in parte affecta, vel ejusdem confiniis; it. blandæ primarum viarum per leniora catarctica, aut mitiora quoque emetica evacuationes.

2.) In paroxyſmo:

a) Internè temperantia, & æqualem humorum diſtributionem promoventia, h. e. Pulvis antiſpaſmodicus ter vel quater de die exhibitus, cui, ſi dolorum ferocia id exigat, verſus tempus ſomni lene anodynum addi poteſt. Præmiſſis temperantibus ſubjungi & interponi poſſunt temperata Alexipharmaca;

b) Externè 🜄 Camphoratus, vel ſolus, mediantibus linteis multiplicatis, parti dolenti impoſitis, ac ſingulis binis, vel ternis horis renovandis, vel etiam cum Empl. Saponat. Barbette alternatim applicitus.

3.) In declinatione:

a) Internè Mixtura tonico-nervina ex Tinct. ⊖is ♀ri & ⏝ CC. vel Liquore CC. ſuccinat.

b) Externè ⏝ formicarum.

VIII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) In ipſo paroxyſmo præſtat à ſanguinis ventilatione, ſi fieri poſſit, abſtinere, plus valet præſervatoria præoccupatio.

2.) Sanguinis evacuationes in ipſo paroxyſmo inſtitutæ, imprimis per VSnem, plerumque augent pertinaciam affectus, ut inpoſterum non ſolum tanto promtius recurrat, & tanto obſtinatius recrudeſcat; ſed &

tanto obſtinatius aliis remediis non cedat, verum potius idem ſubſidii genus denuo efflagitet.

3.) Neque etiam illæ ipſæ in paroxyſmo adminiſtratæ ſemper debitum effectum aſſequuntur, niſi vel circa prima initia, vel circa declinationem demum adornentur.

4.) Plus fere ſemper utilitatis habere videntur, in corporibus non nimium plethoricis, ſanguinis evacuationes ex parte immediate affecta, aut conjugata per ſcarificationem, profundiorem inciſionem, hirudinum applicationem.

5.) Alvo ſua ſemper conſtet libertas, fortioribus tamen purgantibus in ipſo paroxyſmo eandem irritare minime expedit: His ipſis enim facile motus ſpaſtici ab exterioribus ad interiora revocantur, non ſine vitæ diſcrimine.

6.) Repellentia fortiora ſimili ratione malum ab exterioribus ad interiora retroagunt, & graviſſimas reſpirandi anguſtias, quin febres inflammatorias utplurimum funeſtas inducunt.

7.) Narcotica & refrigerantia externe adhibita, ſtuporem, tophos & nodos, quin contracturam parti dolenti plerumque conciliant.

8.) -∽- Urinoſi pariter ſtupidum rigorem parti laboranti affricant.

9.) °°° Sta v. g. Succini, Juniperi, Petroleum &c. -∽- quoque °°ſi, Balſamo Peruviano, aliisque ſic dictis nervinis, largius imbuti, ſenſum ardoris, roſionis, totiusque mali ferociam exaſperant, ſiquidem partes affectæ non tam debilitate aliqua, quàm potius nimia activitate laborare videntur.

10.) In doloribus arthriticis magis obfirmatis & invete-

raſcen-

raſcentibus, imo in ſpaſticum rigorem & contracturas jam vergentibus, commodum ſæpe auxilium & levamen affert -~ formicarum.

11.) In malo vero recentiore adhuc, ubi ſenſus urens & lancinans vehementius adhuc affligit, dolores potius exacerbare videtur.

12.) Qui ſpaſmodicis motibus & doloribus afficiuntur, his conducunt quidem Alexipharmaca, ſive Bezoardica vel ſudorifica, abeſſe tamen debet regimen ſudorificum, alias dolores facile in omnes artus ſe diffundunt. Poſt uſum ſudoriferorum per 3. vel 4. dies continuatum uſurpari poſſunt lenia anodyna, ut MP. de Cynogloſſ. ad gr. I. vel II.

Optime quoque conferunt Vina laxantia, inprimis ex Helleboro nigro, qui in conſumptione ſanguinis ſingulares effectus præſtare dicitur.

TAB. VI.

DE

MOTIBUS CONVULSIVIS.

Convulſionum, Motuum convulſivorum, & quæ horum ſupremus veluti gradus eſt; *Epilepſiæ* notanda ſunt

I. *Signa*, & quidem

1.) Convulſionis, ſive ſpaſmi ſimplicis completi: partis alias mobilis obrigeſcentia, ſive rigida membri tenſio, ita, ut nec voluntatis propriæ imperio, nec partium reliquarum ſanarum miniſterio, nec adſtantium auxilio, ſine violentia & dolore flecti queat. Talis violenta torſio oris dicitur Spaſmus cynicus.

2.) Motuum convulſivorum: reciprocæ partis alicujus,

vel totius corporis agitationes præter voluntatem imo ſæpe citra reminiſcentiam contingentes.

3.) Epilepſiæ

α) fientis prodromi ſunt, 1.) Scintillarum oculis obverſantium apparitio, 2.) auræ frigidæ ex parte aliqua á capite remota aſcendentis ſenſus, & 3.) clamor & vociferatio:

β) præſentis ſymptomata ſunt 1.) caſus repentinus, 2.) ſenſuum abolitio, 3.) torſiones oculorum & labiorum, 4.) jactationes artuum, quin non raro totius corporis, violentæ, 5.) ſpuma circa os, 6.) pollicum in manus retractio, 7.) Urinæ, vel ſeminis involuntaria emiſſio:

γ) factæ conſectaria ſunt 1.) vertiginoſa perturbatio capitis, 2.) laſſitudo totius corporis, 3.) Sudor graveolens, vel halitus ad minimum olidus, 4.) Sitis.

II. *Species*

Motus convulſivi ſunt

α) vel Symptomatici, qui morbis aliis, præſertim vero acutis laborioſius ſuccedentibus ſuperveniunt;

β) vel idiopathici, qui citra morbos alios, per periodos affligunt, & ſtrictiori Epilepſiæ appellatione inſigniri ſolent.

1.) Alii cauſas materiales pro fundamento aut fomento agnoſcunt, v. g. cruditates primarum viarum, vermes, cruſtam lacteam, achores, aliasque ulcerationes ſcabioſas, præſertim circa caput retropulſas, Qua ſuppreſſa, ſemen retentum, graviores contuſiones, & profundiores puncturas nervoſarum & tendinoſarum partium.

2.) Alii cauſam magis immaterialem reſpiciunt, v. g. hæreditariam diſpoſitionem, commotiones animi

tur;

turbulentiores, præcipue iram, terrorem, amorem veſanum, impreſſiones ideales per veneficia & philtra, periodos temporis, phaſes Lunæ &c.

3.) Alii ſervant adhuc aliquam cum cauſarum prædictarum præſentia & energia proportionem.

4.) Alii, neglectis his incitamentis materialibus & occaſionalibus, in frivolam quaſi aſſuetudinem & proterviam degenerarunt.

III. *Subjectum*.

1.) Morbis convulſivis familiarius expoſiti ſunt infantes magis, quàm adulti, fœminæ quàm mares.

2.) Facilius quoque iisdem obnoxii fiunt infantes ſucculenti, (vollſeibig) indolis iracundæ, aut qui parentibus, inprimis vero matre, & quidem præcipue geſtationis tempore ira ac terroribus frequentius expoſita, prognati ſunt.

IV. *Prognoſis*.

1.) A convulſionibus, ſive ſpaſmis, ad motus convulſivos facile eſt tranſitus, & ab his ad illas familiaris veluti receptus.

2.) Motus convulſivi ſymptomatici in Acutis ſemper periculoſi, magis tamen circa ſtatum & dies criticos, quàm in initio, aut incremento, periculoſiores quoque in adultis, quam infantibus, in maribus, quam fœminis.

3.) Epilepſia quæ à plagis, aliisque doloribus, v. g. dentitione difficili ortum ducit, & poſtmodum ſuperato, vel curato iſto affectu, remittit, non facile recurrit;

4.) Quæ autem per animi pathemata graviora concitata fuit, facillime recrudeſcit.

5.) Epilepſia habitualis, quantumcunque diris ſymptomatibus ſtipata, per ſe vix lethifera eſt.

6.) Epilepſia, quæ in maribus ante pubertatis annos, in

fœminis ante ⊠trui ſanguinis (menſium) eruptionem evenit, ſæpe circa inſigniores has totius œconomiæ animalis mutationes remittit.

7.) Epilepſia, ut & aliæ generis nervoſi ataxiæ fœminis circa ⊠ium eruptionem obvenientes, & poſt horum expeditionem ac debitum ſucceſſum ceſſantes, facile tamen imprægnationis, geſtationis ac puerperii tempore recurrunt.

8.) Inſultus epileptici, qui febrilibus infantum affectibus ſuperveniunt, circa tempus debitæ potius declinationis cum febre hac usque valde vehementi, viribus admodum languentibus, & quibuscunque reliquis malis ſignis, ordinarie lethales ſunt.

9.) Quodſi puerum febricitantem, variolas nondum perpeſſum, motus convulſivi invadant, cum ardore circa lumbos, poſtero die variolarum eruptio expectanda. Bagliv. Prax. pag. 79.

V. *Remedia.*

a) Cauſas materiales reſpiciunt, & quidem

1.) cruditates primarum viarum: 🜍 ♁ii ⊙ratum tenerius, Panacea ♁lis Glauberi, ⊙ fulminans. ☿ dulc. Hellebor. niger, Colocynthis: (in fortioribus ſubjectis)

2.) Vermes: ☿alia e. g. ☿ d. cum ♁io diaphoretico, myrrhata, colocynthiaca, Tinct. ♀reæ & ☽res cœruleæ, Æthiops mineralis.

3.) Flatus: Clyſteres, ⊙ fulminans.

4.) Recrementa bilioſa acria inteſtinorum: Cryſtallus montana præparata.

5.) Dyſcraſiam Lymphæ: Abſorbentia, ♁ diaphoret. flor. 🜍, Succin. præparatum, ejusque Eſſ. ut & alia anticatarrhalia, imprimis Rad. Valerianæ.

6.) Spermatis abundantiam & orgaſmum: ⦶.

7.) San-

7.) Sanguinis excretiones ſuppreſſas: ventilationes ejusdem artificiales, & ⊠rui fluxus revocatio, vel promotio.

8.) Scabiem vel alias efflorefcentias ulceroſas retropulſas: ☿ dulc., fl. ♁ris, & ſupra laudata anticatarrhalia.

β) Motus

1.) exacerbatos & anomalos generatim demulcent Analeptica, ex fl. Tiliæ, Poeoniæ, fructu Ceraſorum nigrorum, aliisque odoriferis gratioribus, unde tot ∇æ antepilepticæ, Cinnabarina, Succinata, in Catarrhalibus ſcil. ⊖ia △ia, partes animalium duræ præparatæ, Margar. præparat. &c.

2.) In conſuetudinem & habitum jam deductos compeſcunt Specifica, ex quibus ab antiquioribus jam temporibus celebrari fuere ſolita Rad. & Sem. Pœon. maris (mit der einfachen Blüthe) ſtercus Pavonis & Leonis, Viſcus quernus & corylinus, Ungula Alcis, angehängt oder geſchabt / carbo Arthemiſiæ, Secundina humana (primiparæ ſc.) Cranium human., Cerebrum corvi, Hippomanes, ſive maſſa glanduloſa in ore pulli equini recens nati reperiunda, vulgò die Miltz dicta.

Recentiorum ſuffragia & encomia meruêre Lumbrici ∇ſtres, Corda & Hepata Talparum ac Ranarum, inprimis viridium, der Laub-Fröſche / Spina lacertarum, in acervo formicarum exeſarum, Os triquetrum cranii humani, vel ſuilli, Os ſemilunare carpionum, -~- ſanguinis humani, (in Epil. hyſterica) die weiſſen Federn aus den Krebs-Scheeren. Plebeja experientia commendantur Malleus & Incus ex cranio vitulino, habito ſimul reſpectu ad diverſitatem ſexus, deſumti, Bilis canis atri recens

recens diſſecti cum pulvere unicornu foſſilis ſubacta, Stercus Gallinæ ova incumbantis albidum &c.

VI. *Formulæ* Remediorum.

1.) ℞. Cord. Talpar. exſiccat. no. IV.
Cran. human.
Talorum leporum,
Lumbricor. ∇ium aa. ℈j.
Ungulæ Alcis præparatæ,
Cortic. Viſci quern. aa. ℈ß.
M. F. pulv. Doſ. pro Adulto gr. xv. ante paroxyſmum exhibenda, cum ſomni, etiamſi non parum urgentis, interpellatione. Es hilfft/ wann die Patienten nach deſſen Gebrauch einen Schweiß an der Stirne mercken.

2.) ℞. Bilis Canin. atr. quantum ex cane mediocri haberi poteſt, M. c. unicornu foſſilis ℥ß
F. P., dividatur in 4. doſes, quarum una ante inſultum, & reliquæ poſtmodum ſucceſſivè exhibendæ.

3.) ℞. Auri fulmin. gr. 1.
Arcani dupl. gr. V.
M. pro Doſi, infanti annum nondum ſupergreſſo propinanda. (in Epil. Symptomatica)

VII. *Methodus* medendi cum cautelis Practicis.

1.) Univerſalia ſemper præmittantur Specificis.

2.) Ubi materialis cauſa ſubeſt, hujus correctioni, vel ſublationi ante omnia animus intendatur, adeoque in motibus epilepticis, qui à cruditatibus primarum viarum, vermibus, cruſta lactea, achoribus, vel ſcabie retropulſis, ⊠ibus, dependent, l. c. his colludunt, primarum viarum evacuatio, etiam paulo fortior, aut repetita, reliquæ curæ præmittatur, vel interpo-

ponatur. Quin & in habituali Epilepſia, quæ proprie ſpecifica depoſcit, ſemper horum uſui lenis primarum viarum exoneratio præmittatur, & reliquæ excretiones in juſto ſucceſſu ſerventur.

3.) Nunquam vero, neglectis materiis, ad motus ſaltem ſiſtendos dirigatur intentio; neque etiam materias fortioribus, præſertim medicamentis aggredi tentemus, ubi nullæ tales præſto ſunt.

4.) Motus convulſivi ſymptomatici febribus ſupervenientes, directe non oppugnentur, inprimis per Opiata, ſed reliquus potius febris decurſus & ſucceſſus legitimus omni modo promoveatur, poterunt tunc ▽æ diapnoicæ, Emulſiones, Cinnabarina ſufficere.

5.) Cinnabarina in Epilepſia habituali oppidò parvæ ſunt efficaciæ; plus præſtant in motibus convulſivis ſymptomaticis, & ſpaſticis reſtrictionibus ac congeſtionibus circa caput.

6.) Violentæ ereptiones pollicum, aliæque interpellationes paroxyſmorum per odoramenta penetrantiora, inſignem poſt paroxyſmum defatigationem, aut promptiorem & frequentiorem ejusdem recurſum cauſari ſolent.

TAB. VII.

DE FEBRIBUS.

Febrium notanda ſunt

I. *Definitio:*

Febris eſt complexus motuum, utplurimum ordine ſibi ſuccedentium, ſecretoriorum & excretoriorum, præter gradum naturalem, ſeu tenorem conſuetum, auctorum & intenſorum, ad noxam aliquam extraordinariam & ſonticam corpori, imprimis vero ſanguini imminentem, vel jam inhærentem, præoccupandam, aut tollendam.

II. *Species.*

1.) Ratione durationis & decurſus, Febres ſunt vel

a) Acutæ, e.g. Petechialis, Pleuritica, Febris Caſtrenſis, Variolæ & Morbilli; vel

b) Chronicæ, v.g. Intermittentes, Quotidianæ, Tertianæ, Quartanæ, it. Lentæ & Hecticæ.

2.) Ratione Typi Febres ſunt

a) Continentes, quæ nec intermittunt, nec remittunt, ut Synochus ſimplex, & putrida, Ephemera ſimplex, & plurium dierum.

b) Continuæ, quæ ſtatas exacerbationes & remiſſiones, nunquam tamen plenariam intermiſſionem habent, ut Febres Catarrhales & Petechiales, quæ circa veſperam exacerbantur, horis matutinis vero mitius affligunt.

c) Intermittentes, quæ ſenſibilia intervalla vacua habent,

bent, ita, ut æger ad orthoſtadiam redeat, v. g. Quotidiana, Tertiana, Quartana legitima.

3.) Ratione cauſæ, aliæ dicuntur

1.) Inflammatoriæ, quæ inflammationibus internis, vel externis gravioribus ſuperveniunt, ut Pleuritis. Paraphrenitis, Vulnerariæ.

2.) Lochiales, quæ Lochiis ſuppreſſis ſuperveniunt.

3.) Lacteæ, quæ impeditiorem lactis in mammas ingreſſum comitantur.

4.) Bilioſæ, quæ iracundiæ bilisque effuſioni & regurgitationi ſuperveniunt.

5.) Sanguineæ, quæ ſanguinis abundantis conſumptionem & imminutionem intendunt.

4.) Ratione Symptomatum, aliæ ſunt

a) Ecthymaticæ, quæ notabiles efflореſcentias in ſuperficie corporis formant, ut Petechiales, Purpuratæ, Scorbuticæ, Febres eryſipelatodes, Scarlatinæ, Variolæ, Morbilli, die Neſſel-Sucht / das Rötheln ꝛc.

b) Catarrhales, quæ Gravedinem, Coryzam, Tuſſim comites habent, aut ſubſequuntur.

c) Legitimæ, quæ conſuetis anni & diei temporibus invadunt, ſolitis ſymptomatibus ſtipantur, & ſolito tempore ac more finiuntur.

d) Anomalæ, ſive Nothæ, quæ ab hac norma deflectunt.

e) Simplices, quæ nulli alteri complicatæ ſunt.

f) Compoſitæ, ubi continua cum intermittente concurrit, aut intermittens duplicatur, v. g. Quotidiana, Tertiana &c. Continua, vel duplex.

5.) Ratione moris ſive indolis, ſunt

α) Benignæ, quæ raro interimunt, aut læſiones gra-

viores poſt ſe relinquunt, ut Tertiana legitima, Ephemera ſimplex, Catarrhales ſimplices.

β) Malignæ, quæ utplurimum exitium afferunt, aut noxas ſonticas & fere immedicabiles poſt ſe trahunt, ut Febres inflammatoriæ internæ, imprimis vero excretionibus externis arthriticis, vel eryſipelaceis retropulſis ſupervenientes, it. Epidemicæ pleræque.

γ) Peſtilentes, quæ plurimos eorum, quos prehendunt, interimunt, & quidem præcipiti admodum progreſſu, communiter vel cum eruptione Bubonum, vel Anthracum, oder Carbunckel.

6.) Ratione ortus & graſſationis, aliæ ſunt

1.) Epidemicæ, quæ ex communi aëris, vel ▽æ vitio prognaſcuntur, & facile per Contagium propagantur, quales plerumque ſunt Ecthymaticæ & Catarrhales, e.g. Febris ſcarlatina, Morbilli, Variolæ;

2.) Sporadicæ, quæ ex individuali in diæta, vel Animi pathematibus commiſſo errore Patientem invadunt, ut Tertiana vel Quartana, à nauſea vel cibo dyſpepto oborta, Febris ardens ab ira ſuſcitata, Febris Lochialis à Lochiis reſtitantibus, Febris inflammatoria ab hauſtu frigido, corpore æſtuante.

III. *Subjectum.*

1.) Febres non certæ ætati propriæ ſunt, ſed in omnes ſine diſcrimine ſexus & ætatis graſſantur.

2.) Febribus facilius obnoxii fiunt perſonæ temperamenti ſanguinei, vel cholerici, ſtatus plethorici, evacuationibus ſanguinis, vel aliis excretionibus ſtatis

aſſue-

aſſuetæ, indolis animi activioris, iracundæ, impatientis.

3.) Infantes non facile Intermittentibus infeſtantur, ſed, ſi febricitant, acutis plerumque corripiuntur.

IV. *Signa pathognomonica.*

α) Magis eſſentialia ſunt

1.) Pulſus frequens & celer,

2.) frigoris & caloris viciſſitudo citra notabilem cauſam externam, &

3.) Urinæ, quoad conſiſtentiam, calorem & diaphaneitatem mutatio.

β) Conſecutiva ſunt

1.) Pallor & Rubor, ſubſidentia & turgeſcentia habitus corporis alternantes, citra cauſam aliquam occaſionalem.

2.) Remiſſio ab aliis actibus vitalibus, ciborum nempe appetitu & digeſtione, nec non rationalibus, h. e. Wann die Patienten verdrüßlich und nicht diſponirt ſind zu ihrem Vorhaben / Eckel haben vor Fleiſch / it. durſtig und unruhig ſind.

3.) Sitis.

4.) Inſolita animi ſollicitudo, indeque corporis inquietudo.

5.) Somni neglectus, Schlaffloſe Nächte.

6.) Proſtratio virium.

V. *Prognoſis.*

1.) Febris, h. e. motuum ſecretoriorum & excretoriorum præter gradum conſuetum adauctorum intentio, ſemper eſt ſalutaris, eventus tamen non raro, præſertim in acutis, anceps eſt, imo lethalis.

2.) Febres ſibi relictæ tranquillius & tolerabilius ad exitum

tum vel ſalutarem vel lethalem quoque decurrunt; quam variis artificiis interpellatæ.

3.) Febres ſibi relictæ, continente ac modeſto regimine ſaltem adjutæ, ſtatas excretiones aut mutationes criticas conſtantius & certius obſervant, quam quæ medicamentis & regimine calidiore exſtimulatæ, aut nimiis abſorbentibus ſuppreſſæ, aut opiatis turbatæ fuerunt.

4.) Plures ex febribus convaleſcunt ſola quiete & abſtinentia.

5.) Difficillime reſtituuntur febres corruptæ, h. e. turbatæ, violenter oppreſſæ, & hinc recidivantes, it. in lentum atque anomalum typum præcipitatæ.

6.) In omni febre, quæ alias ſtatas mutationes, vel Eccriſes ferre ſolet, ſi hæc non ſuccedunt, ſequitur periculum.

7.) Nulla unquam febris reſtituitur ſine omni ſudore, aut mutatione Urinæ.

8.) In nulla febre ſudor fluit ſub ἀκμῇ æſtus, ſed quando hujus impetus remittit; ſin ſecus, ſymptomaticus eſt, inutilis, imo nocivus.

9.) In omni febre acuta, ſi Urinæ nihil mutentur, aut mutatas crudæ ſequantur, calamitoſum eſt.

10.) Omnis febris in alterius tempora, habitus, ætates, opportunitates incidens, vel in illam degenerat, vel in ejus mores anomaliſat. Alias enim Synochi ante crepuſculum, circa Solſtitium; Bilioſæ circa ortum ſolis poſt Solſtitium; Catarrhales, veſpertino tempore circa Æquinoctia, invadere ſolent. Tertianæ horas antemeridianas & tempus Vernum obſervant, ætati adoleſcentili & virili familiares ſunt.

Qua-

Quartanæ horis pomeridianis, Autumno, ætati provectiori & naturis ſegnioribus obtingunt.

VI. *Remedia* ſunt

I.) *Alterantia*, eaque

1.) Abſorbentia, ex quibus ſeliguntur, præcipue Oſtracodermata, ſive Conchylia, v. g. Lap. 69. Conchæ, Mat. perl, præparatæ: excluſis Subadſtringentibus, Bolaribus, Cervinis, v. g. ∀ Sigill. CC. uſto, CC. ſ. △e vel Philoſophorum præparato, imo Coralliis quoque.

2.) Mucoſitatem humorum incidentia & vias abſtergentia, ⊖ia enixa aut Digeſtiva, ex 🜊do præcipue ⊕lico parata, ut 🜿 ⊕lat. Arcan. dupl. ⦶ ♁iatum, it. 🜿ea, ut Arcanum 🜿ri, Solutio Oc. 69. c. vino vel ſucco Citri: excluſis è ⊖e communi deſumptis, e. g. ⊖e digeſtivo Sylvii.

3.) Æſtum temperantia & acrimoniam bilioſam mitigantia, qualia ſunt

a.) Nitroſa, e. g. Criſtalli ⦶ri, ſive ⦶ depuratum, Lap. Prunellæ, ſive ⦶ tabulatum &c.

b.) Acida, e. g. Succus Citri, Berberum, Ribium, it. ∽ ⊕li, ∽ ⊖i, Clyſſus ♁ii, Tinct. Florum Bellid. Papav. rhœad. &c. excluſis ∽bus 🜊dis dulcificatis, it. ∽ū ⊖is & ∽u ⊕li philoſophico, ob vim nimirum nimis diureticam & tuſſim facile irritantem.

4.) Diluentia, ſecretiones & excretiones copioſius inſtituendas promoventia: Potus tenuior & ſufficiens, vel cereviſiarius, vel Decoctum Hordei, aut CC. vel Infuſum Thée, Coffé, aliarumque herbarum, florum aut radicum temperatiorum, neque

que adeo faſtidioſarum, e. g. Rad. Scorzoneræ fl. Galeg. Herb. Meliſſ. &c.

5.) Analeptica, e. g. Emulſiones amygdalinæ ſufficientes edulcoratæ, Potiones ex ▽is odoriferis gratioribus, Vinum *modicè* & *medicè* ſumptum, præſertim in aſſuetis.

II.) *Evacuantia*, & quidem

1.) *Cuilibet febri commoda*, quin neceſſaria,

a) Diaphoretica, v. g. ♁ diaph. recte præparatum, ▽æ diapnoicæ non ingratæ, fl. Samb. Cardui bened. Scord. Galeg. &c.

b) Alexipharmaco-diuretica, v. g. Eſſ. ex Radd. Alexipharmacis temperatioribus & Scordio parata, Mixtura ſimplex parcius camphorata, excluſo uſu copioſiore Camphoræ, Myrrhæ, rejectis itidem ⌒ibus Urinoſis, v. g. ⌒u CC. ⌒u Fuliginis, ⌒u Bezoard. Buſſii; nec non principalioribus ſic dictis Bezoardicis, incondita farragine herbarum & radicum pulveriſatarum, quin & ▽is variis ſigillatis adſtringentibus ſuffarctis, v. g. Pulv. Bezoard. Sennerti, Saxonico, Schneebergico, oder dem genannten ſieben und ſiebentzigerley Pulver.

c) Succeſſum alvi promoventia, non tamen poſitive ſtimulantia & irritantia, ut Clyſteres ſive Enemata.

2.) *Certo ſtatui* morbi, vel *individuali* circumſtantiæ debita

1.) Vomitoria, in principio Contagioſarum, it. in Intermittentibus, die vacuo, ſubjectis evemetis, quin actu vomiturientibus exhibenda.

2.) Purgantia, poſt declinationem Acutarum, it. in Intermittentibus lenteſcentibus, vel per adſtrin-

gentia ſuppreſſis, itidem diebus Intercalaribus exhibenda.

3.) VS. iterata in ſubjectis plethoricis, aſſuetis, valde æſtuantibus, inſigni præcordiorum anguſtia oppletiva gravatis, antequam ſigna coctionis in Urina appareant.

3.) *Specifica*, qualia á Kergero, Riverio, Apino laudantur, ſed potius optanda quam ſperanda ſunt.

VII. *Methodus medendi*, varians pro diverſitate

1.) *ſtatus morbi*.

a) In primo principio interdum Vomitorium, VS. quandoque etiam Sudoriferum cum regimine datum, locum habet.

b) In incremento Temperantia, Abſorbentia, Diluentia, parcius vero Alexipharmaca uſurpanda.

c) In ſtatu & circa dies criticos his ipſis inſiſtendum, interponenda interdum Analeptica, præſertim ubi vigor Naturæ ſeneſcere videtur, quo in caſu etiam Alexipharmaca magis opus ſunt.

d) In declinatione, licet morbi impetus remiſerit, & æger in portu jam navigare videatur, Alexipharmacorum tamen uſus, & calor conclavis temperatus nunquam negligatur.

2.) *Paroxyſmi*.

1.) Ante paroxyſmum & ſub paroxyſmis vegetioribus ſola Temperantia, Abſorbentia, Abſtergentia locum habent; Alexipharmaca vero, & quascunque excretiones ſtimulantia exulent, uti & Analeptica, quæ commodius poſt paroxyſmum dantur.

2) Sub declinatione paroxyſmi & tempore interca-

lari Alexipharmacis, ac, pro re nata, Analepticis agendum.

VIII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Febris *in ſe*, h. e. motus *ſecretorii & excretorii* ultra gradum conſuetum intenſi non debent curari, i. e. tolli aut ſupprimi; *Cauſa* vero ſive materia, propter quam & contra quam Febris coorta eſt, curanda, i. e. corrigenda, vel expellenda eſt.

2.) Id vero vix poteſt ſimul ac ſemel fieri, ſed opus eſt juſta menſura, & opportunitate temporis, quæ materia excernenda prius præparanda & ſeparanda, quam evacuanda eſt.

3.) Hinc Medicus ante omnia ſecretioni neceſſarium tempus indulgeat, & quicquid illam ipſam facilitari poteſt, contribuat: ubi excretionis ſubjungendæ opportunitas ſuccedit, illa quoque placide foveatur, ſi non ſemper medicamentis, continente tamen & tranquillo regimine.

4.) Tranquilla patientis continentia omnes excretiones facilitat, inquieta jectigatio aut exaſperat, aut turbat easdem, præcipue vero ſudorem ſenſibiliſſime cohibet.

5.) Retardationes vero Sudoris, tempore debito ſponte erupturi, & omni opera, placide tamen promovendi & proſequendi, augent tenſivam & gravativam laſſitudinem artuum, protrahunt & fovent morbi durationem, & in lentas febres typicas transferunt.

6) Præmaturum tamen regimen diaphoreticum, vel etiam Diaphoretica poſitiva verſus, vel inter paroxyſmum data, æſtum inutiliter augent, ſymptomata exaſperant, motus Naturæ ordinatos confundunt.

7.) In omni febre evacuationes artificiales, præpoſtero tem-

tempore inſtitutæ, vel nimium effectum præſtant, vel alium vel utrumque.

8.) In omni febre potulenta congrua, ſufficienter conceſſa, reficiunt patientem, minuunt æſtum, promovent quietem, & ſudores debitos facilitant.

9.) Potus eſto dilutus, non inebriativus, fæculentus, neque actu frigidus, neque nimiis hauſtibus ingurgitetur.

10.) In febre omni refrigeratio corporis voluntaria, aut accidentalis inſignis, noxia eſt.

11.) In omni febre regimen juſto calidius vel per medicamenta, vel per integumenta, vel per nimiam concalefactionem conclavis, ægrum præter modum debilitat, efflorefcentias cutaneas aut parit, aut præmaturat, & nimis copioſe expellit, neque, deprehenſo etiam errore, ſine periculo ſtatim mutari, nedum abrumpi poteſt.

12.) Sopitiones & cohibitiones motuum febrilium per Narcotica, præcipue in ipſo vigore paroxyſmorum pervertunt legitimum febris ſucceſſum, vires proſternunt, mentem turbant, excretiones cohibent, aut novis anomalis commotionibus anſam præbent.

13.) Itaque ſymptomata febrium eſſentialium intrepide ſpectanda; Appetitus dejectio, præſertim in Acutis, parum curanda; Sitis, quantum ſine immodeſtia fieri poteſt, largiter ſublevanda; Vigiliæ nihil æſtimandæ; Inquietudines, à morali ægrotantis impatientia dependentes, ſeriis dehortationibus prohibendæ; Vires interim judicioſa Analepſi fovendæ ſunt.

14.) Nunquam nimium tribuatur nudæ materiæ febrilis correctioni, magis intendatur matura ejus ſecretio atque excretio.

15.) Materia non moveatur, niſi ſit mobilis, viæ prædiſpoſitæ, & Natura ipſa ad hujus emotionem prona.

16.) Si ullibi, in febribus certe obtinet: In tempore venire, primum eſt.

17.) Salia △lia in Acutis largius, & diutius adhibita, facile tumores pedum œdematoſos, imo hydropicos affectus poſt ſe trahunt, potius □. ⊖latus exhibeatur.

18.) Acida temperata, v. g. ∼ ⊖li, Clyſſus ♁ii, Aciditas Citri & Berberum eximium ſitis & nimii æſtus ſolatium afferunt: modo Tuſſis non obſtet, quæ tamen ab ✠do Citri non tam facile, quam a reliquis exaſperatur.

19.) Acida illa ſibi relicta præſtat ita pura adhibere, quam per ▽ dulcificata: emergit enim inde plane nova Craſis adhuc incognitæ efficaciæ; ▽ vero ſenſibilem inde nanciſcitur adſtrictionem ut ut tenerrimam.

20.) Acida magis Sanguineis, ⦶oſa Cholericis, & Melancholicis, imo quibuslibet conveniunt.

21.) ⦶. in forma pulverulenta magis alterat, in potu vero, adeoque in forma diluta exhibitum, magis lubricat.

22.) Acida, ut & Saccharata, convenienter data, in febribus non adeo reformidanda ſunt, uti Recentiores nonnulli orbi perſuadere tentarunt.

23.) Mixtura ſimplex viris magis confert, quam fœminis. (nempe pro ſcopo diaphoretico)

TAB. VIII

TAB. VIII.

DE FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS.

Harum notanda ſunt

I. *Signa diagnoſtica*, & quidem

1.) Generalia:

α) Frigus & calor patientis, pallor & rubor, ſubſidentia & turgeſcentia externi habitus corporis alternantes, ſine cauſa aliqua occaſionali extrinſeca in præſens urgente, coorientes:

β) Recurſus horum ſymptomatum per periodos utplurimum ſtatas, intervalla ſenſibilia formans, modo breviora, modo largiora: ubi frigus, æſtus, ſitis, inquietudo, ſomni defectus, virium proſtratio, animi faſtidium, & δυσφορία ita remittunt, ut ad plenariam orthoſtadiam patientes redeant.

2.) Specialia, nimirum

1.) Tertianæ, quæ

α) Invadit horis antemeridianis, à jentaculo usque ad prandium, & quidem

β) cum notabili horrore, qui ad actualem membrorum ſuccuſſationem non raro procedit.

γ) Incipit ordinarie conſtrictorius ac refrigeratorius hic ſenſus à regione lumborum, indeque per longitudinem dorſi ſurſum atque antrorſum verſus Scrobiculum Cordis diffunditur.

δ) Succedit nauſea, quæ in vomitus ipſos non raro ter-

terminatur, idque fere certius in ſubjectis vegetioribus, junioribus, primis adhuc paroxyſmis, it. ubi horror, vel ſuccuſſatio ſenſibilior anteceſſit.

ε) Interdum loco vomitus, Diarrhœa ſpontanea ſequitur in ſubjectis annoſioribus, aut magis Phlegmatici temperamenti.

ζ) Durant hæc ſymptomata raro ultra horam unam vel alteram.

η) Legit his veſtigia flaccida fatigatio & languor totius corporis, quem ſucceſſive ſequitur incaleſcentia, ſæpe etiam ſatis præcipiti incremento, dolore inſuper capitis, ſiti, amaritie oris &c. utplurimum ſtipata.

θ) Miteſcente hoc æſtu, demum erumpit ſudor, præcipue quarto & ſequentibus paroxyſmis, it. quo magis tranquillius & continentius patiens ſeſe gesſerit.

ι) Extendit ſeſe æſtus hic etiam Tertiana legitima nunquam ultra horas 12., ſin ſecus, continuitatis ſuſpecta eſt.

κ) Recurrunt vero hæc omnia alternis diebus, ita, ut minimum intervallum 24. horarum, ſive integrum νυχθήμερον interponatur.

2.) Quartana.

1.) Invadit hora tertia vel quarta pomeridiana.

2.) Frigus format contumax & perquam ſenſibile, ſæpe ad bihorium durans,

3.) Sine horrore tamen & ſuccuſſatione artuum præcedit & concurrit, languor, gravitas, torpor faſtidioſiſſimus totius corporis.

4.) Sine Vomitu aut Diarrhœa, imo cum ſenſibili alvi adſtrictione, etiam reliquo tempore intercalari perſeverante.

5.) Sequitur lento gradu calor, non vehemens quidem, odioſus tamen, & admodum moleſtus patienti,

6.) ſiccus, ſine ſudore comitante, aut ſubſequente,

7.) cum perturbatione capitis vertiginoſa, & dolore obtuſo, non exquiſitè lancinatorio.

8.) Durat æſtus ad quatuor ad ſex horas, raro diutius.

9.) Redit patiens ad plenariam orthoſtadiam atque per duos dies integros in hoc ſtatu perſeverat, quarto quovis die autem recurrit impetus morbi.

3.) Quotidiana, quæ quidem rarior.

1.) Invadit tempore matutino, hora ſexta vel ſeptima circiter.

2.) Cum frigore & horrore ſatis notabili, ad horæ ſpatium durante,

3.) Vomitibus quoque, aut Diarrhœa ſpontanea, aut ambobus ſimul ſtipata.

4.) Succedit æſtus ſatis vehemens, cum dolore capitis, inquietudine, ſiti.

5.) Totus enim paroxyſmus raro ſex horas tranſcendit,

6.) Singulis tamen diebus recurrit, tempore vel prorſus eodem, vel plane diverſo, anticipando, vel poſtponendo.

4.) Tertiana duplex

Singulis quidem diebus affligit, ita tamen ut non ſinguli paroxyſmi, ſed alterni ſibi reſpondeant, v. g. hodie invadit hora decima antemeridiana, poſtero die hora ſecunda pomeridiana, tertio die hora decima antemeridiana, & quarto die hora ſecunda poſt meridiem denuo recurrit.

II. *Sub-*

II. *Subjectum.*

Tertiana familiarius occupat ſexum virilem, quam fœmininum, ætatem juniorem, indolem activiorem, Naturas ſenſibiliores. Facile oboritur etiam perſonis nauſeabundis, à nauſea ab aſſumptis violenter cohibita, ne vomitus mox ſubſequatur.

III. *Prognoſis.*

1.) Febris Tertiana modo diæta ac regimine conveniente ſublevetur, ex propria ſua indole numquam in exitum periculoſum ruit, quin potius patientem, poſt eandem rite exantlatam, communiter ſaniores & robuſtiores evadunt. Unde ipſius quoque Vulgi aſſertio: Man werde nach dem Kalten recht geſund.

2.) Quodſi tamen per diætam inordinatam, regimen incongruum, aut medicamenta ſive nimis exagitantia; ſive intempeſtive cohibentia turbetur aut protrahatur, aut contra irritetur, facile degenerat, priori quidem caſu, in oppilationes Viſcerum, Hepatis, Lienis & Febrem lentam Hecticam, Cachexiam, præcipue in annoſioribus, Phlegmaticis, Melancholicis, Sedentariis, parum bibentibus; poſteriori vero caſu tranſit in Febres acutas viſcerum, inflammatorias, præcipue in Sanguineis, Cholericis, junioribus, plethoricis, vinoſis, iracundis.

3.) Quandocunque debitæ excretiones per Vomitum & Diarrhœam vegetè & expeditè procedunt, mador etiam, aut ſudor lenis ſub declinatione erumpit, is ipſe quoque à patiente tranquilla continentia fovetur & promovetur, tunc indies ab uno paroxyſmo ad alterum decreſcit Febris, tum ratione impetus, tum ratione tenoris, intermediis diebus redit inſignis alacritas, appetitus & tolerantia ciborum, ſomnus profundus & quietus.

4.) Quo vero minus id ſuccedit, tanto ſæpius recurrunt æquali propemodum vigore paroxyſmi, niſi quod vires magis magisque langueſcant.

5.) Poſt commiſſum errorem aliquem diæteticum, proximus paroxyſmus utplurimum ſolet eſſe importunior.

6.) Quo magis plethora ſenſibilior concurrit, eo gravior & diuturnior eſt æſtus & dolor capitis; eo minus primis præſertim paroxyſmis, ſudor ſpontaneus ſequitur; eo facilius medicamentis calidioribus aut per cohibitiones intempeſtivas exaſperari, atque in Febres acutas inflammatorias præcipitari poteſt.

7.) Si in Febre tertiana quidem à primis usque paroxyſmis nulla, aut leviſſima horroris concuſſio ſe ſe exerat, frigus vero ipſum diu duret, neque tamen adeo intenſum ſit; languidæ & in longum tempus excurrentis Febris indicium eſſe ſolet.

8.) Febris tertiana nunquam meliore fide ceſſat, & ſinceram ſanitatem poſt ſe trahit, quam ubi, ſenſim decreſcente paroxyſmorum & impetu & duratione, ita gradibus veluti quibusdam, atque paſſibus peculiaribus decedit.

9.) Febris quartana typum ſuum conſtantiſſime & exactiſſime obſervat, raro poſtponit, rarius anticipat, aut, ſi hoc facit, continuitatis ſuſpecta eſt.

10.) Febres quartanæ ſibi relictæ admodum diuturnæ ſunt, & facile ad plures menſes extenduntur, neque facile ſponte ad tranquillitatem redeunt, niſi contingente forte inſigni aeris mutatione, v.g. verno tempore.

11.) Quartanæ facile recidivant, tum ſi magis ſuppreſſæ, quam curatæ fuerint, tum vertente anno à prima invaſione.

 12.) Re-

12.) Reciprocantur interdum Quartanæ cum Ictero, Dyſpnœa, Oedematoſis, Aſciticis, Tympaniticis tumoribus, Cachexia, Tabe: ita, ut Quartana his, & talia Quartanæ ſuccedant, interdum conjungantur & concurrant, ſuperveniant & complicentur.

13.) Tumores œdematoſi poſt Quartanam, imprimis in provectioribus, peſſimi ſunt ominis, atque non raro ipſam Hydropem ſenſim inducunt: poſt Tertianas equidem pariter nihil boni portendunt, interim non ita periculoſi ſunt, præſertim in junioribus, ſi mature convenientе methodo & congruis medicamentis occurratur.

14.) Appetitus auctior, quin voracitas inſolita, loco nauſeæ, paroxyſmos antecedens, vel concomitans, in utraque Febre, utplurimum diuturnitatem ejus portendit: unde & vulgo male audiunt tales Febres, quas Freß=Fieber vocant.

15.) Poſt cohibitionem Febris utriusque per Corticem Chinæ factam, non raro ſequitur appetitus auctior: cui dum nimis indulgent patientes, facile recidivam incurrunt.

IV. *Remedia*, quæ reſpiciunt

1.) Materiæ morbificæ, quæ utplurimum in primis viis, aut circa easdem hæret

α) Correctionem, ut Abſorbentia, Incidentia tam Digeſtiva Θina, quam Reſolventia acriuſcula Vegetabilia, ut Rad. Ari, Piper, Zingiber, Sem. Sinapi, Gummata temperatiora: Ammoniacum, Galbanum, Sagapenum (excluſa tamen Myrrha, quæ nimis æſtuoſa,) Herbæ capillares, & alia Hepatica & Splenetica dicta, v. g. Rad. Taraxaci, Cichorii, Herb. Agrimon. Centaur. min. &c.

β) Eva-

β) Evacuationem, ut Emetica & Laxantia blandiora, præſertim cum ſupra dictis aperitivis & incidentibus ſociata, v. g. Pilulæ Beccher. Quercetan. Tartareæ Bontii, &c. quin & Diaphoretico-diuretica temperata, v. g. Rad. Helen. Vincetox. Pimpinell. & ex his parata Eſſ. Alexipharmaca.

2.) Symptomatum mitigationem.

1.) Frigus nimis vehemens ac diuturnum ſublevant Linimenta & Balſama Stomachica, ſcrobiculo cordis & ſpinæ dorſi applicata, vel ſolus ▽ Rtiſſ. cum linteis quadruplicatis regioni Epigaſtricæ impoſitus.

2.) Æſtum, Sitim, Cephalalgiam enormem moderantur ⊕oſa, ✚da, v. g. ~us ⊕li, ⊕ri, Clyſſus ♄ii, Succus Citri, (quod acidum Naturæ humanæ amiciſſimum,) Diluentia, v. g. Infuſum Thée, Veron. vel Potus tenuior ordinarius, non nimis frigidus, neque etiam adeo anxie calefactus. Languorem & fatigationem, quin & Æſtum proximi paroxyſmi lenit Sudoris ſpontanei per continentiam tranquillam perſecutio, quin aliqualis per temperata Alexipharmaca promotio.

3.) Ventriculi & primarum viarum roborationem, per

α) Amara non nimis ingrata, Stomachica vulgo dicta, v. g. Rad. Gentianæ rubræ, Summ. Cent. min. Tanacet HB. Card. Bened. Abſinth. ſcordium, & hoc nomine ipſa Eſſ. Alexipharmaca, præſertim cum Eſſ. Gentianæ ſociata.

β) ✚da temperata, & ♂ia correctiora, v. c. Tinct. ⊕li ♂tis Ludovici, ſi Inappetentia poſt febrem ſuperatam diutius perſeveret.

4.) Motuum veluti in conſuetudinem deductorum cohibitionem, quod faciunt:

1.) Anodyna, ſedativa, v. c. geminæ Pilulæ Wildeganſii aut Matthæi, ſive Starkeyanæ veræ, veſpere præcedente ante paroxyſmum inſtantem exhibitæ.

2.) Subadſtringentia, ut Cort. Chinæ & Crocus ♂. tenerior verſus paroxyſmum, non tamen proxime ante eundem imminentem propinandus.

V. *Methodus* medendi.

1.) In Tertiana

α) Verſus paroxyſmum, i. e. una vel altera hora ante eundem, exhibeantur Digeſtiva cum abſorbentibus & temperantibus, v. gr. Pulvis ex Conch. præparat. ♁ diaph. 🜿 ⊖lato, ⦶. aa. ad ℈j. vel gr. xxv., ita plerumque ſequitur Vomitus ſpontaneus, etiamſi primis paroxyſmis nullus talis emicuerit.

β) Sub paroxyſmo, præſertim æſtuoſa ejusdem parte, Potus ſufficiens concedatur, non modo non inebriativus, fæculentus, actu frigidus ſit, aut nimiis hauſtibus ingurgitetur, qui, ſi Æſtus & Sitis vehementius urgeat, pro Sanguineis leviter acidulari, pro Cholericis & Melancholicis ⦶ temperari poteſt.

γ) Derepeſcente æſtu obſervetur ſpontanei madoris eruptio, quæ ſi appareat, Sudor hic ſpontaneus tum quieto regimine, tum moderata Doſi Eſſ. Alexipharmacæ placide promoveatur.

δ) Die vacuo continuentur pulveres abſorbentes digeſtivi, cum Eſſ. Alexipharm.

ε) In Febre languidiore & lenteſcente interponantur lenes laxationes, ſive per Pilulas ex Extr. Fumar.

Ab-

Abſinth. Card. bened. Gummatibus temperatioribus, & pauciſſima Aloë paratas, ſive per Infuſum aut Decoctum ex Rad. Cichor. Tarax. Herb. Fumar. Agrimon. Card. bened. Rad. Polypod. Rhabarb. Helleb. nigr. Fol. Sennæ & ſimilibus.

2.) In Quartana.

1.) Verſus paroxyſmum ſola Digeſtiva ſine abſorbentibus aut parciore doſi junctis exhibeantur, v. gr. ♀ ⊕latus ad gr. xv. ſesqui horam ante paroxyſmum datus.

2.) Sub æſtu nihil moveatur aut innovetur.

3.) Diebus intercalaribus continuentur Digeſtiva, iisque amara Stomachica jungantur, v. g. Eſſ. Gentianæ, cum Eſſ. Alexipharmaca, aut Eſſ. Pimpinellæ ſeorſim parata, mixta & verſus prandium atque cœnam ad gutt. xl. exhibita.

4.) Interponantur quandoque lenia Laxantia, lentorem materiæ viſcidæ ſimul corrigentia, & tonum Ventriculi roborantia, quæ vulgo Aperitiva & Stomachica audiunt, v. g. Pilulæ Becherianæ, aut Infuſa ex ſupra dictis ſimplicibus parata.

5.) In utraque Febre contumaciore, & conſumta aut expulſa materia morbifica, ubi ſoli motus per asſuetudinem diuturniorem veluti in habitum deducti ſuperſunt, quando nimirum, ſive ſponte, ſive præſentius ſub tali medicatione, eo deveniunt patientes, ut tempore intercalari appetitus & vires ſibi recte conſtare videantur, ſpontanea quoque laſſitudo, & torpor evanuerit, recte dormiant & ſomno ſubleventur, adeoque nihil habeant, de quo conquerantur, niſi quod tempore conſueto paroxyſmi ſolitis ſymptomatibus (quæ ta-

men utplurimum breviora & mitiora,) affligantur: tunc Siſtentia locum habent, ſive per famoſum illum Cort. Chinæ ſive per Crocum ♂tis ☿iatum ad gr. IV. vel V. aliquot horas ante paroxysmum exhibitum.

VI. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Tertianæ legitimæ probe diſcernendæ ſunt, á Spuriis ſub-continuis, quæ utplurimum frigus lenius & brevius, æſtum vero vehementiorem & diuturniorem atque præterea ſymptomata aliqua inſolita, v. g. Tuſſim afferunt, poſt paroxyſmos etiam languorem, laſſitudinem artuum, capitis gravitatem vertiginoſam, ſiticuloſitatem, ſomni inquietudinem, inappetentiam, jugiter perſeverantes, poſt ſe trahunt.

2.) Febres Epidemicæ acutæ incidentes in tempus vernum, aut tempeſtatem vernæ ſimilem, & corpus inſuper circa primas vias impurum, ſæpe ſimulant aliquantiſper typum tertianarium, cum notabili tamen continuitatis malignitate: ita, ut non raro Maculas petechiales, Purpuram aliaque Exanthemata ſimul parturiant.

3.) Quartanæ diu æſtuantes, veſpertinæ, aut nocturnæ, aut vagæ, in continuitatem vergunt.

4.) Continuitas Febris quartanariæ eſt admodum inſidioſa & leniſſimæ febrilis hecticæ indolis. Æſtus eſt mitior, caloris naturalis gradum vix notabiliter excedens, appetitus eſt debiliſſimus, aut, ſi quodammodo adhuc vigeat, magis ad inſapida, frigida, imo duriora eſculenta fertur: Ægri ſiticuloſi ſunt, cum pauca ſpumida ⊖iva, moroſi & tædioſi, ſomnolenti, languidi, laſſi, nullum tamen ex ſomno levamen

vamen percipiunt, alvus conſtanter eſt ſicca, vires indies magis atteruntur.

5.) Febres intermittentes, præſertim vero Quartanæ, perſonis diu antea cum ambigua valetudine colluctatis evenientes, longe circumſpectius & lenius tractandæ ſunt, quam, quæ hominibus hactenus integra quin florida ſanitate gaviſis, obtingunt.

6.) Longe enim diligentius tum inſiſtendum Aperitivis & præparantibus, atque ſuſpenſo admodum gradu ad Evacuantia, imo longe cautiſſime ad Siſtentia eſt progrediendum.

7.) Habent in Tertianis locum Vomitoria, cavendo ſaltem, ne motus provocetur, materia nondum mobili reddita. Alioquin patientes inutiliter fatigantur, vires franguntur, ita ut ad debitam motuum & excretionum proſecutionem vix ſufficiant.

8.) Quodſi tamen reſolutio ſaltem materiæ morbificæ per congrua medicamenta rite peracta ſit, vix unquam vomitu per artem proritato opus eſt, ſed ſequitur vel ſponte, facilius & placidius in ipſis paroxyſmis, vel tacite correcta jam materia per ſedes ordinarias rejicitur.

9.) Quartana, ut in ſe lento progreſſu, & motu leniore gaudet; ita etiam commotiones artificiales impetuoſiores difficillime perfert, non ſolum per Emetica violentiora & Cathartica draſtica, ſed ipſa quoque Alexipharmaca ſub paroxyſmis, præſertim cum regimine ſudorifico data.

10.) Sudorifera in ipſis paroxyſmis Quartanarum exhibita, præcipue ſubjectis paulo magis plethoricis, vertiginoſam perturbationem capitis, & alvi adſtrictionem pertinaciorem cauſantur.

11.) Cro-

11.) Crocus ♂ ʒalis tenerior in ſiſtendis & cohibendis motibus febrilibus non ſolum æque præſentem efficaciam, ac famoſus ille Cortex Peruvianus exerit; ſed & in eo huic ipſi præferendus eſt, quod alvum non ita occludat, uti Cortex iſte exoticus plerumque facere ſolet.

12.) Quod ſi tamen poſt cohibitionem paroxyſmorum, per ejusmodi adſtringentia peractam, Patiens appareat, & quidem imprimis conſtanter laſſus, gravatus, faſtidioſus, & circa præcordia ac hypochondria ſenſibiles preſſiones perſeverent: tum præſtat paroxyſmos revocare: quod fit commodiſſime per temperatam, ſufficientem tamen, laxationem: Quo in caſu Pilulæ Becherianæ, vel potius Stahlianæ, ut ut valide alias non laxent, admodum præſentis ſunt efficaciæ.

13.) Tumores Oedomatoſi, poſt febres, imprimis autem Quartanas ſuperatas, evenientes, circumſpecte admodum tractandi ſunt. Cavendum hic à fortioribus purgantibus, ab acrioribus alcalicis, & magis adhuc à Salibus △b. Præſtant Θia mediæ naturæ, cum leniſſimis ♂ibus, v. g. ℞. Arcan. dupl. vel Θ ◻. ⊕lat. gr. VIII. Croci ♂is - ʒalis gr. II. M. pro doſi interponendo tam laxationes leniſſimas, quam remedia amara, Stomachica, Tonica, & Hepatica, Aperitiva dicta: quæ methodus etiam in Atrophia in tantum cum duritie & inflatione abdominis conjuncta, it. in aliis Hepatis & Pancreatis obſtipationibus ſubinde laudabilem operam præſtat.

14.) Poſt curatas, & bona quoque fide ceſſantes Febres intermittentes, utile, quin neceſſarium eſt regimen conveniens, tum refrigerium, præſertim ab aëre

hu-

humido, nimiamque ventriculi onerationem vitando, tam motus proportionatos ſuſcipiendo: confert quoque continuatus uſus Tonico-ſtomachicorum.

15.) Quin & anno vertente regimen tale circa Res Non naturales exquiſitius opus eſt: alias Recidivæ periculum imminet.

16.) Digeſtiva vegetabilia non modo ſegniora ſunt, ſed fovent etiam ſub acrimonia ſua ⊖inam quandam volatilitatem, ſtimulantem, qua ſanguinem commovent, & aliquod incrementum ipſius æſtus inferunt. Præferanda itaque his ipſis ſunt Digeſtiva Salina, præſertim ex 🜊do ⊕lico & Alcali fixo compoſita.

17.) In febribus tamen lenteſcentibus, aut Subjectis Phlegmaticis ea ipſa quoque locum habent.

18.) Laudabilem quoque tunc operam præſtant amara, inprimis Centaur. minus, quod Quartanariis ſpeciatim commendandum, & quibusdam vel ſolum ſufficit. Carduusbenedictus utut ſatis quoque amaricet, hanc efficaciam tamen in Febre ſubigenda non attingit, Febre autem jam ſuperata, virtutem tonicam, roborantem ſatis eximiam exerit.

19.) Decocta tamen & Infuſa ejusmodi amaricantia in ſubjectis tenerioribus & ſenſibilioribus non undique tuto adhiberi poſſunt; præſertim, cum in notabili quantitate, ſi optatum effectum edere debeant, aſſumenda ſint.

20.) Facile tamen propter nimiam amaritiem, calorem præſentem, Hecticam inducere poſſunt; Præſtant fere Extracta horum ſimplicium.

21.) Abſorbentia præſertim ſolitaria, & affatim ingeſta in Quartanis lentorem materiæ febrilis augent; ita ut facile hinc in typum lentum vel ſubcontinuum degenerent.

TAB. IX.

DE FEBRIBUS ACUTIS, EPIDEMICIS, MALIGNIS ET CONTAGIOSIS.

Quarum notanda

I. *Signa Diagnoſtica.*

1.) *Acutarum Febrium* Signa Pathognomonica ſunt *brevis & præceps* vel ad ſalutem vel ad mortem *exitus*, intra unum, alterumve, aut ad ſummum ſextum ſeptenarium (h. e. dies 40.) ad finem pertingens.

2.) *Epidemicarum Febrium* ſigna ſunt:

1.) Frequentia inter plures patientes.

2.) Modus invadendi unus idemque.

3.) Symptomatum eorundem, quæ in aliis obſervantur, concurſus.

3.) *Malignarum Febrium* ſigna ſunt:

1.) Magna & præceps virium proſtratio, teſtimonio imprimis pulſus debilioris confirmata.

2.) Symptomatum febrilium, citra manifeſtam cauſam, & ſine ullo proportionato utili effectu, inſolita exacerbatio: vel contra ſymptomatum conſuetorum inſidioſa diſſimulatio.

3.) Lipothymiæ ſtatim in initio, aut incremento concurrentes.

4.) Animi deſperabunda abjectio, ac præmaturum lethalis exitus præſagium.

5.) Sitis & dolorum quorumlibet inadvertentia.

6.) Men-

6.) Mentis vacillatio.

7.) Agrypnia inceſſabilis.

8.) Exanthematum præmatura & vaga eruptio vel ſubitanea retroceſſio.

Contagioſæ dicuntur, quia facile in adſtantes, cohabitantes, converſantes propagantur; ita, ut ſi unus è familia aliqua decumbat, plerumque omnes domeſtici ſucceſſive inficiantur, daß ſie alle dran müſſen.

II. *Species* diverſæ.

1.) Peſtilentes vocari ſolent, quæ Anthraces ac Bubones parturiunt, & apud pleroſque exitum funeſtum ſortiuntur.

2.) Petechiales, quæ Maculas morſibus pulicum non abſimiles exhibent.

3.) Hungaricus morbus, ſive Febris Caſtrenſis audit, quæ admodum tempeſtivis & valde pertinacibus deliriis, anxietate inſuper præcordiorum enormi ſtipatur.

4.) Febres Epidemicæ aliæ, benigniorem typum ſimulantes, plerumque Vere Tertianarum, Autumno Quartanarum, Vere adultiore Pleuritidis, Æſtate provectiore Dyſenteriæ, Autumno humidiore Catarrhorum, Tuſſis inprimis ſchemate larvari ſolent.

III. *Subjectum.*

1.) Febribus Epidemicis facilius obnoxii fiunt homines timidi, penſitabundi, Pueri, Fœminæ, Literati.

2.) Febres Epidemicæ omnes, quantumcunque benigniores appareant, ſi continuitas inſidioſa, debilitas inſignis, & ſimilia concurrant, ſemper aliquid monſtri alunt:

3.) Imo, quo leniores quoad ſymptomata febrilia ge-

neralia: æſtum, ſitim, &c. apparent, tanto maligniores ſunt.

4.) Inſolita *Animi* circa initia morbi trepidatio, vel præmaturum ſiniſtri eventus præſagium, utplurimum vero lethalem exitum portendit.

5.) Febres Peſtilentes

α) Salutariter finiri obſervantur

1.) largis ſudoribus in ipſo initio,

2.) Anthracibus,

3.) Bubonibus, utrisque tamen mature erumpentibus, nec retrocedentibus.

β) Exitium vero afferunt,

1.) Si nulla talis excretio tempeſtiva contingat;

2.) vel facta, iterum diſpareat, & retrocedat;

3.) vel ad interiora Viſcera vergat, & Diarrhœas, Urinas diſcolores, Vomitus, ſive conatus vomendi pertinaces inducat.

6.) Febris Caſtrenſis, licet plerumque quoad ſymptomata, impetuoſior appareat, quam Petechialis, taciturna imprimis & veluti diſſimulata;

7.) Petechiæ tamen nimis maturæ & copioſæ erumpentes, vagæ it- ac inconſtantes, coloris ſaturatioris, multo magis vero lividæ, ſiniſtri ſunt ominis.

8.) Melioris ſunt ſpei, coloris roſei, circa diem criticum, ſeptimum videlicet effloreſcentes, poſt tres vel quatuor dies iterum ſenſim evaneſcentes, ac ægrum aliquatenus ſublevantes.

9.) Purpura miliaris cum ipſis Petechiis ſimul, tanto magis vero præmature, tertio vel quarto die erumpens, periculo non caret: tolerabilior eſt, quæ petechialibus maculis ſuccedit, quin ipſis maculis innaſcitur.

10.) Alvi adſtrictio in Febribus Petechialibus reliqua

ſym-

ſymptomata, præcipue caput affligentia, manifeſtè exacerbat;

11.) Diarrhœæ Febribus Petechialibus non raro ſponte ſuperveniunt, quæ non ſolum innoxiæ, ſed etiam habito reſpectu ad noxas, quas adſtrictio alvi infert, utiles dicendæ. Interim tamen morbum non ſolvunt; multo minus artificiales laxationes his æquiparandæ ſunt, aut ſubſtituendæ.

12.) VS. in Febribus Epidemicis Petechizantibus adminiſtrata, ſine ſubjuncto jugi regimine Diaphoretico, circa dies criticos Congeſtiones humorum circa caput & molimina Hæmorrhagica, Deliria, Aphthas, periculoſo cum eventu poſt ſe trahit.

13.) Hæmorrhagias in Epidemicis quoquo tempore contingentes, melius eſt non fieri, quam fieri: imo largiter recurrentes, alvo præſertim ſicciore, it. Deliria & Aphthas poſt ſe trahentes, plerumque lethales ſunt: diurnioribus vero deliriis tandem ſupervenientes, illaque ſublevantes tolerabiliores exiſtunt.

V. *Remedia*

Sunt illa Febrifuga reliquis Febribus communia, & ſuperius jam commemorata, niſi quod Specifica hic forte dari poſſint, v. g.

α) In Peſte laudantur Oſſa hominum eadem lue interemtorum, ad imitationem morſus canis rabidi, per hepar alius, vel ejusdem canis rabidi certo perſanabilis; it. emollitionis oſſium per Gramen osſifragum Norvvegicum, quæ per exhibitionem oſſium pulveriſatorum alterius jumenti, præcipue eodem malo extincti, curari ſolet.

β) In Petechialibus Dn. Apinus ſingulari Encomio ef-

 fert

fert certam Corticis Peruviani ſpeciem, quam vulgo Schacharillam vocant, imprimis vero Extractum, per ▽ ♌tam exinde paratum.

VI. *Methodus* Medendi cum Cautelis Practicis.

1.) Cura in genere excretionem periphericam i. e. Diapnoën placidam, jugem tamen atque aſſiduam unice intendat, ab omnibus evacuationibus præmaturis & violentis, aut per viſcera nobiliora extendendis, v. g. Vomitu & Catharſi aliena eſto.

2.) In Petechialibus, quo magis ad regimen ſudorificum, & medicamenta calidiora reſtringitur medicatio, eo maturius & copioſius prodeunt maculæ, facilius tamen retrocedunt.

3.) Si Venæſectio inconſulto Medico jam præmiſſa, aut regimen calidius jam inceptum fuerit, magis actuali Diaphoreſi ſuccurrendum, & regimen diaphoreticum ſemel ceptum conſtanter continuandum.

4.) Solicite ſemper ſpontanea ægrorum ex Febribus Epidemicis convaleſcentia obſervetur, *motus*que & *viæ*, quibus ipſa *Natura* utitur, *attendantur*.

5.) Major ſemper legitimi decurſus ipſius Febris, quam ſymptomatum quantumcunque atrocium ratio habeatur.

6.) Quantum tamen citra præjudicium motus febrilis primarii fieri poteſt, horum quoque mitigatio non negligatur, v. g.

7.) Capitis Dolores acuti, pungitivi, Camphoratis externis leniantur; aut Unguento Alabaſtrino camphorato. Præterea ⊕oſis & temperantibus inſiſtendum, Emulſiva quoque tanto frequentius exhibenda; Al-

vus

vus non proritanda, expedienda tamen obſervetur.

8.) Lipothymiæ, debilitates inſignes diligenti uſu Bezoardicorum, eorumque parvis, ſed repetitis Doſibus, potu ſufficiente & analeptico, tum etiam Cinnabarinis ſubleventur.

9.) Taciturnitas inſolita, & quas præſagit mentis motiones, aut ſomnolenti affectus, potu ſufficiente, non inebriativo, Bezoardicis, Analepticis, Cinnabarinis & Topicis camphoratis oppugnentur.

10.) Vigiliæ Narcoticis nunquam oppugnentur, præcipue ſi paroxyſmus, quod fere fit, in noctem incidat. Sufficiens Potus, Potiones Analeptico-alterativæ, Emulſiones, Cinnabarina, Doſa, quod non efficiunt, Opiatis vix unquam obtinebitur.

11.) Exanthematum retentio & retroceſſio, interne Alexipharmacis repetito exhibitis, externe continentia quieta ac regimine diapnoico patientiſſimo, lenibus frictionibus & in caſu ancipiti, Veſicatoriis adjuvetur.

12.) Faucium affectibus anginoſis & Aphthis, Gargariſmata leniter adſtringentia cum Alexipharmacis internis, & extus appoſita Diſcutientia camphorata ſubveniunt.

13.) Frictiones lenes crurum & pedum cum linteis calidis vel excutia etiam aliquid præſtant, ſed cavendum, ne pedes refrigeſcant.

TAB. X.

TAB. X.

DE INFLAMMATIONIBUS ET FEBRIBUS INFLAMMATORIIS.

Inflammationum notanda ſunt

I. *Definitio:*

Inflammatio eſt *motus partialis* ſanguinis auctioris, quo *Natura* ſanguinem in parte aliqua *ſubſiſtentem*, ſive motu progreſſivo *privatum*, & *coagulatum*, indeque in corruptionem putredinoſam *pronum* vel maturè *diſcutere* & rurſus fluidum reddere, vel agilioribus fermentativis particulis ſubtractis, in conſiſtentiam materiæ pulpoſæ innoxiæ, quam *pus* appellamus, *redigere* conatur. Motus hic particularis auctior facillime quoque in univerſam maſſam ſanguineam diffunditur, & tunc Febris inflammatoria appellatur.

II. *Species.*

1.) Aliæ Inflammationes ſunt

a) Apoſtematodes, quæ partes carnoſas, vel glandulofas inſident, ac magis in profundum penetrant.

b) Eryſipelaceæ, quæ partes exſangues & membranaceas afficiunt, & magis in latum ſuperficietenus diffunduntur.

2.) Aliæ ſunt

1.) Externæ, ut Tumores inflammatorii Parotidum, Mammarum, Teſtium &c. Furunculi in variis partibus carnoſis emergentes, Eryſipelas faciei, brachiorum, manuum, genuum, tibiarum, pedum.

dum, Ophthalmia, ſeu Inflammatio tunicæ adnatæ oculorum, imo interdum palpebrarum.

2.) Internæ, ut Phrenitis, ſive inflammatio meningum cerebri, Angina, ſive inflammatio muſculorum & glandularum Laryngis, Pleuritis, ſive inflammatio Pleuræ, Peripneumonia, ſive inflammatio Pulmonum, Paraphrenitis, ſive Inflammatio Diaphragmatis, Hepatitis, ſive inflammatio Hepatis, Nephritis, ſive inflammatio Renum &c.

3.) Aliæ oriuntur à cauſis

1.) Externis; contuſione, lapſu, niſu fortiori, refrigerio repentino.

2.) Intrinſecis; quæ motu quaſi critico certam quaſi partem invadunt, ut Phrenitis, vel Angina, febribus acutis malè cedentibus ſuperveniens, tumor inflammatorius mammarum à terrore incuſſo, Eryſipelas ab ira vel terrore graviore, tumor inflammatorius teſtium vel glandularum inguinalium à Gonorrhœa intempeſtivè ſuppreſſa, Furunculi hominibus plethoricis & ventilationibus ſanguineis aſſuetis evenientes.

III. *Signa*, & quidem

1.) Inflammationis externæ ſunt:

1.) Tumor, partis alicujus mollis & poroſæ haud ita pridem enatus, durus & renitens, rubens etiam, ſi cutis una affecta ſit.

2.) Ardor, ſive calor, naturali major, etiam externo attactu perceptibilis, longe magis tamen ipſi patienti ſenſibilis, imo

3.) Dolor punctorius, pulſus micationibus reſpondens, exquiſitior in partibus carnoſis, obtuſior in locis glanduloſis.

2.) Inflammationum internarum ſigna diagnoſtica utplurimum paulo intricatiora ſunt, & minus evidentia, præſertim circa initia, poſſunt tamen attendi ſequentia:

a) Dolor ardens, lancinans in aliqua regione, ſub qua Viſcus aliquod delitеſcit, pro diverſa tamen Viſcerum ſenſibilitate varians; in Pulmonibus enim Pleura, Renibus, Ventriculo maximè ſenſibilis, atque illic cum Tuſſi, iſthic cum Iſchuria vel Dyſuria, hic cum Cardialgia conjunctus, in Hepate vero, Liene, Pancreate obtuſior.

b) Febris acuta cum horrore inſigni invadens, æſtu vehementiſſimo interiora præcipue affligens, ac propterea ſitim inextinguibilem, & magnam faucium ſiccitatem, potui mox iterum ſuccedentem, excitans.

c) Perpetua habitus externi corporis horripilatio facillimè recurrens, ſi ægri leviter ſaltem corpus ventilent.

d) Urina rutilans, per moram deponens ſedimentum roſei coloris, primis diebus tenerius, circa declinationem verò tenacius, & ſubmucidum, quod proinde nonnulli pro pure habuerunt.

e) Prægreſſæ vehementes corporis motiones curſibus, ſaltationibus, ponderum graviorum, cum forti niſu, tractationibus, it. partu difficiliore factæ, repentinæ, commoto, & expanſo vehementer ſanguine, habitus externi refrigerationes, aut internæ quoque à potu frigido, mox & intemperanter ſuperingeſto, ſanguinis commotionibus febrilibus repentè appo-

ſitæ

ſitæ medicationes adſtrictoriæ, dolorum Arthriticorum aut inflammationum eryſipelacearum inconſultæ retropulſiones.

IV. *Subjectum.*

Inflammationibus facilius obnoxii fiunt perſonæ ſtatus plethorici, habitus laxioris, poroſioris.

V. *Prognoſis.*

1.) Eventus Inflammationis eſt quadruplex, nam vel

1.) reſolvitur iterum per diſcuſſionem ſucceſſivam, qui modus omnium optimus: vel

2.) ſuppuratur, quod in externis inflammationibus, præterquam in eryſipelaceis, etiam tolerabile: vel

3.) deſiccatur in Scirrhum, quod ad minimum in futurum periculoſum eſt: vel

4.) denique abit in gangrænum & ſphacelum, quod præſentiſſimum periculum affert.

2.) In inflammatione externa proinde, ſi tumor, durities, ardor & dolor punctorius ultra quartum diem perennet, imo jugiter inſoleſcat; non amplius diſcuſſio ſperanda, ſed ſuppuratio expectanda erit.

3.) Abſceſſuum ſuppuratorum mundificatio & conſolidatio in partibus glanduloſis longe laborioſior eſt, quam in carnoſis; imo ſine ſubſidio artis & manuali repurgatione vix perpetrandæ; imo in viſceribus internis & *Naturæ* & *Arti* propemodum impoſſibilis.

4.) Si Staſis valde ſit magna, fibræ flaccidæ & enervatæ, aut planè laceratæ & contuſæ; nec diſcuſſio, nec juſta maturatio commode fieri poteſt, adeoque facile Gangræna & Sphacelus ſupervenit.

5.) Si rubor partis affectæ in colorem bruneum aut livorem degeneret, cum ſtriis circum circa ex rubro ni-

gricantibus, quas Vibices appellant; aut contra, ſi cutis decolor evadat, & puſtulæ hinc inde emergant, ichorem ſubcruentum ſtillantes, Gangræna præſto eſt; cui, ſi frigus, partis inſenſibilitas, fœtor ſuperveniat, ſphacelus non tam imminet, quam invaleſcit.

6.) Inflammationes internæ omnes periculo ſunt pleniſſimæ.

7.) Quæ non perniciter pernicioſæ ſunt, lentas tamen hecticas conſumptiones poſt ſe trahunt.

8.) Pernicioſiſſimæ ſunt inflammationes Hepatis, poſt has Stomachi, Inteſtini duodeni, Pancreatis, Uteri; proximæ ab his Spleneticæ; poſtremæ ad perniciem Nephriticæ ſunt; Pleuriticæ & Peripneumonicæ in junioribus non adeo pernicioſæ, magis tamen in annoſioribus.

9.) Eximii itidem periculi ſunt inflammationes internæ externis congeſtionibus Arthriticis, vel Eryſipelaceis retropulſis ſupervenientes.

10.) Exitus hujusmodi Febrium inflammatoriarum eſt, ut ſucceſſivè diſſolvantur, communiter tamen diebus criticis, ut vel per hæmorrhagias narium, vel per ſudores copioſos ſpontaneos, ſive per alvi dejectiones alternatio quædam ſuſcipiatur & ſequatur. Si hoc non fiat, ut criticis diebus, & imprimis primo Septenario ſolutio ſequatur, tunc ſuppurationis, vel Sphaceli metus eſt, quorum utrumque ferme æque funeſtum eſt.

11.)Urina, ſi circa dies indicatorios, h. e. quartum, vel quintum turbetur, & ſedimentum deponat, bonum omen præbet; contra, ſi clara maneat & limpida, aut licet turbetur, nullum tamen ſedimentum demit-

mittat, ſed parietes vitri alba, lactea & ſubcœrulea cuticula obducat, æſtu & anxietate interim valde augeſcente impendens circa dies criticos periculum, imo exitium portendit.

12.) Supervenit quoque communiter Febribus his inflammatoriis, præſertim circa indicatorios, perpetua veluti ſudatio, ut, licet copioſam aquoſitatem non exſudent, leni tamen madore cutis jugiter affecta ſit. Tolerabilius hoc ad minimum, quam ubi perpetua ſiccitate cutis aret, & ſine ulla tranſpiratione largiori decumbunt ægri: longe enim magis ſenſibilem & anxium reddit patientibus æſtum.

13.) Summa anxietas cum ingente ardore interno, multa perfrigeratio extremorum, Syncope anxia, Singultus contumax ſtatui morbi ſuperveniens, non vero ab externa refrigeratione coortus, Sudationes enormes, non modo non immutato morbo, ſed creſcente inſuper debilitate, infanſta ſunt præſagia.

14.) Vomitus nigræ, aut fuſco-nigræ materiæ inſtar Rob. Sambuci circa criticos, in talibus febribus propinquæ mortis ſignum; In chronicis morbis non adeo periculoſum eſt talis vomitus.

15.) Imo talis dejectio, aut colorum quoque aliorum inſolitorum excrementa, per alvi fluxum iſto tempore perrumpentia, nullius boni præſagii ſunt.

16.) Si dolores admodum urgeant, & indies veluti augeſcant, magna quoque febris & ſumma inquietudo perrennet, poſtmodum ſimul & ſemel omnis dolor evaneſcat, pulſus & vires cadant, febris tamen pergat; ſignum eſt, aut Sphacelum jam invaluiſſe, aut ſuppuratum, aut ruptum eſſe Abſceſſum.

VI. *Remedia* & quidem

Ab internis Inflammationibus.

1.) Nimis copioſum affluxum intercipiunt & avertunt VS. revulſoria, repellentia & ſubadſtringentia, item refrigerantia, v. g. 🜔tum roſaceum, Vinum rubrum ſtypticum, Saturnina, Bolaria, & inde parata Epithemata cum albumine ovorum, aut Emplaſtra defenſiva. Facit etiam huc actualis compreſſio, inprimis ferro frigido facta.

2.) Sanguinem ſtagnantem & coagulaſcentem diſcutiunt ea, quæ penetrantem acrimoniam citra viſciditatem poſſident. v. g. Rad. Irid. Florent. Sigill. Salom. Bryon. HB. Hyſſop. Abrotani, Sabin. Sem. Aniſi, Fœnic. Carv. Cumin. Fl. Chamom. Sambuc. Anethi, Melilot. Summ. Origan. quæ Sacculis inſui, Vino calido imbui, atque ita leniter rurſus expreſſa applicari poſſunt. Inter hæc omnia tamen principatum fere obtinet Camphora, præſertim in 🜅 tenuiſſimo diſſoluta, aut aliis formulis ſuperadſperſa. Ex compoſitis celebria ſunt Empl. Diaphoreticum Mynſich. it. de Sperm. Ceti, nec non 🜅 camphoratus crocatus.

3.) Tenſionem dolorificam leniunt, emolliunt atque ita ſuppurationem promovent mucilaginoſa & pinguia, e. g. Sem. Lini, Cydon. Pſyll. Rad. Lil. alb. Alth. HB. Malv. Branc. Urſin. Parietariæ, Fl. Verbaſci, Linar. cum cremore avenæ aut pane ſimilagineo in lacte vel 🜄 cocta atque in formam Cataplaſmatis redacta; quibus & addi poſſunt Ficus, it. Pingv. Anſeris, Anatis, Gallinæ, ut & 🝆a per infuſionem parata Lil. alb. Cham. Verbaſc.

4.) Ruptionem promovent ea, quæ præſentius & penitius emolliunt, ut Cepæ aſſæ, Pinguedo Leporis,

Mel

Mel cum farina ſecalina ſubactum, Panis mellagineus. Fermentum recens.

5.) Ipſam apertionem Abſceſſus ſuppurati præſtant Cauteria potentialia, v. g. Magnes Arſenicalis, Cauſticum indolens Zvvingeri ex Calce viva, Minio & Sapone nigro, vel actualis Inciſio manu chirurgica peracta.

6.) Mundificationem & conſolidationem juvant acriuſcula Nervina & Balſamica: Myrrha, Sagapen. Sarcocoll. Decoct. Herb. Vulner. it. Eſſ. Balſamica ſequens ad gutt. XX vel XXX. inſtillanda:

℞. Eſſ. Myrrh. ℥ij.
Succin. ℥i.
⁂ Therebinth. gtt. iij. l. iv.
M. D. In Inflammationibus internis.

7.) Staſin ſanguinis reſolvere & diſcutere traduntur Fl. Bellid. Chærefol. rec. in ſubſtantia uſurpata. HB. Arnicæ in cereviſia decocta, Sperma Ceti, Mumia, ſanguis Hirci exſiccatus, Rad. Rub. Tinctorum, Pimpinell. alb.

8.) Febri complicatæ proſpiciunt Diluentia, præſertim calide hauſta, v. g. Decoct. Rad. Cichor. Scorzon. CC. Eboris it. Abſorbentia cum ♁dis ſaturata, v. g. Lap. 69. & alia Oſtracodermata in ſucco Citri exhibita; porro Diaphoretica fixa, inter quæ reliquis præſtat ♁ diaph. Tandem Alexipharm. temperata, v. g. Mixtura ſimplex parcius camphorata, Eſſ. Alexiph. cui Eſſ. Scordii largius admixta, aut ſola Eſſ. Pimpinell. c. æquali portione Eſſ. Scordii remixta.

9.) Sitim & ardorem internum mitigat, ſucceſſumque quo-

que

que alvi promovet ⦶, primis tamen diebus frequentius, poſt quartum parcius exhibendum.

10.) Dolorum atrociam leniunt Anodyna, v. g. Eſſ. Laudan. fermentat. Langelloti, c. Eſſ. Mumiæ; aut Eſſ. Anodyn. c. Tinct. Corall. & Liquor. CC. ſuccinato, it. Emulſiones ex Sem. Papav. alb. Card. Mariæ, Aquileg. Amygd. dulc. &c.

VII. *Methodus* medendi.

1.) In ſtaſibus inflammatoriis externis ante omnia tentanda eſt Diſcuſſio.

2.) Si affluxus ſit vehemens & ſubjectum plethoricum, VS. revulſoria inſuper ex uſu eſt.

3.) Quodſi tamen ultra quartum diem Staſis, Tumor, Dolor perſeveret, quin augeſcat, maturatio, tandem apertio & mundificatoria abſterſio eſt neceſſaria, quibus rite peractis, ſponte ſequetur conſolidatio.

4.) In ſtaſibus inflammatoriis internis unice tentanda eſt Diſcuſſio, placida tamen, & ſucceſſu non cum impetu & vehementia.

5.) Febris conjuncta, cum ipſa quoque hanc diſcuſſionem intendat, nullo modo turbetur, aut ſupprimatur, ſed quantum fieri poteſt, per tranquillam continentiam, per temperatum & lecti & conclavis calorem, it. per diluentia, ⦶oſa, abſorbentia c. ♁dis maritata, & alia diaphoretico - diuretica ſublevetur.

6.) Ubi dolores admodum inſoleſcunt, & re vera urgent, habent uſum Anodyna, ſed moderatum ad mitigandum, non vero ad tollendum ſenſum, in incremento potius, quam circa ſtatum.

7.) Alvus ſervetur aperta, non tamen poſitive ſtimuletur.

VIII. *Cau-*

VIII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) In omni Inflammatione nocet actuale refrigerium, quia ſanguinem coagulat: nocet nimia humectatio, quoniam fibras laxat & copioſiori irruptioni locum præbet: nocet imtempeſtiva adſtrictio, quia aditum & tranſitum reliqui ſanguinis fluidi portionem coagulatam reſoluturi intercipit, & ſcirrhoſam indurationem inducit: nocent nimis calefacientia & ſiccantia, quia ardorem inutiliter augent & ſcirrhoſam indurationem promovent: nocet præmatura Inciſio, quoniam ſuppurationem debitam interturbat.

2.) In collectione ſanguinis & hinc metuenda Staſi inflammatoria à contuſione, dum adhuc fluxulis, imò in fluxu conſtitutus eſt ſanguis, juvat actualis compreſſio ferro frigido facta, tamdiu continuanda, donec omnis dolor ceſſaverit.

3.) Si collectio ſanguinis per contuſionem extravaſati nimis ſit magna, ita ut tumor non durus ſed tactu mollis occurrat; matura Inciſio & ſanguinis congrumati eductio opus eſt, antequam accedat Inflammatio: nulla enim juſta maturatio, neque etiam diſcuſſio tum eſt ſperanda.

4.) In initio inflammationum conferunt lenia adſtringentia ſaturnina, ubi ſcil. materia adhuc fluxilis eſt; Contra verò in inflammationibus obfirmatis copioſius adhibita, Ulcera inducunt mali moris, quæ Todten-Brüche oder erſtickte Schäden non incongruè appellantur.

5.) Si Staſis profundius hæret, atque Inflammatio cutem non ſimul affecit, neque albedo cutis, tanqu. ſignum ſufficientis maturationis, multo minus ſpontanea apertio eſt expectanda; ſed ſi aliqualis mollities tactui occurrit, Inciſio manu chirurgica eſt inſtituenda.

6.) Quando Abſceſſus multum puris continet; non una vice omne eſt evacuandum, quia fibræ alias nimis flacceſcunt. V. S. utilis eſt in Inflammatione adhuc fiente, ſi ſtatus ſit plethoricus, ſi copioſior affluxus metuendus, it. in Inflammatione interna habet pariter locum, ubi corpus plethoricum, ubi graves commotiones ſanguinis per fortiorem motum, æſtuoſiorem potum, abuſum remediorum calidiorum, &c. præceſſerunt; tantò magis, ſi conſuetæ V. Snis tempus coincidat, it. ubi in ipſo principio ſtatim valde magnus, vehemens & anxius eſt morbus, cum ſummo ardore & interlancinationibus præſ. dextræ partis abdominis, præſ. ſi alvus non ſit clauſa, vel Clyſteri prompte reſponderit, ſine ſenſibili levamine anxietatis & doloris.

7.) Anceps, imò noxia eſt, ſi non circa prima initia adminiſtratur; id quod ob ſigna diagnoſtica ab initio obſcuriora in plerisque caſibus fieri vix poteſt. Item ubi Febris conjuncta typum aliquem, h. e. ſtatas exacerbationes & remiſſiones obſervat.

8.) Si malum in abdomine hærere ſuſpicio ſit, V. Soni Clyſter commodè præmittatur.

9.) Alvum in omnibus Febribus inflammatoriis, aut quibuslibet acutis fortius irritare non licet, expedire verò convenit. Abſtinendum itaque a fortioribus purgantibus, imo & Clyſteribus acrioribus. Melius officium faciunt leniſſima humectantia & Ꝺoſa.

10.) Sub metu ſuppurationis, aut, ubi motus inflammatorius copioſior neceſſarius videtur, anodyna minus providè, aut intemperantius adhibita ſphacelationem inducunt.

11.) Cam-

11.) Camphorata uti externo uſu laudabilem operam navant reſolvendo & diſcutiendo; ita interne adhibita, ſanguinem nimis exagitant, æſtum & ardorem augent, neque tamen ad ipſam ſtaſin diſcutiendam & reſolvendam multum faciunt.

12.) Idem de myrrhatis & aliis Gummi-Reſinis acrioribus monendum.

13.) Camphora etiam maturantibus, & ſuppurationem promoventibus non inconſulte additur, ne inter ſuppurandum affluxus humorum nimius dolorem exaſperet.

14. Inflammationes Eryſipelaceæ turgidiores non ſolis camphoratis, ſanguinem diſcutientibus ſunt tractandæ; ſed ſimul ſerum fundentia, & tonum partis reſtituentia adhibenda. Alias cito quidem dolor & rubor evaneſcit, remanet tamen tumor veluti œdematoſus diſcutioni valde refractarius. Præſtat itaque ∀ni Camphoratus crocatus, aut Pulvis ex Rad. Iridis flor. Farina ſecalina, vel Fabarum, cum aliqua portione Ceruſſæ & momento Camphoræ.

TAB. XI.

DE VARIOLIS & MORBILLIS.

Notanda hic ſunt

I. *Signa.*

α) Imminentium.

1.) Invadunt communiter ſine horrore & frigore notabili.

2. Cooritur potius, furtim quaſi languor & calor præternaturalis, ſæpe tamen ſatis levis, cum capitis magis gravativa & vertiginoſa perturbatione, quam notabili dolore, nec non faſtidio ciborum, in ſpecie apud multos, panis.

3.) Concurrit apud pleroſque tuſſis & pectoris quidam infarctus.

4.) Accedit dorſi tenſivus, & levis compunctorius ſenſus.

5.) Multis teneriora eveniunt tormina abdominis.

6.) Imò actuales Convulſiones, quæ proximè ante eruptionem, emicant: adeò, ut Baglivius in Praxi L. 1. C. 9. p. 64. motus convulſivos puerorum, Variolas nondum expertorum febribus ſupervenientes, pro infallibili variolarum eruptioni proximarum indicio habeat.

β) Præſentium ſignum certiſſimum eſt eruptio poſt tertium diem contingens

1.) In Variolis quidem puſtularum, quæ primo rubent, & ſemen Milii vix ſuperant, ſenſim vero augeſcunt, circa diem ſeptimum ſuppuraſcunt, cum ambiente Circulo rubente, & inflamatione turgidula cutis, imprimis in facie & manibus; circa Undecimum, rupturam purisque

que effuſionem ſubeunt, & circa decimumquartum exſiccari ac delabi incipiunt;

2.) in Morbillis verò macularum rubicundarum, & leviter protuberantium, quæ ſenſim ſpontè cum aliquali pruritu, evaneſcunt, atque in ſquammulas ſive furfures abeunt.

II. *Differentia.*

1.) Variolæ æquè ac Morbilli quotannis ferè variant, pro diverſa conſtitutione epidemica aëris: atque hoc reſpectu ſunt vel

α) Regulares & benigniores; vel

β) Irregulares & maligniores.

2.) Variolæ ſunt ratione numeri:

α) Diſtinctæ, ſive paucæ;

β) Confluentes, ſive copioſæ.

III. *Subjectum.*

Plerique homines ſemel dum vivunt, aliqui etiam bis Variolis & Morbillis corripi obſervantur.

IV. *Prognoſis.*

1.) Variolæ generatim c. Morbillis collatæ, quovis reſpectu periculoſiores cenſendæ.

2.) Variolæ confluentes ſemper majus, quàm diſtinctæ periculum minantur.

3.) Semper tolerabilius cedunt infantibus quàm adultis, & minus ſucculentis, quàm valde talibus.

4.) Diarrhœa, præſ. torminoſa, vel à medicamentis, l. refrigerio extremorum concitata, c. retroceſſione Exanthematum aut Variolarum ſubſidentia, livore in ambitu, pallore reliquæ cutis, conjuncta, plerumque funeſta eſt.

5.) A Morbillorum tamen retroceſſione, aut Diarrhœa his contingente, tam certum mortis periculum non eſt, quàm a Variolis retrocedentibus.

6.) Variolarum poſt eruptionem ſucceſſiva elevatio, ſi debito tempore non ſuccedat, areolæ circa puſtulas palleſcant, aut liveſcant, ipſæ puſtulæ ſeſſiles, & in medio depreſſæ, conſpiciantur, aut mature ſubſideant & dehiſcant, ac loco puris ſtigma ſanguineo-nigricans exhibeant, utpl. funeſtus exitus ſequitur.

7.) Idem etiam cenſendum, ſi præmaturè, tum nimis copioſæ, tùm inconſtantes effloreſcant, ita ut mox emergant, mox iterum deliteſcant.

8.) Suppurationis ſtatus plerumque novam veluti febrem inflammatoriam affert, & plerumque gravius, quam ipſum eruptionis tempus periculum minatur: adeo, ut ægri non raro in morbi declinatione, ubi jam prima febris victa videbatur, ex hac nova febre moriantur.

9.) Plures moriuntur ob variolarum copiam, pauci ob earundem inopiam.

10.) Melius eſt, ſi in principio, & ante eruptionem, ſymptomata graviora, v. g. Convulſiones compareant, modò poſt eruptionem miteſcant, quàm ſi eidem jam peractæ ſuperveniant.

11.) Inflammatio faciei & manuum ſuppurationis tempore expectanda, ſi non ſuccedat, aut juſtò mutarius evaneſcat, grave periculum minatur.

12.) In ſanguine è Venaſecta emiſſo, ſi cruſta alba, magna, craſſaque (qualis in omnibus inflammatoriis morbis obſervatur) in ſuperficie appareat, variolas fore copioſas & valde periculoſas Baglivius prædicit.

13.) Invaſio c. horrore deterioris quoque ominis eſt, & ſtatus graviter inflammatorii metum incutit.

V. *Methodus* medendi.

1.) Juſtum tempus ſecretionis & eruptionis circumſpectè obſer-

obſervetur, nec unquam intempeſtive, vel medicamentis, vel regimine calidiore, incitetur.

2.) Tutiſſimus tum uſus eſt abſorbentium oſtracodermatum, c. ♁. diaph. tenerioribus, commodiſſimè in forma potiunculæ c. ▽is diapn. exhibendorum. Pro paulò adultioribus etiam 🜍 addi, & blanda ✛da, v. g. ſuccus citri c. ▽. c. c. citrata, quod Waldſchmidii Arcanum fuiſſe dicitur.

Tincturæ Fl. Bellid. Aquileg. Violar. &c. interponi poſſunt. Potus ordinarius eſto Decoct. C. C. & Raſur. Ebor. c. Rad. Scorzon.

3.) Si metus & ipſa jam præludia motuum convulſivorum concurrant, jungatur modo laudatis pulveribus aliquid Cinnab. & Lumbr. 🜃ſtres, v. g.

℞. Conchar. præparat.
♁. diaph. āā. gr. iv - viij - ℈ß.
Lumbr. 🜃. gr. j. ij. iij.
♁ris gr. ß ad j. M. F. 🝆 ſubtiliſſimus.

4.) Præſente tempore debito eruptio promoveatur leni regimine diapn. & continentia quieta; ut & per emulſiones ex ſem. Aquileg. Card. B. Napi, l. Raparum toſto, aut ▽ fervida macerato, c. ▽ Fl. Tiliæ, Samb. Scord. Card. B. Ulmar. &c. excluſa tamen ▽ fumar.

5.) Sub ipſa maturatione his ipſis, tùm abſorbentibus, diaph. ▽is, aut 🜍oſis, l. pro adultis & valde æſtuantibus, tùm emulſionibus, inſiſtendum, quibus commodè aliquid ſem. Papav. alb. additur.

6.) Factâ maturatione, imò etiam ruptione puſtularum, cruſtarum remotio, non violenta frictione & abraſione, neque etiam emollitione per humida aquea tentetur, d. l. ſpontanea exſiccatio & ſeceſſio expectetur, l. °○ Ovorum, c. tantillo Camphoræ alterato-

ſume,

ſumetur, l. Linimentum à Baglivio commendatum adhibeatur.

℞. 🜄 Amygdal. dulc. ℥ij.
Sperm. Cet. ʒiij.
Ol. ſtillatit. L. Rhod. gtt. iv. M. F. Unguent.

7.) Poſt plenariam exſiccationem, primæ viæ per laxans ☿le blandè expurgentur atq; uſus alexipharmacorum bis de die continuetur: patiens quoque non nimis citò libero aëri, multo minus frigido, ſeſe exponat, præſ. ſi paulo gravius & durius decubuerit.

8.) Suppurationis tempore ſi inflammatio illa habitus corporis, legitimæ ſupurationis comes & index, emaneat, partes verò juſto diutius palleant: ibi magis neceſſaria ſunt & Diapn. & Alexiph. etiam ipſa myrrhata doſibus minoribus, d. eò ſæpius repetitis. Idem quoque in retroceſſione variolarum tenendum.

VI. *Obſervationes* & cautelæ practicæ.

1.) Morbus hic, ſi placidè, leniter, & ordinatè procedat, atque decurrat; præſtat Medicum ſpectatorem magis gerere, quam nimis officioſum actorem.

2.) Plurimum hic poteſt calor temperatus, æqualis, & quieta corporis continentia.

3.) Regimen æſtuoſum abſit, refrigeratio tamen actualis, etiam partialis, ſtudioſè tantum vitetur. Sequitur enim hanc ſæpe univerſalis retroceſſio exanthematum c. præſentiſſimo periculo.

4.) Irritatio alvi quoque ſollicitè vitetur, quantumcunque etiam conſuetam aliàs ſegnitiem excedat.

5.) Quodſi tamen Diarrhœa, præſ. torminoſa, ſuperveniat, ſolent Practici ad unum fere omnes ad adſtringentia aut anodyna c. alexipharmacis ſociata v. g. Theriac. Androm. Theriac. Cœleſt. Diaſcord. Fracaſtor. confugere. Tutior tamen & præſentior (niſi qui-

quidem nimis jam invaluerit Diarrhœa,) eſt effectus ☉i. ad gr. ij- iv- vj. c. abſorb. aliquo, & pauco vehiculo, exhibiti.

6.) Mediæ ſuppurationi variolarum, ſi dejectiones aliquot purulentæ ſuperveniant, non debet Medicus iis terreri, & ad uſum adſtringentium confugere; modo non cito & ſæpe ſe invicem ſequantur, aut inſigni conatu nihil effatu dignum educant. Tunc enim & his proſpicere decet.

7.) Faciem â variolis præſervare plerumque incerti eſt eventus.

8.) Fauces optimè præſervantur per extrinſecam colli obtectionem ſtudioſam: poteſt etiam aliquid appenſio Camphoræ. Convenit quoque linctum ex ſyrup. Violarum & Diamor. āā, aut, ſi jam puſtulæ fauces internè obſideant, gargariſma ex Decocto cremoris Avenæ tenuiori, cujus Menſuræ ſemis ☉i ℥ß addi poteſt.

9.) Ne oculi nimia variolarum copia obruantur, præmuniri poſſunt ſequenti Collyrio.

℞. ▽. roſ. ℥ij.
Eſſ. Croc. ℈j.
Sacch. ♄. gr. vj. M. quod circumferentiæ oculorum ſæpius illinendum.

10.) Quodſi verò in confluentibus, tempore ſuppurationis, accedente vehementiore inflammatione faciei, palpebræ coaleſcant, (quod vocant die Augen ſind zugeſchworen) Naturæ cōmittatur negot. ſæpe enim hi, qui viſus jacturam jam ſubiiſſe credebantur, poſt ſpontaneam cruſtarum ſeceſſionem illæſos afferunt oculos.

11.) In Variolis quæ lentè erumpunt, ut aliis mutarè ceſſantibus ſenſim aliæ recentes ſuccedant, maximè cavendum, ne ægri notabili euphoria poſt potiorem quantitatem conſumptam, ſecuriores facti, reliquum malè adminiſtrando, convulſiones & mortem incurrant.

TAB. XII.

De FEBRIBUS, Quarum Indoles ac ſpecies nondum ſatis eſt perſpecta.

Harum.

I. *Dignotio* qualiscunque deſumitur ab

1.) Invaſionis modo & tempore diverſo;

2.) Symptomatum indole & varietate;

3.) Paroxysmorum plus minus ſtato circuitu;

4.) Ætatis, ſexus, temperamenti, morborum prægreſſorum vel epidemicè jam graſſantium, diverſitate.

II. *Tractatio* therapevtica ſeqq. nititur regulis:

1.) In febribus, aut inſultibus potius febrilibus, quorum typus atque genius nondum ſatis eſt cognitus, præſtat ab omnibus præcipitibus medicationibus, methodis, & regiminibus abſtinere, quæ univerſum febris decurſum perturbare poſſent, h. e. Vomit. Purgantia, V. S. ſudorifera fortiora non adhibeantur, niſi manifeſtiſſimæ adſint indicationes, horum aliquid efflagitantes.

2.) Tutiſſ. eſt primis diebus nudis abſorb., diaphor. fixis, & temperantibus ⊕ſis inſiſtere, interpoſitis lenioribus, & minimis quaſi doſibus, Alexipharmaci alicujus temperatioris, impr. ſi calor jam ſponte non ſit ingens, aut ▽is diapnoicis gratioribus, præſ. in ſubjectis junioribus, ubi ſudorifera calidiora omni modo exulare debent.

3.) Quan-

3.) Quando verò febrilis affectus, præſert. in adultioribus, qualemcunque typum ſervat, debet eum Medicus carioſè & ſolicitè animadvertere, quo diei vel noctis tempore affectus ſenſibiliorem exacerbationem habeat. d. i. Um welche Zeit der Patient kräncker od r leichter ſey? Igitur verſus tempus illud, quo talis exacerbatio ſentitur, abſorbentia & diaphoretica fixa cum ⦶ſis exhibeat, & illis inſiſtat, reliqua diapnoica liquida interponendo; miteſcente verò paroxysmi impetu, lenia alexipharmaca adhibeat, usque ad illud tempus, quo novus paroxysmi inſultus emicat, ubi iterum antecedentia medicamenta repetenda ſunt.

4.) Quod ſi verò levis clandeſtinus calor, interim tamen ingens virium dejectio, & laſſitudo ſubſit, in tali caſu præſtat ab alexipharmacis acrioribus abſtinere, & nil, niſi abſorbentia, cum diapnoicis maritata, in uſum trahere.

TAB. XIII.

DE

DYSENTERIA.

Notanda hic ſunt:

I. *Signa*. Eſt enim

1.) Fluxus alvi valde frequens & ſtimulans, cum exquiſitis torminibus conjunctus, quemque ſenſim ſanguinis ſubcruenta mucida ſubſtantia, ac ſi interiora inteſtinorum abraſa effluerent, inſequitur.

2.) A medio Julii usq; ad Septembris medium graſſans,

3.) Contagioſus, imò ſæpè peſtilens,

4.) A fructuum horræorum ingurgitatione cooriens, ſæpè etiam ſolo contagio communicabilis,

5.) Plerumque cum ſymptomatibus febrilibus, imprimis verò appetitus & virium proſtratione, æſtu præternaturali, ſiti, &c. complicatus,

6.) Ut plurimum moleſtiſſimo teneſmo, ſæpè etiam procidentia ani in progreſſu & declinatione morbi ſtipatus.

II. *Subjectum*.

Invadit omnis ætatis & ſexus homines, imo corpora aliàs evidenter ſana, & ſanguine floridiore, impr. ſimul abundantiore, inſtructa, quæ præ reliquis gravius exercet.

III. *Differentia*.

1.) Ab aliis alvi fluxibus, quod patet

α.) Ex epidemica certo anni tempore graſſatione.

β.) Ex torminum & reliquorum ſymptomatum ferocia.

γ.) Ex excretorum ſubcruenta & mucida conſiſtentia, tunicæ interioris villoſæ inteſtinorum abraſionem referente.

2.) A flu-

2.) A fluxu hæmorrhoidali, impeditius, & c. tormin ibus ſenſibilioribus emicante, in eo præc. differt, quod in hoc ſanguinis excretio augeſcens morbi & præſ. torminum impetum minuat; in dyſenteria verò exaſperet.

IV. *Prognoſis.*

1.) Durat ad 3. 4. 5. ſeptimanas.

2.) Sponte difficulter & raro ceſſat: facile verò & ſæpe patientem jugulat.

3.) Quo vehementior commotio febrilis concurrit, eo gravius & periculoſius eſt totum malum.

4.) Gravius plerumque decumbunt, impr. verò magis præcipiti virium proſtratione, & evidentiori febrilis commotionis concurſu, infeſtantur, qui ex nudo contagio, quàm, qui ex fructuum horæorum abuſu hoc morbo corripiuntur.

5.) Repentè conquieſcentia tormina, ſine reliqua virium, & imprimis animi alacritatis ſinceræ, conſpiratione, h. e., niſi aliis Euphoriæ ſignis; ut & ſuperveniens aphthodes imflammatio faucium, peſſimi & plerumque funeſti ominis ſunt.

6.) Violentioribus adſtringentibus ſuppreſſus aut cohibitus fluxus, graviſſimas anguſtias, vomitus, imò non raro convulſiones & præcipitem lethalem exitum poſt ſe trahit.

7.) Vomitus maturè, & per ipſa initia accedens, mitigat univerſi morbi ferociam, imò poſt fructuum horæorum ingurgitationem immediate, & priusquàm alvus turbetur, contingens, ac ſufficiente quidem quantitate procedens, toti malo præoccupando inſervit: Tardius verò ſuperveniens & vacuus, ſive irritus potius vomendi conatus, altioris læſionis in ipſo ventriculo prævaleſcentis ſignum eſt.

8.) Communiter longe pejore eſt incruenta Dyſenteria, vulgò alba dicta, quàm cruenta: certiſſime verò nimiò pejor, quando cruentatio deſiit, reliqua vero ſymptomata augeſcunt.

9.) Appetitus proſtratio ultra 9. dies ſi perſeveret, aut, ſi poſt dejectiones nigras, vel vomitus nigros, appetitus non redeat, periculoſum eſt; Contra verò, ubi poſt tales excretiones appetitus redit, c. ſomno, & aliquali remiſſione doloris; ſæpe etiam ægrotantes convaleſcunt. vid. Petermannus.

10.) Si in Dyſenteria adhibueris Opiata, & altero mane color oculorum ægri eſt mutatus; certè non ſuperabit morbum. Si verò color oculorum non mutatus viſitur; indicio eſt, ægrotum poſſe reconvaleſcere. Waldſchmid.

11.) Deglutita potulenta ſi cum reſonitu ventriculum illabantur (Germ. vocant Gulcken) Paralyſin muſculorum Oeſophagi indicant, adeoque ut plurimum mortis inſtantis ſunt prodromi.

V. *Remedia*

1. Abſtergentia & evacuantia, Rhab. in ſubſtantia datum, vel in infuſo ſaturatiore, Pil. Polychr. Beccheri, vel Balſamicæ Stahlianæ, Clyſteres ex ſero lactis, vel Decocto furfur. tritici.

2.) Humores acres bilioſos fermenteſcentes temperantia & obtundentia Abſorbentia, Criſtall. montana præparata, Corall. præparata &c. ⊕. Gum. Arab. Lac ▽a largius dilutum, ⁰₀⁰ Amygd. dulc. vel Lini, Vitelli ovorum in juſculis, Decocta gelatinoſa ex ras. Ebor. C. C. Rad. Scorz. Clyſter. ex Lacte, aut ex Decocto Fl. Verbaſc. Sambuc. Linariæ parati c. pluribus vitellis ovorum & Thereb. in his ſoluta.

3.) Dolorificas fibrarum inteſtinalium convulſiones demul-

mulcentia, Anodyna, Theriaca Androm. Ther. cœleſt. MP. de Cynogl. Pil. Wildeg. Pil. Antidyſ. Waldſchmidii, Laudan. Cydoniatum Langelotti, item Carminativa, v. g. Decoct. ſem. Carvi calide hauſtum, tandem ſacculi, Fomenta, Cataplasmata, Linimenta & Epithemata calida ac nervina, v. g. Balſ. Scherzerian. umbilico & ſcrobiculo cordis inunctum, ♉ camphoratus c. linteis toti abdomini impoſitus, Empl. de cruſta panis c. ☍ ♌ t. Macis & Menthæ vel ſtomachico Craton. malaxatum, & regioni epigaſtricæ atque umbilicali applicitum, ſacculo calente ex avena uſtulata deſuper impoſito.

4.) Miasmata maligna ſanguini inſinuata eliminantia, Alexiph., v. g. rad. Gent. rubr. Pimp. alb. Angelic. Caryophillat. Hb. Scord. Millefol. ſem. Santonic. Tanaceti &c. regimen inſuper diapnoicum aſſiduum.

5.) Tonum ventriculi & inteſtinorum roborantia: Vinum generoſum, Tragææ ſtomachicæ ex fruſto panis ſimilaginei toſto, pulvere aromatico conſperſo, & Vino Hungarico vel Canarienſi irrorato, item fructus Sorbi majoris exſiccati, Miva Cydoniorum, & alia Cydoniata, item Cinamomum maſticatum & deglutitum.

6.) Specifica: Hepar Serp. Priapus Cervi, Smaragd. præparata, Cruor Lepor. exſiccatus, & quæ nuperius famam aſſecuta ſunt rad. Ipecacuannæ, & Cortex Chaquarillæ.

VI. *Methodus* medendi.

1.) Si craſſa aliqua materialis corruptio & colluvies humorum ex abuſu fructuum horræorum vel diæta alias incondita, in primis viis hærere ſuſpicio ſit, quantocyus ea eliminanda eſt.

2.) Sub-

2.) Subtiliora verò valde corruptiva & fermentativa, imò vere maligna miaſmata, uti jam Natura ipſa per concurrentem febrim eliminare ſatagit; ita juvetur medicamentis temperatioribus Alex. v. g. Eſſ. Alexiph. c. Eſſ. Gentian. tùm continentia quieta & moderata obtectione, ac velut ad ſudorem compoſitione, non tùm æque actuali forte regimine ſudorifico.

3.) Mane itaque detur lene Catharticum, v. g. ℞ Rhab. electi ℈j. ʒß.

4.) Veſperi ſubjungatur uſus Anodyni alicujus ſelectioris, v. g. Theric. Androm. ℈j. idque ad mentem Sydenhamii etiam poſtero die repetatur. Vel exhibeantur mane Pil. Balſam. & binæ doſes pulveris Chaquar. ℈ß. idque eodem die adhuc ſemel repetatur. Proximo die denuo doſis Pil. Balſam. & binæ doſes pulveris Chaquar. aſſumantur. Quod raro ultra tertiam vicem repetendum erit.

5.) Miteſcente ſenſim dolorum ferocia, dejectionumque frequentia, ac redeuntibus paulatim viribus, poteſt ad roborandum ventriculum lenium ſubadſtringentium ex ſorbis vel cydoniis uſus eſſe, non tamen abſoluta neceſſitas.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Vomitorium adhibere ſi conſultum videatur, fiat hoc viribus conſtantibus, in initio morbi, & ubi juſta cruditatum in ventriculo hoſpitantium ſuſpicio ſubeſt.

2.) Pertinet huc etiam Specificum iſtud decantatum rad. Ipecac. quod non ſolum pro hac intentione, d. etiam in allegatis circumſtantiis commodiſſimè datur: Contra verò in malo provectiori, & præſ. ubi febris inflammatoria jam valde invaluit, raro voto & expectationi ſatisfacit.

3.) Inter purgantia Scammoniata & Aloëtica, præprimis largiora exulent.

4.) Ano-

4.) Anodyna ſive Opiata non adhibeantur, niſi viribus nondum exhauſtis, c. Alexiph., ſive lenibus diaphoreticis juncta, & potiſſimum circa tempus conſuetum ſomni.

5.) Adſtringentia in malo, mox à primo impetu graviore, & citra materialem cauſam, ex nudo contagio coorto, aut altius jam radicato, præpr. verò febri evidentiore ſtipato, certiſſimè noxia, imò in hoc morbo plane non ſunt neceſſaria.

6.) Ægrotus ob frequenter ſurgendi neceſſitatem, & hinc refrigerationis facillimam occaſſionem, veſtimentis laxioribus, (mit einem Schlaffrock) & tibialibus indutus, decumbat. Sellæ foricariæ ▽ calida ſupponatur.

7.) Omnis refrigeratio nocet, & exaſperat malum. Calor, ſin minus totum malum directè, certe tamen impetum ejus minuit & mitigat.

8.) Quieta continentia corporis lenit & placat; agitatio auget incommoda.

9). Potus quilibet fovet ad minimum, communiſſime verò exaſperat malum, idque tanto certius, quo magis frigidus.

10.) Præſtat tamen legitimo febris complicatæ decurſui per ſufficientis potus ſubminiſtrationem, etiam c. aliquali fluxus præjudicio conſulere, quàm cum febris præjudicio fluxui per adſtringentia obſiſtere.

11.) Moderatus potus Vini, imprimis generoſioris, morbo huic non modo non obeſſe, ſed familiariter prodeſſe obſervatur.

12.) ⊕oſa c. abſorbentibus data non ſolum ſine damno, d. & cum eximio levamine inter initia exhiberi poſſunt; at verò in malo provectiore & graviore, ubi non injuſta ulcerationis inteſtinorum præſentis ſuſpicio adeſt, præſtat iis abſtinuiſſe.

TAB. XIIII.

DE

HÆMORRHAGIA NARIUM.

Hæmorrhagiæ narium notanda veniunt

I. *Signa* fluxus

Imminentis: Congeſtiones verſus ſuperiora, & hinc in partibus remotioribus, alvi adſtrictio, urina tenuior, hypochondriorum coarctatio ſpaſtica, circa partem affectam vero, rubor genarum, inflatio vaſorum temporalium, dolor capitis non tam exquiſite punctorius, quam gravativus, dolor oculorum gravativus, imò compunctorius.

II. *Differentia*;

1.) Alia

α.) Eſt Chronica, & homines de reliquo ſanos affligit; alia

β.) Morbis acutis ſupervenit, & hæc eſt vel Critica vel ſymptomat.

2.) Utraque eſt vel

α.) Tolerabilis & innoxia:

β.) Exceſſiva, nimis frequens & vehemens, aut in Criſibus nimis parca.

III. *Subjectum.*

1.) Hæmorrhagiis narium familiarius expoſita eſt ætâs puerilis & adoleſcentilis ab anno IIX. usque ad XIIX. imo XX. circiter.

2.) Pariter tamen & adulti, in juventute frequentius has hæmorrhagias experti, poſtmodum vero per evacuationes vicarias, & aliis locis inſtitutas inde ſublevati; his vero jam deſtituti, facile poſt liminiò hæmorrhagiis narium corripiuntur.

3.) Fa-

3.) Facilius quoque Hæmorrgagiæ Naf. eveniunt hominibus, qui ſunt temperam. ſanguinei, aut c. ſanguineo prædominante mixti, item qui poſt potum paulo ſpirituoſiorem, tum motu corporis rubore faciei ſuffunduntur, tum debilitate capitis tentantur.

IV. *Prognoſis.*

1.) Hæmorrhagiæ narium bene procedentes, non nimis crebræ, neque excedentes, non tantum ſublevant ſubjectum plethoricum, ſed etiam in perfecta Criſi patientem reſtituunt.

2.) Nimiæ autem enervant Patientem, in Cachexiam, Hydropem, Tabem, imò mortem non raro præſentaneam præcipitant.

3.) Prognoſticum vulgi, pueros frequentioribus narium hæmorrhagiis obnoxios, in phthiſin pronos eſſe pronunciantis, ſæpe ipſo eventu comprobatur, partim quia violenta hæmorrhagiarum ejusdm. per adſtringentia imprimis interna oppreſſio, obſtipationem viſcerum inducere ſolet; partim quia, ſponte ceſſantibus per ætatem, hæmorrhagiis narium, impetus ſanguinis ad pectus & pulmones ruit.

4.) Hæmorrh. nar. in provectioribus ſemper periculoſiores, & majori circumſpectione tractandæ ſunt, quam in junioribus.

V. *Remedia.*

1.) Divertentia: extra parox. tempeſtivæ Ventilat. ſanguinis, it. blandæ laxationes, apertio hæmorrhoidum, & promotio fluxus menſtrui.

2.) Temperantia: ⊖ſa, acidula, emulſiva & gelatinoſa, v. g. ℥ Antispasm. Tinct. Fl. Bellid. vel Papav. errat, Decoct. C. C. l. raſur. Eboris.

3. Anodyna: MP. d. Cynogl. ad gr. j. l. ij. pulveribus Cinnab. addita.

 4.) Le-

4.) Leviter adſtringentia: Corall. ſpecies de Hyac. Smaragd. præparata.

5.) Topica: Stercus ſuillum, calidum naribus oblatum, turunda ex Oine naribus immiſſa, Solutio Sacch. Sat. iisdem injecta, fuligo tenerior inſufflata, rad. pſeu acor. ſub lingua detenta.

6.) Sympathetica: Buſo exſiccatus ſub axillis geſtatus, aut in manu detentus, Lignum fraxini circa ☉ſtitium cæſum, & fronti ſurſum verſus affrictum, aut in manibus detentum, ſanguinis exſtillantis exceptio pulvere ſympathetico Dygbæano, aut ferro ignito facta.

VI. *Methodus medendi* c. Cautelis Practicis.

1.) Hæmorrhagiæ nar. non immodicæ, non nimium frequentes, ſanguinem etiam bonæ notæ & ſatis floridum exhibentes, in ætate adhuc juniore præſ. ſenſibili, plethoræ, & præſ. inſuper adhuc fere cauſarum occaſional. incitamenta expectantes, nullam ſenſibilem fatigationem, ſed ſublevationem potius poſt ſe trahentes, imò prægreſſam qualemcunque gravitatem, tenſionem, cephalalgiam, ſenſibiliter ſolventes, nequaquam curandæ ſive ſupprimendæ, ſed potius tolerandæ ſunt.

2.) Sufficit in ejusmodi caſu diætam convenientem, ſc. ſufficientem potum, placidum motum, abſtinentiam ab æſtuoſis cibis & potionibus, evitationem æſtus ambientis, ſucceſſum reliquarum debitarũ excretionum, Animi etiam pathematum moderamen injungere.

3.) Quando verò hæmorrh. vel frequentiores, vel copioſiores eveniunt; vel ob leves, præſ. magis evitandas, & ſæpe occurrentes, cauſas occaſionales, prorumpunt, ætas inſuper jam adultior, adeoque artificialibus evacuationibus commodior, præſto eſt; ibi & ſecurum, & certum remedium præbet V. S., commodo tempore

pore, verno, vel autumnali, vel pro re nata, utroque inſtituta, & poſtea anniverſariis iſtis periodis continuanda.

4.) In ætate verò teneriore, & concurrente, ut plerumque fit, Dyscraſia ſanguinis; ſufficit diætam congruam ordinare, ſucceſſum alvi promovere, ſanguinis nimiæ tenuitati & mobilitati per temperantia & demulcentia, viſciditati ejusdem per antiſcorbut. temperatiora occurrere.

5.) Adſtringentibus verò inſolentioribus tales hæmorrhagias præoccupare, neq; integrum, neq; tutum eſt.

6.) Adſtringent. præſ. interne data, nullibi minoris ſunt efficaciæ, quàm hoc loco.

7.) Plus fere præſtant extrinſecus applicita: nunquam tamen adhibenda, niſi verè urgente neceſſitate, & ſubjunctis diſcutientibus, ſive diaphoreticis temperatis.

8.) Cautiſſime vero uſurpanda ſunt adſtring. in hæmorrhagiis criticis, ſive quæ morbis acutis ſuperveniunt; Utut enim illæ modum excedant, vix tamen tantum & tam certum periculum inde metuendum, ob ſanguinis jacturam per ipſum fluxum factam, quàm ob viſcerum indurationem ſcirrhoſam per adſtringentia inductam.

9.) In ancipiti tali caſu præſtat ſummam negotii naturæ committere, atque temperantibus, tonicis, & analepticis inſiſtere, neque ultra Corallia, Species de Hyac. Marg. Orient. Smaragd. præparat. aut lenia anodyna, ligaturas extremorum, applicationem 🜄 camph. crocati circa verticem & tempora, progredi.

10.) Viribus per nimiam hæmorrhag. dejectis per analeptica, non nimis tamen acria & parvis d. repetitis doſibus exhibita, ſuccurrendum, ab opiatis vero abſtinendum.

11.) Poſt enormes hæmorrh nar. ſuperatas, caput tùm à frigore, tùm ab æſtu nimio defendat, oculis etiam parcat Patiens.

TAB. XV.

DE

HÆMOPTYSI.

Hæmoptyſeos notanda ſunt,

I. *Signa*

α.) Imminentis: ſpaſticæ compreſſiones ſcapularum, & humerorum, anguſtiæ, aut titillationis ſenſus in profundioribus faucium.

β) Præſentis: exſpuitio, ſive egeſtio ſanguinis per os floridi & ſpumidi in aliqua copia notabili, c. l. ſine tuſſi præcedente, nunquam tamen absque eadem comitante contingens.

II. *Subjectum.*

Hæmoptyſeos periculo familiarius exponuntur

1.) Juvenes ab anno XX. ad XXXV. circiter.

2.) Homines temperamenti Chol. Sanguinei, aut ſanguineo-melanch. ſtaturæ proceræ, habitus gracilioris.

3.) Perſonæ, quibus neceſſitas multum c. contentione vocis loquendi, cantandi, incumbit &c. aut ſaltationibus, & ſimilibus motibus repentinis indulgentes, it. quibus à motu corporis citatiori, & præcipiti, mox valde anguſtatur reſpiratio, c. intercurrente irritatione quadam tuſſiculoſa.

III. *Prognoſis.*

1.) Hæmoptyſis omnium hæmorrh. eſt periculoſiſſima & maxime ſontica; ſi non ſtatim in præſenti lethifera, impoſterum tamen exitus funeſti periculum, h. e. phthiſeos, ulceriſque, & nodoſæ indurationis pulmonum metum inducens.

2.) Quæ

2.) Quæ tamen periodicæ, & ſtatis veluti temporibus recurrit, nullam quoque tuſſim, aut dyspnœam ſuſpectam poſt ſe relinquit, magis quidem periculoſa, curationi tamen maximè refractaria exiſtit.

IV. *Therapia.*

α.) Curatoria:

1.) Nimii ſanguinis ad pectus ruentis diverſio per V. S. revulſoriam, in pedibus inſtitutam, per ligaturas extremorum, item per fotus calidos, manibus, & impr. quidem plantis pedum applicandos.

2.) Orgasmi ſanguinis ſedatio per ⊕ſa & Cinnab. quibus gr. i. vel ij. MP. de Cynogl. caſu magis urgente, addi poteſt.

3.) Ipſius eruptionis violentioris cohibitio per adſtringentia, v. g. Crocum ♂ ♁ialem ad gr. vj. l. viij. c. MP. de Cynogl. gr. j. exhibitum, per ♁ Heurnii contra Hæmoptyſin, qui talis eſt: ℞. ſem. Hyoſcyam. ℈j. Lap. Hæmatit. ℥ß. Corall. rub. ʒj. ſem. Papav. ℥ß. M. F. ♁. Detur c. Conſerv. roſ. vid. Heurn. Comm. in Aphor. Hipp. L. V. Aph. 3. it. per pulverem ſympathet. Dygbœanum in ▽ diſſolut., cui dein ſanguis egeſtus immittitur.

4.) Æqualis ſanguinis per totum habitum corporis diſtributio per diaphoretica temperata, v. g. Doſin moderatam Eſſ. Alexipharmacæ, aut, ſi quid febrilis, uti non rarò contingit, ſubſit, per potiunculas diapnoicas c. ♁io diaph.

5.) Sanguinis forte congrumati reſolutio & pulmonum reſtauratio per Decocta pectoralia leniter abſtergentia, non manifeſtò adſtringentia, aut nimis dulcia, v. g. ex Fl. Bellid. pratens. Hb. Agrim. Veron. Urt. min. Heder. ▽ſtr. Rad. Pimp. alb. Helen. Liquore CC. l. Eboris parata.

β.) Præ-

β.) Præſervatoria per

1.) V. S. autumnalem & vernam, imò & ſcarificationes præſ. in aſſuetis.

2.) Mixturam ex Tinct. ♀ri acri, & ⏜ C. C. ãã.

3.) Apertionem & promotionem fluxus ☒ui & hæmorrhoidalis, cautè tamen inſtituendam, ne univerſalis ſanguinis Orgasmus & novus ad pectus affluxus concitetur.

V. *Obſervationes* & Cautelæ practicæ.

1.) Excretiones ſanguinis per pulmones omnium eſſe periculoſiſſimas, adeoque quantocius ſiſtendam, conſentiunt omnes practici; de modo tamen atque mediis diſſentiunt, dum alii adſtringentia, alii opiata, alii V. S. ſuadent.

2.) Sicuti autem in aliis quoq; hæmorrhagiis, per loca magis periculoſa erumpentibus, repentina per adſtringentia fluxus ſuppreſſio ſontica damna infert; ita multo magis talis violenta hæmoptyſeos cohibitio aut hecticam ex conſtipatione Hepatis, aut Phthiſin ſtrictè dictam, ex cruoris retenti putredine prognatam, inducit.

3.) Opiata ſæpius quoq; effectu deſiderato hic deſtituuntur; imò ipſi quoque eorum Patroni cautelam, ex infauſta procul dubio experientia ſubnatam, addunt: Opiata pectori eſſe inimica.

4.) V. S. in ipſo vigore parox. nihil juvat, niſi copioſa ſit, emiſſio parcior potius exacerbare videtur affectum.

5.) ⊕ cum abſorb. aut diapnoicis & Cinnab. junctum, omnibus his palmam præripit, dum non ſolum ſatis præſenter (3. vel 4. doſibus) eruptionem ſanguinis cohibet; d. & tutiſſimè & tranquille ſine omni anguſtia & oppreſſione pectoris reſidua hoc præſtat.

6.) In

6.) In malo tamen urgentiori non ſemper ſatisfacit.

7.) Hinc poſſunt tùm addi anodyna & ſubadſtringentia, v. g. Species de Hyacinth. & MP. de Cynogl. imò in caſu neceſſitatis ad poſitivè adſtringentia confugiendum.

8.) Pulvis Dygbæi ſympathet. ſ. ⊕lum in radiis ☉aribus calcinatum, ſi ejus circiter. ʒj. in ▽. com. ℥j. diſſolutum patienti pro excipiendo ſputo ſanguinolento offeratur, ipſique, ut ▽am hanc ſubinde baculo ligneo agitet, injungatur, aliquoties ſenſibilem opem attulit, dum non ſolum fluxum maximè impetuoſum efficaciter cohibuit, d. & in futurum conſtanter compeſcuit.

9.) MR. ſupra laudata tonico diuretica ex ∽ C. C. & Tinct. ♀. p. æq. remiſta non tam præſervative ad recurſum mali præoccupandum, ſed etiam curative, in paroxyſmo leniore, pertinaciter tamen recrudeſcente, tutò, imò c. fructu ad gutt. XXX. bis, l. 3. de die exhiberi poteſt. Non enim æque humores alterat, (ut vulgo creditur) ſed potius tonum partium ſolidarum roborat. Conf. Diſſ. Stahl. de Hæmoptyſi. §. 37. item Hoffm. de Tract. Pract. Hæmorrh. pag. 12.

TAB. XVI.

DE

VOMITU-CRUENTO.

Vomitus Cruenti notanda ſunt:

I. *Signa*

α.) Imminentis: Spaſtica & cordialgica pathemata circa præcordia & hypochondria, impr. in latere ſiniſtro, non perpetua & ſtataria, d. per intervalla, imò ſtatas interdum periodos recrudeſcentia.

β.) Præſentis: Egeſtiones ſanguinis, utpl. nigricantis, & congrumati per vomitum, interdum â vomibunda torſione & rejectione ciborum incipientes, tandem verò magis ſanguinem ſincerum excernentes.

II. *Differentia*, Vomitus cruentus eſt l.

α.) Spontaneus, atque utpl periodicus.

β.) Violentus magis â cauſis externis, v. g. â purgantibus & emeticis draſticis, à ſepticis improvidè aſſumptis, proritatus.

III. *Subjectum.*

Fœminis familiarior eſt hic affectus quàm Viris, & utplur. quidem illis evenit, quæ fluxus ⊠ali ataxia, aut plenaria ſuppreſſione laborant, aut quibus ⊠es juſto maturius ceſſarunt.

IV. *Prognoſis.*

1.) Rarò ita copioſus contingit, ut præſens vitæ periculum, ob jacturam ſanguinis urgeat.

2.) Gravius tamen minatur periculum, ſi ἄνω καὶ κάτω ſimul ſanguis, & quidem vere floridior rejiciatur. Vid. Foreſt. L. XVI. Obſerv. 24.

3.) Minoris periculi eſt in ſexu fœmineo, quàm virili, it. qui ſponte cooritur, quàm qui â cauſis violentis induci-

ducitur; denique, qui periodicus exiſtit, quàm qui incertis intervallis recurrit. Cont. Foreſt. L. XVI. Obſ. 25.

4.) Facilè tamen in conſuetudinem degenerat, & Cachexiam tandem inducit.

5.) Idque tantò certius, quò violentior & copioſior contingit, aut, quando per adſtringentia perperam tractatur. Horum enim abuſum Cachexia, Oedemata, Hydrops, Hectica, Colica convulſiva, & alia hypochondriaco-ſpaſtica hyſterica pathemata ſatis effera preſſo pede ſequuntur.

6.) Vomitus materiæ nigricantis inſtar Rob Sambuci, (quando nihil aliud quàm ſanguis congrumatus,) in Acutis lethale ſignum; in Chronicis verò poſt Quartanas, aut hypochondriacas paſſiones, diutius toleratas, melioris ſpei.

V. *Remedia*

Præter ſuperius laudata medicamenta ſpecifica, efficacia hîc pollet Millef. in forma Eſſ. Vid. Stahl. Diſſ. de Motu Tonico Vit. p. II. it. ejusdem Pathol. p. 740. it. 1023. Quodammodo etiam Lap. Manati & Dens Hippopotami in forma ☿is.

VI. *Methodus medendi* c. Caut. Practicis.

1) In paroxyſmo moderatè ſiſtentibus, c. diſcutientibus junctis, utendum; vix autem ad poſitive adſtringentia progrediendum.

2.) Egregie hic ſe gerunt ~ urinoſi exiliſſimis doſibus, (ad gutt. 3. 4.) Eſſ. aliqua Carmin. ex rad. Helen. Pimp. Gentian rubr. remixti.

3.) Neque plane contemnendæ ſunt Tinct. Corall. c. Cera, aut ~ panis, vel ſucco Citri paratæ.

4.) Externa inſignem uſum hic non præſtant, niſi quatenus conatum vomitorium in genere ſedare dicuntur.

cuntur. Sed vomitus hic minoris conſiderationis eſt, imò, quàmdiu notabilem quantitatem, aut grumos ſanguinis adhuc excerni videmus, non temerè ſiſtendus eſt.

5.) Alvum adſtrictam eſſe non decet, neque tamen purgantibus internis hic æque locus, minimè omnium Aloëticus quæ etiam in omnibus eruptionibus ſanguinis ſuſpecta ſunt; ſed præſtat Clyſteres adhibere lenientes, & ⊖ino ſtimulo imbutos.

6.) Poſt paroxysmum etiam, ſi quid ſanguinis congrumati in ventriculo reſtitare ſuſpicio ſit, lene laxans rhabarbarinum ſubjungere non inconſultum erit.

7.) Ab adſtring. tantò magis cavendum, quando Vomitus cruentus, ut ferè fit, conſueta Fluxus menſtrui periodo contingit, aut â ſupreſſione Hæmorrhoidum dependet: Imò ne ſpecifica quidem ſuperius laudata tunc locum habent.

8.) Ad præoccupandum recurſum paroxysmi V. S. in pede, & Eſſ. Milleſ. uſus verſus inſtantem Fluxus menſtrui periodum; aut, ubi Hæmorrhoidum ſuppreſſio ſubeſt, hirudinum applicatio ſuadenda eſt.

9.) Tempore intercalari medicamenta Fluxum menſtruum & hæmorrhoidalem placidè promoventia ex uſu ſunt: cavendo ſaltem, ne per fortiora repellentia Vomitus cruentus revocetur.

TAB. XVII.

DE
MICTU CRUENTO.

Mictus cruenti notanda ſunt

I. *Signa.*

1.) Imminentis Mictus cruenti ſigna adeò evidentia non dantur, præter levem tenſionem & gravitatem lumborum, aut fatigationem totius corporis. Tacitè enim plerumq; cooritur. Quò verò magis ſenſibilis dolor conjunctus eſt, eò juſtior de Calculi præſentia & concurſu ſuſpicio ſubeſt.

2.) Præſentis ſignum evidentiſſimum eſt ipſa urina non ſolùm cruenta, aut ſanguine imbuta, ſed larga ſæpe quantitate liquidi ſanguinis remixta, cui ſenſim coagulaſcenti, & fundum petenti deinde ſupernatat.

3.) Interdum tamen ſanguis jamjam congrumatus c. urin. excernitur, & quidem formam vermis alicujus referens, craſſitiem verò calami ſcriptorii æquans, qui procul dubio in ulceribus ita concrevit.

II. *Subjectum.*

1.) Familiarior eſt ſexui virili, quàm fœminino.

2.) Floridiori ætati admodum raro obtingit, niſi violentia Calculi aſperioris, vel impetuosè abrupti, ſubſit, aut caſus ab alto, Cantharidum improvidus uſus, ſimilesque cauſæ externæ præceſſerint.

3.) Spontaneo autem magis exortu evenit ſenioribus plethoricis, tamen & aliàs floridiore habitu inſtructis.

4.) Succedit tamen ſatis ſæpe Hæmorrhoidum aliàs conſuetarum emanſioni, ſub diæta interim vinoſa & iracundia familiari, concurrente itidem motu corporis

ſuccuſſatorio per equationem vel vecturam, nec non abuſu rei ♀reæ.

III. *Prognoſis.*

1.) Effectus hujus evacuationis nullo modo eſt utilis, quia præponderent incommoda, imò pericula verè ſontica.

2.) Eſt enim hoc malum ita obſtinatum, ut, niſi maximè tempeſtive iterum miteſcat, & quidem c. vicariæ ventilationis ſanguinis prudente ſubordinatione, contumaciſſimum, & ſenſibiliſſimum ſeſe gerat, tùm ad irregulares erumpendi, tùm emanendi, exceſſus propendens.

3. Qui in mictum talem cruentum devolvuntur Senes, vix diu ſupervivunt, niſi quidem admodum commode, atque libere hic fluxus ipſis ſuccedat.

4.) Repente ſi cohibeatur Mictus cruentus, præſertim aſſuefactus, variorum ſpaſticorum, aut tabidorum affectuum, pericula omnino ſontica ſuccedunt: Imò, uti in pulmonibus ab Hæmoptyſi immediate, ſolùm adſtringendo oppreſſa, ulcerationes remanere ſolent, ita â Mictu cruento repente conſtricto facile ulce rationes renum oriuntur, aut, loco ſinceri ſanguinis, poſt hac mucum ſubcruentum cum urina effundunt.

IV. *Remedia.*

1.) V. S. revulſoria, etiam paulo largior, in ſuperioribus, ſc. manu, vel brachio, inſtituta.

2.) Temperantia & orgasmum ſanguinis ſedantia: pulveres ⊕oſi, Cinnab. C. MP. de Cynogloſſa.

3.) Adſtringentia: ſuccus Urticæ & Decoct. Equiſeti. Vid. Obſ. Uratisl. p. 184. ⊖. è minera ♂tis Haſſiaca c. ▽ pluviali extractum, atque â magmate, quod ultim ò reſtat, difficulter criſtalliſabili, & ſummè auſtero, criſtal-

criſtalliſando ſegregatum, ac denuò in ▽ reſolutum, atque in forma liquida, ad ℥ij pro doſi propinatum.

4.) Topica: Unguent. Comitiſſæ, infrigid. Galeni, abſtinendo tamen à Camphora.

5.) Balſamica, Gumm. Maſtich. & Junip. abſtinendo ab acrioribus, imò ipſo Balſamo Peruv. ſubſtituendo potius ea, quæ alias pulmonum exulcerationi deſtinantur, ſcilicet H. Hederæ ▽ſtr. Vincæpervinc. Hyperic. impr. verò Virgam auream Gesneri.

V. *Methodus medendi* c. cautelis Practicis.

1.) Mictus cruentus nullo modo tolerandus eſt, ut aſſueſiat, ſontica enim minatur pericula, hinc omnino ſiſtendus eſt.

2.) Id ipſum tamen moderate fiat, præmiſſis, ſi nondum ipſo fluxu ſufficiens ſanguinis copia evacuata fuerit, V. Sione revulſoria, & orgasmum ſanguinis univerſalem ſedantibus, ⊕iis & Cinnab. ſubjuncta quoque in aſſuetis, aut manifeſtò plethoricis, V.S. præſervatoria in pede, tempore intercalari adminiſtrata.

3.) Commodiſſimè blanda ejusmodi cohibitio præſtatur per ſupra laudatum medicamentum ♂ale in ▽ſolutum, atque ad ℥j. ſucceſſivis doſibus propinatum.

4.) Alvum ſemper expeditam eſſe convenit, id quod optimè per Clyſteres obtinetur.

TAB. XVIII.

TAB. XVIII.
DE FLUXU HÆMORRHOIDALI NIMIO.

Fluxus hæmorrhoidalis nimii notanda ſunt:

I. *Signa.*

Fluxus hæmorrhoid. ille demum cenſendus eſt nimius, qui vel juſto frequentius, v. g. ſingulis octiduis recurrit: vel ſolito diutius, ad duas, tres ſeptimanas, imò fere continuè durat; vel denique nimis largam quantitatem ſanguinis eliminat, ita, ut tantum ferè ſingulis dejectionibus egeratur, quantum aliàs larga V. S. educi ſolet, adeo, ut vires inde notabiliter alterentur, gravitas in coxis, crurum imbecillitas, imò Cachexiæ haud obſcura veſtigia compareant.

II. *Subjectum.*

1.) Fluxus hæmorrhoidalis omnibus ferè ſine diſcrimine temperamentis evenire ſolet, inpr. poſt prægreſſa pathemata hypochondriaca diuturniora, aut concurrente hæreditaria diſpoſitione; imò & contagio, accedente inſuper equitatione paulo fortiori, præſ. in Sole, vel niſu violentiori expreſſorio fæcum induratarum, ob alvi ſiccitatem familiarem: item abuſu Aloëticorum & Crocatorum, nominatim v. Elix. Propr. & Pilularum Francof. diæta acriori aromatica, potu vinorum Auſtriacorum & Hungaricorum, iracundia frequentiori &c.

2.) Junioribus fluxus hæmorrhoidalis propriè ſic dictus rarò contingit, niſi ab hæreditaria diſpoſitione; evenit verò iisdem aliquando copioſa dejectio ſanguinis

nis per inferiora, poſt diuturna pathemata hypochondriaca, quæ genere quidem c. fluxu hæmorrhoid. convenit, modo excretionis tamen ab eodem differt; dum non poſt fæces alvinas aut c. iisdem exprimitur, neque ex infimis inteſtini recti vaſis, ſed procul dubio ex ſuperioribus inteſtinis exit, atque uno impetu effunditur.

3.) Fluxus hæmorrhoidailis ordinariè evenit demum ætati virili & ſenili.

4.) Frequentior quoque eſt ſexui virili quàm fœminino. niſi forte geſtatio fœtus, partus laborioſior, ⊠ium ceſſatio, diſpoſitionem quandam propiorem inducant.

5.) Fluxus hæmorrh. nimius rarò contingit, niſi iis, qui diæta valde anomala, impr. quoad Animi pathemata utuntur, aut ubi inſignis labefactationis viſcerum, & ſcirrhoſæ forte eorundem indurationis juſta ſubeſt ſuſpicio.

III. *Prognoſis*,

1.) Fluxus hæmorrh. rarò tanta copia, aut violentia erumpit, ut præſens ob jacturam ſanguinis effuſi vitæ periculum metuendum ſit.

2.) Longè major enim, imò vix credibilis ſanguinis copia ſpontaneis hujusmodi egeſtionibus, absque adeo notabili noxa, aut certe ſine lethali eventu, excernitur, quàm artificialibus emiſſionibus educenda foret. Conf. Stahl. Pathol. p. 754. ſeq. ubi 4. Exempla memoratu digniſſima adducuntur.

3.) Hic ipſe fluxus tamen, ſi nimis diu continuet, nimis frequenter recurrat; virium proſtrationem, quin Cachexiam tandem inducit.

4.) Majus tamen periculum â repentina hæmorrhoidum, præſ. verò aſſuetarum, aut poſt pertinacia molimina tandem erumpentium, cohibitione, quàm â fluxu earundem, licet immorato & ſatis copioſo, impendet.

IV. *Remedia.*

1.) Mitigatio fluxus talis immodici poteſt tentari pulveribus ⊕oſis & Cinnab., quibus, ſi non ſufficere videantur, ſuccenturiari debet MR. ſæpius jam laudata ex ⏝u C. C. & Tinct. ♀. ad gutt. xxx. vel xl. ter, vel quater de die exhibenda.

2.) Habent etiam uſum non contemnendum lenia laxantia, impr. rhabarbarina, quæ bilioſam acrimoniam abſtergunt, adeoque teneſmodem conatum mitigant, dumque egeſtionem alvinam facilitant, niſum illum expreſſorium fortiorem præoccupant, v. g.

℞. Fol. Senn. ʒiij. Rhabarb. ʒij. ⊖ Abſynth. ʒj. ▽æ alicujus ♌. ℥viij, ſtent in infuſione per noctem. Doſ. 2. l. 3. cochlear. horis matutinis quotidie capienda.

3.) Specifica: in ſiſtendo fluxu hæmorrh. efficacia pollent Milleſ. Dens Hippopot. Lap. Manati, Priapus Ceti, imò præſentius eundem cohibent, quàm ſæpe expedit.

4.) Adſtringentia, utut ſatispotenter alioquin operantia, v. g. Crocus ♂. adſtringens, ad ʒj. datus, raro hic aliquid efficiunt, aut ſi vel maxime cohibitionem præſtent, graviſſima hypochondriaco-ſpaſtica, aſthmatodea, cardialgica, colica, imo aſcitica, aut hectica pathemata, preſſo pede ſequuntur.

V. *Me-*

V. *Methodus medendi* c. cautelis Practicis.

α.) Hæmorrhagiarum fluxus, ſi quis alius circumſpectiſſime tractandus, neq; temere ſiſtendus, aut ſupprimendus eſt; certe minime omnium fluxum hunc ſupprimere licet, præſertim

1.) Ubi fluxus hic poſt longa & vehementia molimina, ſive pathemata hypochondriaca, colica, nephritica, iſchiatica, ſeſe exeruit.

2.) Ubi jam diutius aſſuefactus eſt.

3.) Ubi ſtatis fere periodis rediit.

4.) In habitu corporis ſpongiſiori, &

5.) Ætate jam conſiſtente, vel ſeniore.

β.) Fœminæ quidem exhibitionem illam facilius ferunt.

1.) Si ea ſint ætate, quâ ipſis ⊠ adhuc ſuccdunt.

2.) Si cohibitio illa per externa potius, aut interna illa remed. prorſus extra Menſium tempus exhibita, peracta fuerit.

3.) Si excretio hæmorrh. ipſis non â directo molimine, ſed ab extrinſeco, quod ut fere fieri ſolet, gravamine, nempe ab uteri imprægnati incubitu, aut alvi valde ſiccæ laborioſo conatu expreſſio orta ſit.

γ.) Annoſioribus tamen, quibus jam ⊠es ceſſarunt, aut, quæ in illis confiniis conſtitutæ ſunt, non ſecure cohibentur Hæmorrhoides.

δ.) Neque etiam traditionibus illis multum fidendum, quaſi moderari ſaltem, non verò penitus ſupprimere fluxum hæmorrhoidalem liceat. Longe enim facilius plenaria & pertinax quidem ſuppreſſio, quàm moderamen ejusdem obtinetur.

ε.) Quod ſi tamen præter intentionem contingeret eundem vel ſponte vel arte ſupprimi, tum ventilationibus ſanguinis vicariis per V. Ses in pede, circa Æquinoctia inſtituendas, aut, ſi pathemata graviora increbeſcant, per hirudinum applicationem ſuccurrendum.

ζ.) Hæmorrhoidum ſuppreſſionem per infauſta talia artificia inductam, ſi œdemata excipiant, cum abdominis intenſa inflatione, ſonticum certè eſt malum, cui neque qualitercunque revocatus fluxus (quod ipſum tamen ſatis difficulter, & vix cum ſufficiente ſucceſſu obtinetur,) effatu dignum ſolamen affert, niſi in vegetioribus ſubjectis, & habitus minus diffuſe ſpongioſi.

TAB. XIX.

FLUXUS HÆMORRHOIDALIS SUPPRESSUS.

Notanda hujus ſunt

I. *Differentia.*

Defectus fluxus hæmorrh. dupliciter conſiderandus eſt,

1.) quatenus α.) emanet, h. e. non ſuccedit, ubi ſecundum pleraſque circumſtantias probabiliter expectari debeat;

β.) vel jam aſſuetus iterum ceſſat, h. e. ſponte ſubſiſtens, aut arte cohibitus, ſolitis periodis non redit.

2.) Quatenus fluxus ſuppreſſus

α.) vel adhuc eruptionem molitur, atq; hinc circa locum excretorium varia hujus molimi-nis indicia præbet;

β.) vel nulla novæ eruptionis ſigna edit, verum priſtina potius fluxum antegreſſa, per fluxum verò ſubſequentem ſublata, pathemata, aut alia nova incommoda in partibus remotioribus inducit.

II. *Signa.*

1.) Fluxum hæmorrh. probabiliter expectare licet, quando in ætate virili, poſt prægreſſa varia pathemata ſpleneticc-hypochondriaca, varii ſpaſtici circa regionem Oſſis ſacri & lumbos dolores, impr. cum teneſmode conatu egerendi ſeſe exerant, intercurrente ſenſu rei alicujus duræ, v. g. nuclei intus in inteſtino recto hærentis, imò cum actualibus ani protuberantiis dolorificis, quas hæmorrhoides cœcas vocant, aut cum excretione muci viſcidi, inſtar Gum. Tracga. ſoluti.

 2.) Mo-

2.) Motus hæmorrhoidalis, eruptionem denuo molientis, proxima ſigna ſunt dolores tenſivi, per longitudinem Osſis ſacri, & juxta ejus latera in coxis, it. morſus intus in inteſtino recto prope exitum, ſæpe admodum ſenſibiles: nec non alia ſymptomata conſueta, v.g. tuſſis, fluxum ani antecedere vel comitari ſolita, circa ſtatas periodos, vel majores anni mutationes, h.e. verno, vel autumnali tempore, revertentia.

III. *Prognoſis.*

1.) Fluxus hæmorrhoidalis ritê ſuccedens, uti à gravibus variis malis, v.g. Melancholia, Nephritide, Mictu cruento, Podagra &c. præſervat, imo liberat, teſte Hippocrate L. VI. Aph. 11. ita ejusdem ſuppreſſio priſtina hæc mala utplurimum reducit.

2.) Sponte tamen ſubſiſtens non ita præſentiſſimas & graviſſimas noxas infert, majorem etiam renovationis ſpem relinquit, quam arte oppreſſus.

3.) Infauſta enim per artem imperitam cohibitio non ſolummodo dicta incommoda certo certius revocat; ſed & nova, imo pejora, v.g. Aſthma convulſivum, Catarrhum ſuffocativum, Vertiginem, quin Apoplexiam, Hecticam, Hydropem, monente jam Hipp. L. VI. Aph. 12. inducit.

4.) Tolerabilius omnino eſt, fluxum hæmorrhoidalem ſecundum præſentes circumſtantias non injuria expectandum, emanere, quam eundem, poſt factam eruptionem, vel crebriorem, præſertim ſtatis periodis, recurſum, ſubſiſtere, vel incongruis medicamentis ſupprimi: quorum utrumque etiam in ætate ſenili nunquam periculo vacat.

IV. *Remedia.*

1.) Maſſam humorum attenuant, atque obſtructiones in genere reſerant diluentia, aperitiva amara, hepatica & ſple-

& ſplenetica dicta, & pleraque, quæ alias in obſtructione ☒ium commendari ſolent.

2.) Motum ſanguinis ad inferiora blande invitant, laxantia, præſertim cum modo dictis aperientibus ſociata, v. g. Pil. Bech. Tartar. Bontii, de Ammoniaco Querc.

3.) Eruptionem fortius incitant ſtimulantia tum interna, v. g. Aloetica, Colocynthiaca, Helleborina, tum externa v. g. Suppoſitoria acria, frictiones cum foliis ficulneis, vel panno aſperiore, hirudines, equitatio.

V. *Methodus* medendi cum Cautelis Practicis.

1.) Vicariæ ſanguinis ventilationes vix unquam quidem fluxum hæmorrhoidalem ſuppreſſum ſufficienter compenſant; conducit tamen plurimum generalem talem ventilatoriam evacuationem medicamentis præmiſiſſe.

2.) Poſtmodum omni ſtudio ſanguinis diluitioni, attenuationi, atque obſtructionum reſerationi opera detur.

3.) Tandem, ſi aliqua, aut ſolita circa locum excretionis molimina compareant; modeſtè ſtimulantia ſubjungantur, v. g. doſis auctior Pil. Bech. quin & hirudinum applicatio tentetur.

4.) Nihil vero hic impetu tentandum, multo minus moliminibus iſtis ſpontaneis ceſſantibus, vel, ubi gravioris alicujus & profundioris viſcerum læſionis ſuſpicio ſubeſt;

5.) Potius incommoda in partibus remotis ſeſe exerentia, vel motum hæmorrhoidalem eminus ſaltem reſpicientia, temperantibus ⊕oſis, bland oribus laxantibus, VSe præſervatoria in pede, circa Æquinoctia repetenda, imo, ſi importunius urgeant, hirudinum applicatione præcaveantur & leniantur.

6.) Opiata vero & marina illa, antiſpaſmodica alias credita, v. g. Lap. Manat. Dens Hippopot. Unicorn. Ver. Priapus Ceti &c. exulent. Certè enim hæc ultimo loco allegata virtute pollent fluxum hæmorrhoidalem ſpecifice veluti cohibendi: utinam æque certa innoteſcerent Specifica eundem revocandi.

TAB. XX.

TAB. XX.

HÆMORRHOIDES COECAE.

Harum notanda ſunt

I. *Differentia:* Hæmorrhoides cœcæ ſolent diſtingui in turgentes & tumentes:

α.) Turgentes non ſolum vaſculorum ſanguiferorum infarctum, ſed præſertim etiam ipſius cuticulæ extenſionem inferunt, ita, ut veſiculæ ejusmodi pellucidæ, â ſanguine transparente lividæ, tactu mollis, non adeo exquiſitè dolorificæ ſed ſolo ferme ardore moleſtæ, faciem exhibeant.

β.) Tumentes, quæ etiam κατ' ἐξοχὴν cœcæ & dolentes audiunt, verùm ſiſtunt tumorem inflammatorium, â ſtaſi ſanguinis in vaſe aliquo hæmorrhoidali conceptum, vehementem non ſolum ardentem, ſed etiam vellicantem, pulſatilem dolorem inferentem, & nihil aliud ſunt, quàm verus furunculus in ſenſibili illa, non modo nervea, ſed & muſculoſa tunica inteſtini recti circa ſphincterem ani collectus, inflammatoria ſtaſi exquiſitiſſimum dolorem afferens.

γ.) Trahunt nonnulli huc alias quoque protuberantias, quin excreſcentias ulceraſcentes circa anum; ſed hæ plerumque contagio, & quidem Venereo, natales ſuos debent.

II. *Subjectum.*

1.) Hæmorrhoides cœcæ rarius in alia corporis diſpoſitione, niſi temperamento phlegmatico, aut de phlegmatico participante occurrunt.

2.)

2.) Eveniunt etiam non raro fœminis ex partu laborioſiori, vel ultimo geſtationis tempore, præcipue ſi multum deſideant, ex compreſſione inteſtini recti à fætu grandiore incumbente.

3.) Frequentius quoque obtingunt perſonis hæmorrhoidalem fluxum parturientibus, quam jam diu eidem aſſuetis.

III. *Prognoſis.*

1.) Hæmorrhoides turgentes ſcalpendo, vel alia ratione apertæ, fundunt ſanguinem non ſolum, quem continebant, ſed etiam plus ejusdem ſucceſſive ſuppeditant; ita, ut non raro ipſius fluxus hæmorrhoidalis initium præbeant.

2.) Poſt apertionem vero collabuntur & corrugantur, atque veluti papulas quasdam formant, quæ dein ſub fortioribus preſſionibus alvi egerendæ, ſanguinem denuo fundunt, idque ſine certo typo, ſive ordine, imo ferme aſſiduò.

3.) Aut ſi hoc facere deſiſtant, degenerant non raro in ulcuſcula pruriginoſa admodum moleſta.

4.) Hæmorrhoidum cœcarum tumores & dolores immanes quidem, vix tamen vitæ periculum inferunt.

5.) Quodſi tamen ultra 3. vel 4tum diem dolor & inflammatio perſiſtit, vix amplius diſcuſſionis ſpes ſupereſt, ſed ſuccedit ſuppuratio; Quâ factâ, ſi apertio & mundificatio negligatur aut protrahatur, facile fiſtula ani hinc enaſcitur.

IV. *Remedia.*

1.) Diſcuſſioni Hæmorrhoidum cœcarum dolentium, ſpecifica virtute inſervire dicuntur Infuſum Millefolii,

Suffimigium ex muribus marin., radix Telephii, aut Scrophulariæ, amuleti inſtar geſtata.

2.) Dolores mitigant

α) internè ♁oſa, emulſiva, & in caſu neceſſitatis, anodyna; it. blandiora laxantia, mannata & ſennata, præſertim cum ⊙ fulminante.

β) externè emollientia, & ſimul leniter reſolventia, v. g. fl. Verbaſci, Linariæ, (quibus vis ſpecifica ſolet tribui) it. mucilag. Sem. Cydon. Pſyll. rad. Sigill. Salom. &c.

Exempli loco:

℞. Sem. Pſyll. ℥j.
Rad. Sigill. S. ℥ß. F. c. ▽. roſ. mucilago, cui adde Album. ovi no. 1. Camph. ℈ß. Tincturæ Opii ʒß. M.

Vel ℞. Sem. Pſyll. Cydon. aa. ʒij.
Rad. Sig. Salom. ʒiij.
F. c. ▽. roſ. mucilago, adde vitell. ovi recens no. 1. Camph. gr. v. Opii gr. ij. M.

3.) Præſervationi favent tempeſtivæ VSes in pedibus, aut applicatio hirudinum tempore intercalari, non vero in ipſo paroxyſmo doloris inſtituenda, (non enim ſugunt hirudines tum appoſitæ.)

V. *Methodus medendi* cum Cautelis Practicis.

1.) Ante omnia quidem tentanda eſt diſcuſſio, tum per VSnem in ſtatu plethorico, tum per ſupra dicta ſpecifica tam interna, quam externa.

2.) Hac

2.) Hac vero minus ex voto ſuccedente, maturatio, & tandem apertio eſt promovenda, per cataplaſmata emollientia ex Cepis aſſatis, Fol. Malvæ, o°o Lini, Medulla crur. vitulin. &c. Imo tandem apertio chirurgica ope lanceolæ eſt tentanda. Hac enim peracta, omnis dolor in momento ceſſat. Conf. Hiſtor. Morb. Vratiſlav. pag. 195.

3.) Denique mundificatio & conſolidatio omni ſtudio eſt promovenda, tam per externa balſamica, v. g. ℞. Eſſ. Succin. Myrrh. a. ℥j. o°oi laterin. ℈j. M.; quam interna (præſertim ſi diutius protrahatur cura) Laxantia ſcilicet & depurationi lymphæ ac ſanguinis alias dicata, v. gr. Eſſ. Succin. cum Tinct. ♁ü ☐ſata.

TAB. XXI.

DE FLUXU MENSIUM NIMIO.

Fluxus Menſium nimii notanda ſunt:

I. *Signa.*

1.) Fluxus ⊠. ille reputari debet nimius, qui vel nimis confertim & copioſè, contingit, atq; etiam cum fruſtorum coagulatorum excuſſione conjunctus eſt, vel nimis citò, & utplurimum inordinatè, revertitur, vel juſtò diutius durat.

2.) Præcipuum autem criterium, quo fluxus ⊠. nimius â fluxu ſaltim largiori & abundantiori diſtingui poteſt, eſt tolerantia, vel δυσφορία patientum, nimirum ubi ante fluxum talem largiorem gravativus quidem languor adeſt, quem communiter pro debilitate interpretantur, qui tamen non ſolum non augeſcit, fluxu largiori inſequente, ſed potius miteſcit; ibi nondum exceſſus menſium agnoſci poteſt.

3.) Ubicunque vero hujusmodi valde largum fluxum non ſolum comitatur, ſed etiam inſuper ſequitur, & ſuperſtes manet vera aliqua debilitas, imprim. cum malo colore patientis magis magisquè increbeſcente, ibi utique fluxus nimius incuſandus eſt.

II. *Subjectum.*

1.) Menſium fluxus nimius, impr. confertim, & cum impetu factus, rarò obtingit junioribus, ſed annoſioribus potius, ſive circa confinia plenariæ ceſſationis ⊠ium conſtitutis, vel poſt abortum, vel molæ excluſionem, vitium aliquot uteri ſuperſtes foventibus.

2.) Junioribus quidem plethoricis, iracundiæ, aut ſpeculationibus ♀reis indulgentibus, fluxus ⊠ largior, imò

immo-

immoderatior & frequentior evenire poteſt; ſed ſi cum impetu & violentia inſigni erupiſſe dicitur, talis hæmorrhagia utplurimum abortiva eſt.

III. *Prognoſis.*

1.) Menſium exceſſus, præterquam planè ſummus, quod tamen in menſtruo fluxu proprie ſic dicto revera inauditum quiddam eſt, longe pauciores ulteriores noxas poſt ſe trahit, quàm qualiſcunque defectus.

2.) Abit tamen facilè in aſſuetudinem, & trahit poſt ſe varia incommoda, partim circa concipiendum & geſtandum fœtum, partim circa partum, & poſt eundem.

IV. *Remedia.*

1.) Orgasmum ſanguinis generalem temperant ♁res abſorbentes, ⊕ſi, Cinnabarini. Motum ſanguinis, ad uterum ruentis, divertunt Ligaturæ, & juxta Hippocr. conſilium, cucurbitulæ majoris applicatio ſubmammis. Vid. ejusdem Aphor. 50. L. V.

2.) Fluxum ſpecifica quadam energia moderantur Pilulæ Becherian. genuinæ, & ſecurius, ac lenius, Pilulæ Stahlianæ.

3.) Fluxum poſitive cohibent cum anodynis ſociata adſtringentia, v. g. ♁ Heurnii, quem in Comment. ad Hippocratis Aphor. ſuperius citato proponit:

℞. Sem. Hyoſc. alb.
Papav. alb. ãã. ʒj.
Lap. Hæmat.
Corall. rubr. ãã ℥ß.
Camph. ℈ß.

Doſis ʒß. mane & veſperi capienda. It. Vitellus ovi ex Gallina mactata exſecti c. N. M. à Lentil. commendatus in Miſcell. Pract. p. 480. Denique Millefol. ejusque Eſſentia.

4.) Tonum partium roborant ♂ialia, vulgò aperitiva dicta. It. ⊖ia ♈lia aut ⏝ urinoſi c. Tinct. ♀ri.

V. *Methodus medendi* c. Cautelis Practicis.

1.) Fluxus ⊠uus pariter ac Hæmorrhoidalis nimius, promptius plenariam ſuppreſſionem, quàm aliqualem ſaltem moderationem admittit.

2.) Plenaria tamen fluxus menſtrui cohibitio, præter intentionem facta, facilius convenientibus medicamentis corrigi poteſt, quam hæmorrhoidum ſuppreſſio.

3. In fluxu ⊠ nimio ad juſtum moderamen redigendo Pilul. Becheri, aut Stahlii plus præſtant, quam ullum medicamentum.

4.) In malo verò tam confertim, quàm juſtô diutius & ſæpius infeſtante, Infuſa cum epicraſi laxantia, etiam cum vino parata, ſatis commodam operam præſtant.

5.) Si fluxus ſimultaneus, copioſus, & vehemens contingat, & magna quantitas jam profuſa ſit, habent locum adſtringentia etiam paulo fortiora, v. g. Crocus ♂. ♁alis, ad gr. iv - v. c. gr. j. MP. de Cynogl.

6.) Interpoſitis his, quæ orgasmum ſanguinis contemperant, nempe ⦶ſis & Cinnabarinis.

7.) Neque etiam pro diverſione affluxus in tali caſu contemnendæ ſunt Ligaturæ.

8.) Abuſus Opiatorum hic utique etiam vitandus, aliàs, præſertim cum adſtringentibus largius data, modo Hecticam, aut febrem lentam adminimum, modo Oedemata, quin hydropicos tumores invitant.

9.) In qualicunque nimio fluxu, præſervativè plurimum prodeſt V. S., intermedio tempore, & juniore adhuc ætate in brachiis, aut ſine ullo ſcrupulo, in pedibus inſtituta.

TAB. XXII.

TAB. XXII.

DE

SUPPRESSIONE MENSIUM.

Hujus notanda ſunt

I. *Differentia.*

Defectus fluxus ☒rui triplicem meretur conſiderationem,

1.) juſto tardius erumpit, atque ultra tempus ſolitum, annum ſc. 14tum, imò ad 20mum usque aut per totum vitæ tempus emanet,

2.) maturius quam par erat, hoc eſt, ante annum 49. ceſſat,

3.) ſolito majora intervalla format, h. e. ultra tres ſeptimanas ſubſiſtit, aut juſto parcius, vel brevius fluit.

II. *Subjectum.*

1.) Menſium defectus, imminutio, & pedetentim invaleſcens ſuppreſſio familiarius evenit præſertim plethoricis, ſpiſſo tamen ſanguine affectis, & mucido lentore ſeri laborantibus, vitæ ſedentariæ deditis, potui parciori aſſuetis, frigori frequentius expoſitis, mœrori, terrori, anxio deſiderio, obnoxiis.

2.) Repentinam autem oppreſſionem facile incurrunt, quæ proxime inſtante, aut jamjam emicante fluxu, largas è partibus ſuperioribus ſanguinis emiſſiones frivole ſuſcipiunt, aut ventriculum emeticis draſticis, aut aſſumptis dyſpeptis, v. g. placentis pinguioribus & calidis, pane recens ex furno extracto, turbant & onerant, ſub illo ipſo temporis articulo pedes ac partes inferiores ▽æ frigidæ immittunt, ibique diutius commorantur.

3.) Fœ-

5.) Fœminæ, quibus fluxus menſium cum phaſibus ☽æ conſpirat, ita, ut circa Novilunium, vel Plenilunium contingat, illæ plerumque & ordinatiorem & conſtantiorem fluxum experiuntur; Quibus vero promiſcue ſine obſervatione phaſium ☽æ, menſes fluunt, nunquam ſatis has certas periodos obſervant, ſed communiter, vel anticipant, vel poſtponunt, donec magis magisque titubando, ſenſim plane deficiant.

III. *Prognoſis.*

1.) Menſium defectus longe familiarior eſt, præſentiora quoque & graviora damna infert, quam eorum exceſſus. Morbi enim muliebres tantum non omnes defectum menſium aut cauſam, aut comitem habent.

2.) Menſium defectui, multo magis eorundem ſuppreſſioni familiariſſime ſuccedunt anguſtiæ ſub motibus corporis, præſertim aſcenſoriis, aſſitudo artuum, dyſpnœa, palpitationes cordis, pathemata hypochondriaca, ſuffocationes imo Epilepſiæ hyſtericæ, ſpaſmi artuum, convulſivi affectus, Paralyſes ſpuriæ, dolores arthritici, Vertigines, Cephalalgiæ contumaces, Hemicraniæ, Eryſipelata, Ulcera crurum cacoëthea, denique Hæmorrhagiæ effrænes narium, Hæmoptyſis, Vomitus cruentus periodicus, Cachexia, Oedemata, quin Hydrops.

3.) Quibus fluxus menſium admodum præcox emicat, iis quoque maturius ceſſat, & vice verſa: quibus tardius erumpit, iis magis cito deſinit.

4.) Quæ fluxum menſtruum plane non experiuntur, illæ utplurimum aut ſunt ſteriles, aut valetudinariæ.

IV. *Remedia.*

1.) Plethoræ ventilandæ inſervit, adeoque nimiæ vaſorum diſten-

diſtenſioni, & porro oppletioni ſuccurrit VSio, tempore intermedio, in brachio, inſtante autem fluxu, in pede inſtituta.

2.) Sanguinem ſpiſſiorem attenuant, & Seri mucoſitatem reſolvunt:

α) quæ aperitiva vulgo audiunt, v. g. Rad. Ari, Rubiæ Tinctorum, Cuccum. Cichor. Taraxac. Gramin. Herb. Fumar. Abſinth. Centaur. min. Chamædr. Cuſcuta. Capill. ♀ris, Marrub. Abrotan. Gum. Ammon. Galban. Sagapen. ⊖ia digeſtiva.

β) pleraque Alexipharm. & anticatarrhalia, v. g. Rad. Angel. Pimp. Helen. Imperatoriæ, Vincetox. Petaſit. Leviſt. Marum verum, Roſmarinus, Serpillum, Coſtus verus, Cinamom. Maceres, Sem. Aniſ. Fœnicul. Myrrhata, Crocata, Succinata.

3.) Specifica virtute emmenagoga pollere creduntur Flor. Calendul. Cheiri, HB. Meliſſæ, Puleg. Sabinæ, Rad. Bryon. Borrax Veneta, ₒ°ₒ ex arillis Cynosbati expreſſum, Pil. Becher. Fuligo tum cruda, tum ⏜ & ₒ°ₒ ejusdem.

4.) Motum ad locum excretionis debitæ invitant VS. in talo, Pediluvia, Inſeſſus, Laxationes per octiduum continuandæ, ſive per Pil. Bech. ſive per Infuſ. aliquod, ex ſupra dictis aperitivis, cum Senn. & Rhab. ac Helleb. nigr. paratum; tandem applicatio ⊖is △lis urinoſi, ope inſtrumenti Glauberiani immediate ad uterum: inſtruendo præprimis horum ſubſidiorum apparatum, verſus tempora conſueta & debita hujus excretionis, aut verſus extantiores phaſes ☽æ, ſc. Novi- vel Plenilunium.

5.) Blandam Venæ Portæ, & vaſorum vicinorum ſtricturam inducunt, hincque expreſſionem ſanguinis per uterum promovent ♂lia, temperantiora tamen, neq;

acidis fortioribus nimis alterata, v. g. Limat. ♂. tenerior, Crocus ♂. c. 🜍re, Crocus ♂. c. ⊖ibus Stahlii. Eſſ. ♂. c. Succo pomorum, Eſſ. ♂. helleborat. Wedel. Tinct. ⊕li ♂. Ludovici, ut & Zvvölfferi; Imo huc etiam faciunt Fl. recent. Acaciæ, nec non Eſſ. Millefol.

6.) Symptomata graviora, v. g. anxietates, dolores & phlogoſes intercurrentes, mitigant ⊖ſa c. Cinnabar. ſociata, certe hoc nomine longe præferenda.

V. *Methodus medendi* c. Caut. Practicis.

1.) Tria potiſſimum in cura attendenda: 1.) plethora, quo magis urget, eo magis ejusdem imminutio reliquæ medicationi præmittenda, 2.) debita ſanguini fluxilitas concilietur, & viæ expediantur, 3.) tum demum motus ad locum excretorium invitetur, leniter ſtimuletur, revocetur.

2.) In junioribus, infra annum 18. conſtitutis, ſæpe, atque VSne, ſolis aperientibus & leniter ſtimulantibus adjuta, Natura excretionem peragit.

3.) Ubi vero præſentiora incommoda vere urgent, tum, pro commodiore ſanguinis ſpiſſiuſculi attenuatione, neceſſario præmittenda videtur, ibi etiam non adeo anxie de VSne dubitandum eſt.

4.) Ante omnia prudens ſubordinatio medicationum hic eſt neceſſaria, ita, ut alterantia, & quomodocunque aperientia ſubjungantur debitis ventilationibus, conjungantur vero modeſtis commotionibus ſanguinis per agiliorem vitæ rationem; ſtimulantia autem, non, niſi his præmiſſis, & ſanguine jam ad exitum diſpoſito, veluti colophonis loco addantur.

5.) Pellentia ſive ſtimulantia improvide adhibita, h. e. in ſtatu inſigniter plethorico, non præmiſſa primarum

via-

viarum repurgatione, & alvi aperitione, ſanguinis diluitione & attenuatione, familiariter majores ob ſtipationes cum ſummis anguſtiis & anxietatibus, aut heteroclitas per loca aliena ſanguinis eruptiones, imo hecticas, aut ſane lentas extenuantes febriles, phthiſicas, cephalalgicas, ſpaſticas, imo convulſivas conſecutiones, inducunt; in ſpongioſioribus vero Cachexiam, imo tandem Oedemata poſt ſe trahunt.

6.) Idem quoque tenendum eſt de ♂ibus △ibus, quæ pariter quantitati ſanguinis abundanti, & qualitati non ſatis dilutæ plane non quadrant.

7.) Vulgata illa opinio in ipſis paroxyſmis febrilibus, ut & fluxu menſtruo durante, uſum remediorum minus fore tutum, error eſt; ſiquidem illo ipſo tempore exhibita remedia, (ſed NB. convenientia,) longe felicius atque efficacius operantur, quam extra hanc opportunitatem temporis data.

8.) Hinc, ſi menſes fluant, non rite tamen, nec ſufficiente copia, aut conſiſtentia debita, tum omnino placidum eorum ſucceſſum per lenia ſtimulantia promovere licebit.

9.) Ceſſante vero fluxu, diluentibus potius & aperientibus per totum illud tempus intermediam inſiſtendum, ac non, niſi verſus periodum excretionis inſtantis, ad emmenagoga recurrendum.

10.) Eminent inter hæc Myrrhata & Crocata, quibus, ſi conamina ad excretionem laborioſa concurrunt, Eſſ. Millefol. jungi poteſt. v. g.

℞. Eſſ. Millefol. p. iij.
Succin. p. ij.
Myrrhæ. p. j. M.

Vel:

℞. Eſſ. Millefol. ℥j.
Succin. ℥ß.
Croci Orient. ℈j - ʒß. M.
Doſ. XXX - XL. gtt. bis de die.

II.) Faciunt quoque ad ſcopūm hunc ſequentes Pilulæ:

℞. Extr. Card. Ben.
Fumar.
G. ✱. in 🜊to ſquillit. ſolut. aa. ʒj.
Myrrh. electæ,
Aloës Soccotrin. aa. ℈j.
G. Heder. ʒß - ℈ij.
Croc. ♀ſat. gr. XV. M. F. MP.
Doſ. gr. XV.

TAB. XXIII.

HÆMORRHAGIA UTERINA,
tam abortiva, quam partum legitimum concomitans, aut inſequens,
ſive
LOCHIORUM FLUXUS NIMIUS.

Notanda hic ſunt

I. *Signa.*

α.) Hæmorrhagia abortiva eſt, quando fœminæ maritatæ poſt 3. vel 4tam ☒ium, hactenus ſubſiſtentium, periodum, ſucceſſivam ventris turgeſcentiam, & alia impraegnationis ſigna, ſanguis ex utero manare incipit, ſatis quidem leniter & modeſtè ab initio, inſtar legitimi fluxus menſtrui, (qualem & gravidis citra abortum contingere poſſe, Obſervationes docent,) tandem tamen enormi copia ac violentia erumpit, cum inſignibus anxietatibus & lipothymicis, imò ſyncopticis, deliquiis, præcipue poſt abortum, ſemel jam, vel iterata vice, & ferè circa idem geſtationis tempus, factum.

β) Aut quando poſt vehementiorem Animi corporisq; motum, v.g. caſum ab alto, iram, terrorem, potum æſtuoſiorem, pellentium improvidum uſum, ſtatim cum impetu enormi ſanguinis profuſio gravidæ evenit.

γ.) Partum legitimum non æque frequenter, ut abortum, comitatur, rarius antecedit; non ita raro verò inſequitur inſignis ſanguinis profuſio, aut fluxus lochiorum nimius, cum anxiis, utplur. torminoſis, & valde dolorificis ſpaſticis in abdomine, & circa uterum

imprimis, ſenſationibus, idque fere ſub tardiore ſecundinarum ſucceſſu, aut portionis earundem avulſæ reſtitatione in utero.

II. *Subjectum.*

Hæmorrhagia talis uterina, tàm abortiva, quàm partum legitimum comitans, aut inſequens, facilius evenit, plethoricis, cholericis, diætæ vinoſæ addictis, fluxum ⊠ruum largiorem, quin ferè nimium, experiri ſolitis, V. Sem medio geſtationis tempore negligentibus, abortum etiam ſemel, iterumque, ſuppeſſis, atque â puerperio proximè prægreſſo minus recte expurgatis.

III. *Prognoſis.*

1.) In abortu, quò immaturior eſt conceptus, eò gravior hæmorrh. comitàtur ejus eliſionem.

2.) Hæc ubi admod. jam invaluit, ante abortus excluſionem peractam, nulla ſperanda eſt remiſſio, nedum ceſſatio.

3.) Idem etiam de Fluxu Lochiorum nimio ſentiendum, ubi Secundinæ vel in totum, vel ex parte reſtitant, ſcil. nullam, niſi ſecundinis perfectè excretis, fluxus hujus obtineri poſſe mitigationem.

4.) Fluxus Lochiorum nimius, imprim. c. impetu erumpens, ſonticum certe periculum minatur, & ſæpe intra quadrantem horæ puerperam graviſſimè exhaurit, imo jugulat.

5.) Lentior etiam, diuturnus tamen, & pariter juſtô copioſior, fluxus vel gravem ⊠. perturbationem, vel ſterilitatis, aut certe infelicioris geſtationis, periculum inducit.

6.) Mediocris tamen exceſſus minoris periculi eſt, quàm notabilis defectus, nedum plenaria ſuppreſſio, etiam poſt fluxum largiorem facta.

IV. *Re-*

IV. *Remedia.*

1.) Metum ejusmodi hæmorrh. præoccupant α.) VS. medio geſtationis tempore adminiſtrata, imò, ſi reliquæ circumſtantiæ exigere videantur, etiam circa partus inſtantis tempus repetita, β.) decens poſt legitimam fœtus & ſecundinarum excluſionem, ligatura abdominis, & γ.) quies & tranquilla continentia puerperæ, impr. abſtinentia aut temere affectata orthoſtadia, aut multis ſermocinationibus.

2.) Commotionem ſanguinis orgaſticam ſedant pulveres abſorbentes ⊕oſi & Cinnabarini.

3.) Ipſum ſanguinis profluvium cohibent adſtringentia, inter quæ tamen mitiora eligantur, v. g. Corallata, ♂ia, v. g. Crocus ♂. ♃alis, ad gr. v. vj. vij. c. abſorbente aliquo, & gr. j. vel iß. MP. de Cynogl. it. Tinct. ⊕li ♂. Ludovici, porro ſpecies de Hyac. Trochiſci de Carabe, tandem Millefol. ſive in forma Eſſ. ſive Infuſi, ſive Extracti, adhibendum.

4.) Fluxum ad juſtam mediocritatem reducunt, ſine plenaria ſuppreſſione, Pil. Stahlii, in robuſtioribus etiam Becherianæ, ſed genuinæ.

V. *Methodus medendi* c. cautelis Practicis.

1.) In ejusmodi caſibus, ubi vehemens talis ſanguinis ex utero inprægnatis profuſio in horas invaleſcit, & præſentiſſimum lethalis eventus metum incutit, præprimis, ubi Lipothymiæ jam prævaluerunt, adeoque nulla fœtus conſervandi ſpes ſupereſt, ibi neque otioſum ſpectatorem eſſe, neque adſtringent. & roborantibus abortum retardare decet, ſed potius ejusmodi excluſio maturanda & promovenda eſt, quod fieri poteſt per hepar Anguillæ ad. ℈j. in MRa analeptica datum.

2.) Pa-

2.) Pariter quoque, ſi partum legitimum impetuoſa ſanguinis Lochialis effuſio ſubſequatur, quamdiu Secundinæ, aut laciniæ illarum reſtitant, irrita ſunt omnia conamina aliter ſubveniendi; medicatio verò per adſtrictionem etiam actu noxia.

3.) Abortu tandem excluſo, aut ſecundinis perfectè excretis, tum demum hæmorrh. comes moderamen admittit, quod nihil certius præſtabit, quam modo laudata MP. Stahlii, quæ Secundinarum quoque excretionem adjuvat.

4.) Non in conſultum tamen eſt, impr. poſt abortum, etiam moderamine debito obtento, uſum hujusmodi per dies aliquot continuare, ut uterus rite expurgetur, id quod poſt abortum Natura ſibi relicta, rarò ſufficienter peragit, & hinc novi abortus cauſa eſſe poteſt.

5.) Profuſionibus repentinis, ſi nullum aliud remedium efficax ad manus ſit, opponenda utique ſunt Adſtringentia: Inflammationis tamen & febris ſuperventuræ periculum, ſummo ſtudio per temperantia, diſcuentia, & diapnoica blanda præoccupandum eſt.

TAB. XXIV.

FLUXUS LOCHIALIS IMMINUTUS

aut plane ſuppreſſus,

Circa *Fluxum Lochialem imminutum*, aut plane ſuppreſſum notanda ſunt

I. *Signa.*

1.) Fluxus Lochiorum legitimus vix intra 14. dies penitus ceſſat, non, quod toto hoc tempore ſanguis fluat, quod rarius ſeptimum diem tranſit, ſed poſt ſincerum ſanguinis fluxum, ichor, magis magisque palleſcens, tandem quantitate quoque indies decreſcens, plane deſinit.

2.) Quantitas c. habitu & ſtatura puerperæ, cum excretionibus expreſſis, tam in genere menſtruis, quam in ſpecie Lochialibus, huic individuo familiaribus, proportionem ſervare debet, â qua norma ſi deflectat lochiorum ſucceſſus, ſtatus eſt p. n. & morboſus.

II. *Subjectum.*

Imminutionem, quin omnimodam ſuppreſſionem Lochiorum facile incurrunt fœminæ plethoricæ, mœrori, timori, terrori valde obnoxiæ, refrigerium incautè admittentes.

III. *Prognoſis.*

Rariſſima ſunt exempla, ubi puerperæ, Lochiorum malo ſucceſſu, nedum plena emanſione, tolerabiliter ſe habent, communiſſimè ſc. non ſemper in præſenti, attamen inpoſterum certiſſimum ipſis creat periculum. Sequuntur non ſtatim non modo cōmunia excretionum ſanguinearum ſuppreſſarum incommoda, angu-

R ſtiæ

ſtiæ & anxietates circa præcordia, & varii ſpaſtici affectus in abdomine, ſed propemodum longe certius, quam in ulla alia hæmorrhagia, niſi cum vulnere ſenſibilioris partis conjuncta, Febres inflammatoriæ, Purpura miliaris, & ſtatus puerperæ admod. ſonticus; imposterum verò fœcunditatem & feliciorem conceptionem, ac geſtationem non parum turbat, & ſtabiles inflammationes abdominis, ac varios ſpaſticos hypochondriaco-hyſtericos affectus poſt ſe trahit, inſufficiens Lochiorum ſucceſſus.

IV. *Remedia.*

1.) Debitum Lochiorum ſucceſſum promovent & conſervant Crocata, v. g. Crocus in cibis, parciſſimè tamen ad levem juſculorum tincturam uſurpatus, it. Eſſ. Croci ſaturatior, ſed itidem moderatiſſimis doſibus, ad pauculas gutt. cum aliis adhibenda, v. g.

℞. Eſſ. Scord. per 🜄 Rſſ. paratæ. ℥j.
Pimpin. (quæ c. 🜄 debiliori extrahi poterit) ℥ij.
Croci ℈j. M. Doſ. gtt. xxxv. bis l. 3. per diem.

2.) Quodſi verò fluxus nimis parcus ſtimulo indigere videatur, addi poterit Eſſ. Myrrh. ℥j. & ſimili methodo MRa. laudata propinari.

3.) Illis quæ etiam alias non inſuetæ ſunt, neque febrilis alicujus exæſtuationis indicia præſto ſunt, (impr. 4to die jam ſuperato,) modicum vini, ſed generoſi tùm in juſculis, tum etiam bibendum datum, non ſolum periculo vacat, ſed ſæpe etiam uſu non caret.

4.) Ad febriles exæſtuationes præoccupandas ſemper ſub noctem exhibeatur doſis moderata pulveris leniter diapnoici, ex. Oc. 69. l. Matr. perl. præparat. p. iij. & ♁ diaph. p. ij.

5.) Imo, ubi jam actualis æſtus præternaturalis emicat, ⦶ quoque addi poteſt. Nitrum enim â gr. vi. ad viii. exhibitum,

bitum, innoxium hic eſſe, neque ullo modo diarrhœas (puerperis alioquin valde formidabiles,) inducere, ſed potius præoccupare, quin mitigare, quotidiana experientia abunde confirmat.

6.) Pil. Becher. aut Stahl. hoc in caſu cuicunque uti, vel integrum, vel libitum fuerit, & commode omnibus aliis ſtimulantibus & pellentibus, utpote minus fidis minusque tutis ſuperſedebit.

V. *Cautelæ Practicæ.*

1.) Quando Lochia intempeſtivè ſubſiſtunt, aut planè ſupprimuntur, nihil magis cavendum, quam, ne illorum revocationi opera impendatur per calidiora Caſtoracea, Myrrhata, Aloëtica, Uterina, copioſius ingeſta. Vel enim obſtructio augetur, & febres inter gravia abdominis pathemata provocantur; vel Lochiis etiam denuo erumpentibus, inflammatio uteri & febris perdurant.

2.) Præſtat potius orgasmum ſanguinis temperare & cohibere abſorbentibus, diapnoicis, ac Cinnab., æſtuoſos verò impetus etiam nitratis, adeoq; incommodis potius ex Lochior. ſuppreſſione metuendis præoccupandis, quam fluxui directe revocando operam dare, prælert. ſi jam ultra νυχθήμερον ſubſtiterit.

3.) Quod ſi in actualem febrem exardeſcat morbus, tunc his ipſis potius abſorbentibus, temperantibus & diapnoicis inſiſtatur, parciſſimis doſibus temperatorum Alexipharmacorum ſubordinatis, conjuncto regimine modeſtiſſimè diapnoico, nullo autem modo ſudatorio, abſtinendo ab omnibus irritationibus ad quaslibet evacuationes, imprimis verò per alvum, ut & ſopitionibus intempeſtivis per Opiata.

TAB. XXV.

DE MALO HYPOCHONDRIACO-HYSTERICO.

Notanda hic veniunt

I. *Signa* Mali

α) Hypochondriaci ſunt. 1.) frequentes tenſiones & preſſiones, imo interdum acerbiores dolores ſub coſtis, frequentius tamen in latere ſiniſtro, quam dextro, aut certe in hoc magis tranſitoriè, & cum volatico æſtu, imprimis capitis, & rubore faciei ſtipati, aſt 2.) ſine formali febre, aut alio conſtanti typo, ſæpe tamen & multum per intervalla infeſtantes ac præcipue poſt errores diæteticos atque pathemata animi recrudeſcentes, 3.) cum appetitu vago, communiter tamen auctiore, & ſatis avido, 4.) alvo mox fluidiore, mox pertinaciter adſtricta, communiter tamen ſtrictiore, 5.) Urina in paroxyſmis gravioribus emiſſa fere limpida, extra hoc tempus vero cryſtallulos ⊖inas ☐eas lateribus vitri affigente, 6.) Ructibus, borborigmis, flatibus, palpitatione cordis, familiaribus, 7.) frequentius ſuſpiriis & anguſtiis præcordialibus, imo ipſius animi angoribus, & non raro deliriis anxiis, 8.) raro cum exquiſito dolore capitis, ſed potius vertiginoſa & gravativa ejusdem perturbatione, atque cogitandi ac reminiſcendi veluti impotentia.

β) Hyſterici ſunt pathemata modo recenſita tantum non omnia, ſed fere acerbiora, & 1.) cum ſenſibili, & ſæpe,

pe tactu externo perceptibili, volutatione in abdomine inferiore, hujusque ad præcordia & fauces adſcenſione, ac reſpirationis temporaria interceptione, ſive ſuffocatione, 2.) vomitibus, aut certe vomendi conatibus, 3.) doloribus capitis, aut fere hemicranicis, aut potiſſimum frigoris exquiſiti exiguam circumferentiam obſidentis, inferentibus, 4.) evidentioribus ⊠ium ataxiis, aliisque uteri vitiis, ſtipata.

II. *Subjectum.*

Facilius & frequentius huic malo obnoxiæ fiunt 1.) perſonæ temperamenti Melancholici, aut Sanguineo-Melancholici, 2.) ſtatus corporis plethorici, 3.) vitæ deſidi, ſpeculationibus indulgentes, 4.) potui parciori aſſuetæ, ſatis tamen edaces, 5.) juvenes intra annum 18. & 25. conſtituti, 6.) fœminæ menſium ceſſationem expertæ, mœrori, aut iracundiæ multum deditæ &c.

III. *Prognoſis.*

1.) Pathemata Hypochondriaca plerumque plus formidinis quam periculi afferunt.

2.) Majoris vero periculi eſt malum Hypochondriacum in ſenioribus, quam junioribus: quippe ineunte jam virili ætate, præſertim vero mutata inſimul diæta, & vita ſedentaria, ſponte eodem liberari ſolent.

3.) Fluxum hæmorrhoidalem paſſionibus hypochondriacis ſupervenire bonum eſt; aſt paſſiones hypochondriacas hæmorrhoidibus ſubſiſtentibus, vel ſuppreſſis, ſuccedere, malum.

IV. *Remedia.*

1.) Generalem ſanguinis imminutionem præſtat VS. in brachio; ſpeciali magis ejusdem derivationi inſervit

vit VS. in pede: apertio hæmorrhoidum per hirudines: fluxus menſtrui in fœminis promotio.

2.) Sanguinis ſpiſſioris diluitionem & attenuationem promovent potus largior, & motus proportionatus, ſibi invicem ſubordinati, atque prudenter conjuncti. Porro remedia alias antiſcorbutica dicta: ſuccus Cochleariæ, Extract. Fumariæ, Abſinth. Cent. min. G✱. Galb. it. ⊖ia digeſtiva: 🜿 ⊕latus, 🜿 🜿ſatus, Liquor ∇. fol. 🜿ri, ⊖ 🜿. Tinct. 🜿.

3.) Spaſticas partium affectarum ſtricturas demulcent ⊕oſa cum Cinnabarinis, porro blanda Laxantia, & imprimis Enemata emollientia ∘°∘ſa.

4.) Ructibus præoccupandis, & ſtaſibus diſcutiendis inſerviunt tum modo laudata ⊖ia digeſtiva, & laxantia, in ſpecie vero Pilul. Polychreſtæ Becherianæ & Stahlianæ; tum ita dicta Carminativa, v. g. Flor. Chamom. in ſubſtantia, vel decocto uſurpati, Eſſ. Cort. ⊙ant. rad. Pimp. alb. Gentianæ, ⁓ Aniſi, vel alia ⁓uoſa & aromatica poſt paſtum modice ſumpta.

5.) Legitimum alvi ſucceſſum promovent potus ſufficiens, 🜿us 🜿ſatus, vel alia ⊖ia digeſtiva verſus paſtum exhibita, Eſſ. Helleb. nigr. ſaturatior, ad gtt. XL. interdum aſſumenda, cibi lubricantes, v. gr. pruna Damaſcena, rapæ exſiccatæ, & ad mollitiem coctæ, Cremor hordei &c. radix Altheæ ſubinde maſticata.

6.) Tonum fibrarum & vaſorum, per ſanguinem reſtagnantem nimis diſtentorum, reſtituunt ac roborant ♂lia, v. g. Limat. ♂ tenerior cum pauco Cinamomo & ſaccharo, occultandi gratia, exhibita, Crocus ♂. aperit. ♁iatus, Croc. ♂ 🜍atus Ludovici, Croc. Martis

tis' c. ⊖ibus Michaëlis, Tinct. Mart. cydoniata, cum ſucco pomor. Porsdorff. parata, Tinct. Mart. Helleborata Wedelii, Eſſ. ⊕li ♂is Ludovici, cujus in hoc affectu encomia vid. in Hiſtor. morborum Vratislav. graſſ. p. 27. porro Acidulæ, & pleraque vulgo ſplenetica dicta, imprimis Eſſ. Adiant. alb. & Millefol. denique ⊖ia △l. Urinoſa.

V. *Methodus medendi.*

1.) In gravioribus pathematum horum exacerbationibus, præſertim anxietate præcordiali enormiori, reſpirandi difficultate, palpitatione cordis, conjunctis, & à ſiccitate, imo potiſſima adſtrictione alvi, ut fere ſit exordium, nactis, ante omnia alvus aperiatur id quod commodiſſime per enema obtinetur.

2.) Ipſæ vero ſpaſticæ tenſiones, & flatulenta pathemata, efficaciter, & fere certius ſubiguntur atque ſedantur per pulveres ⊕oſos & Cinnabarinos, quam Opiata & Carminativa calidiora & acriora.

3.) Extra paroxyſmos vero ventilatio ſanguinis eſt inſtituenda, per VSes circa Æquinoctia repetendas, tum dilutio & attenuatio ejusdem tentari poteſt, magis tamen per ſubſidia diætetica, potum & motum auctiorem, quam per remedia pharmacevtica.

4.) His præmiſſis, denique locum habent ♂lia & ⊖ia △ia, conjuncto ſemper, & ſubjuncto potu ſufficiente, & motu proportionato.

VI. *Cautelæ Practicæ.*

1.) Plus valet in hoc affectu curando, aut ad minimum mitigando, Diæta, quam Pharmacia.

2.) Diæta

2.) Diæta tamen nimis anxia & ſcrupuloſa nullo modo eſt ſuadenda.

3.) Ventilationes ſanguinis in hoc morbo adeo ſunt neceſſariæ, ut, niſi illæ debito tempore, & ſ. q. adornentur, reliqua conſilia, regimina & medicationes plane ſint irritæ; tanto magis, ſi excretiones ſpontaneæ, aut evacuationes artificiales præceſſerint.

4.) Si pathemata magis circa ſiniſtrum latus, ſub coſtis ejus lateris affligant, cum anguſtiis & anxietatibus, tàm phyſicis, quam moralibus, mœrore timido, &c. præſtat in pede venam ſecare; Sin non in dextro magis latere, aut abdomine moleſtæ illæ tenſiones & preſſiones ſentiantur, tùm poteſt etiam in brachio V. S. celebrari, niſi forte peculiaris diſpoſitio vertiginis circa caput, aut ſenſibiliorum vitiorum in pectore ſubſit: tunc enim V. S. in pede tutior.

5.) Quando affectus jam adeo devolutus eſt, ut excretiones hæmorrhagicas per Vomitum, aut mictum cruentum, imò etiam Hæmorrhoides, reſpiciat, abuſus Myrrhatorum, & Aloëticorum ſolicitè vitandus eſt.

6.) Martialia non dentur, niſi 1.) præmiſſa ventilatione debita, & dilutione atque attenuatione ſanguinis, 2.) doſibus minoribus, ſed per aliquod tempus continuandis, 3.) ſubjuncto, & conjunctio motu proportionato, 4.) neque etiam, ubi calor præternaturalis, aut profundioris labis in viſcere aliquo juſta ſuſpicio adeſt.

7.) Eadem quoque monita circa acidularum uſum tenenda, utpote quæ non, niſi largiori quantitate hauſtæ

hauſtæ, deſideratum effectum præſtare ſolent; Phthiſicis verò, imo in genere omnibus, qui teneriore & aridiore corporis habitu ſunt præditi, certiſſime nocent.

8.) Limatura ♂. cruda ſi quis uti conſultum duxerit, attendat, num poſt ejus uſum ructus nidoroſi & veluti alliacei ſurgant, ac ſpontanea laxatio alvi cum egeſtione fæcum nigricantium ſequatur: hæc enim ſigna felicis operationis ſunt, atque ulteriorem continuationem permittunt.

9.) Hypochondriacis vertiginoſis, aut de memoriæ debilitate conquerentibus, Cucuphæ illæ, aromaticis & nervinis calidis ſuffarctæ, raro conferunt, ſæpiſſimè verò nocent: magis neceſſarium eſt eos monere, ut præcordia, & partes inferiores, imprim. verò pedes â frigore præmuniant.

10.) Malum hyſtericum in fœminis eadem fere ratione tractari debet, ac Malum hypochondriacum in viris: niſi quod illic primaria ratio ⊠ium & aliarum Uteri expurgationum per Lochia, ſecundinarum &c. excretionum habenda ſit.

11.) Dolores capitis, præſertim cum frigoris cujusdam ſenſu affligentes, nihil æque efficaciter ſublevat, quam ♈. Camph. impr. poſt præmiſſam debitam ventilationem ſanguinis, alvo prius expedita, & internum orgasmum temperantibus, & pediluviis conjunctis.

12.) Graviores Mali Hypochondriaco-Hyſterici exacerbationes ſatis promptè quidem per Opiata ſedantur; aſt non ſine duplici hoc incommodo, 1) ut inpoſterum tantò citius & vehementius recrudeſcant, & 2.)

 non

non ſolum alias efficaces medicationes, ſed & has ipſas per Opiata conſopitiones, poſtmodum aſpernentur.

13.) Caſtoreum famoſum quidem, ſed fumoſum nimis medicamentum eſt, & facile caput obnubilat, atque præcordiorum anxietates auget. Præſtat itaque in nauſeabundis, vomibundis, & ſurſum vergentibus anxietatibus, eôdem abſtinuiſſe.

14.) Millefolium ſpecificâ quidem, in turbis circa Venam P. moderandis, efficacia pollet; attamen in hæmorrhoidariis ejus uſus conſultius omittitur, & rectius in fœminis, ad laborioſiorem ⊠ium ſucceſſum promovendum & expediendum, adhibetur.

TAB. XXVI.

TAB. XXVI.

DE ASTHMATE CONVULSIVO.

Hujus

I. *Signa* ſunt

1.) Difficilis & laborioſa reſpiratio;

2.) Imò ejusdem veluti oppreſſio ad ſuffocationis usquè periculum,

3.) Per periodos affligens, ſive notabiles remiſſiones & acerbationes formans.

4.) Quæ exacerbationes ſtato interdum tempore, impr. verò circa primam noctem, recurrunt,

5.) Et ſæpe ad unam, vel alteram horam durant,

6.) Cum ſudoris anxii eruptione, Cordis palpitatione, inflatione.

7.) Faciei, & vaſorum circa tempora, turgeſcentia, vel alvi quoq; ſegnitie, imò ſenſibili adſtrictione,

8.) Sine ſtertore & infarctu ſenſibili pulmonum.

II. *Subjectum.*

1.) Evenit familiarius plethoricis, ventilationibus ſanguinis, ſcarificationibus in ſcapulis & humeris aſſuetis, mobiliori aliàs, jam ſedentariæ magis vitæ deditis: fœminis ⊠ium ſuppreſſione, aut inſufficiente ſucceſſu laborantibus, it. hypochondriacis, hæmorrhoidariis, podagricis.

2.) Admod. teneræ ætati non facilè obtingit, niſi aliis affectibus acutis forte ſuperveniat.

III. *Prognoſis.*

1.) Affectus eſt mali moris & ominis.

2.) Quodſi non protinus jugulet, facilè tamen recrude-

ſcit, aut graviores affectus poſt ſe trahit, in junioribus convulſivos, in mediocri ætate acutos febriles, aut hæmoptyicos, quin Catarrhum ſuffocativum.

3. In ætate tenuiore aliis morbis acutis ſuperveniens, utplurimum lethalis exitus prodromus eſt.

V. *Remedia.*

1.) Cauſam materialem (ſc. plethoram,) reſpiciunt V. Sio in pede, vel brachio, ſcarificationis conſuetæ continuatio, fluxus ⊠ui & hæmorrhoidalis promotio per medicamenta appropriata, vel applicationem hirudinum.

2.) Sanguinis turgeſcentiam componunt ⦶ſa, & antiſpasmodica.

3.) Spaſticam Meſenterii ſtricturam leniunt & expediunt laxantia, ubi ⊙ fulminans præ cæteris commendatur, & Enemata.

4.) Motus exacerbatos ſedant & mitigant Anodyna v. g. MP. de Cynogl. Sanguinem circa præcordia congeſtum & reſtagnantem diſcutiunt Alexipharmaca & diaphoret. v. g. Mixt. ſimplex.

5.) Motuum ad pectus directorum nimium impetum revellunt Veſicatoria genubus applicata, blandius eundem avocant Pediluvia.

V. *Methodus medendi.*

1.) In paroxysmo:

α.) Veſtimenta circa thoracem laxentur, deducatur patiens in aërem liberiorem.

β.) Alvus expidiatur per Clyſterem, etiam paulo acriusculum, ubi in caſu neceſſitatis ſola urina calida adhiberi poterit.

γ.) V. Sio, ſi æger, antea ſimilem paroxysmum expertus,

tus, eandem admiſerit, inſtituatur in brachio vel, ſi affectus lenior, in pede, ſed paulo largior.

5.) Subjungantur ad ſanguinis circa thoracem congeſti diſcuſſionem Alexipharm. cum moderato regimine diaphoretico.

6.) Interponantur temperantia ⦶ſa, quibus, ſi affectus vehementia valde urgeat, & periculum in mora eſſe videatur, lene anodynum addi poteſt.

2.) Extra Paroxyſmum.

1.) Scarificationes conſuetæ continuentur, Hæmorrhoidum & ⊠ium ſucceſſus promoveatur.

2.) V. Sio circa Æquinoctia inſtituatur in pede, præmiſſis & ſubjunctis pediluviis.

3.) Partium tonus roboretur per MRam tonico-nervinam, ex ſpiritu C. C. & Tinct. ♃ii, vel ⊖is ♀ri, cujus hic dupla quantitas priori poteſt addi.

VII. *Cautelæ* Practicæ.

1.) Affectus hic, ſi regimine nimis calido diaphoretico tractetur, facilè in febrem Synocham degenerat; ſin puris refrigerantibus & temperantibus ſupprimatur, palpitationem cordis chronicam poſt ſe trahit.

2.) Anodynorum uſum alvi apertio, & Salium △lium exhibitionem (quod tamen in paroxyſmo melius omittitur,) V. Sio præcedat.

3.) In ætate provectiore, aut, ubi pathemata hypochondriaca ſimul concurrunt, conſultius V. S. in pede inſtituatur, præmiſſis, & ſubjunctis ſingulis, vel alternis ſeptimanis, pediluviis.

4.) Qui tamen à multis retro annis eandem in brachio celebrarunt, poterunt huic conſuetudini inſiſtere.

5.) Concurſat plerumque cum Aſthmate tali convulſivo aliquis motus & æſtus febrilis, qui Opiatis exacerbari

bari ſolet ; Tantò magis itaque tùm opus eſt prudens ſubordinatio Alexipharmacorum, & ⦶ſorum conjunctio.

6.) Habet hic, concurrentibus imprimis pathematibus hypochondriacis flatulentis, non contemnendum uſum MR. ſimplex bene acidulata, parcius vero camphorata, & cum bono -~- ♀ri parata.

7.) Neque plane inefficacia ſunt externa topica, v. g. ℣. Camphor. circa ſcapulas, nucham, collum &c. applicitus, item odoramenta penetrantiora naribus admota.

8.) In parox. V. Ses abſolutè neceſſariæ non ſunt: Quodſi tamen antea inſultus priores eâ ipſa expugnati ſint, repetendæ omnino ſunt, detur tamen opera, ut ſufficiente quantitate adornentur.

F I N I S.